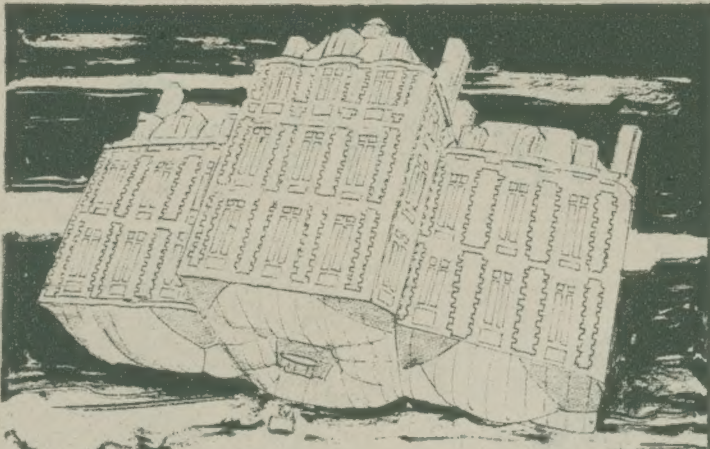
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
10. 6. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН
БРОЈ 1641

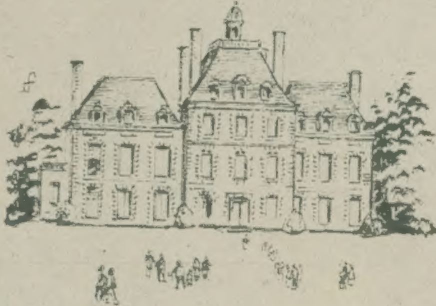
Ripley

Веровали или не!

ЏИНОВСКИ БАЛОН

КОЈИ ЈЕ НАПРАВЉЕН ЗА МАЛКОЛМА ФОРБСА, ИЗДАВАЧА ЈЕДНОГ АМЕРИЧКОГ ЧАСОПИСА, ИМА ОБЛИК ЊЕГОВОГ ДВОРЦА.

ПЛАСТИЧНОЈ ХИРУРГИЈИ

ПОДВРГНЕ СЕ СВАКЕ ГОДИНЕ ВИШЕ ОД МИЛИОН АМЕРИКАНАЦА.

ЕЛЕКТРОНСКИМ СЛИКАЊЕМ

БАВИ СЕ КИНЕСКИ НАУЧНИК ПАНГ ЈУНЏИ КОЈИ СТВАРА ПРЕДИВНЕ СЛИКЕ ПРОГРАМИРАЈУЋИ КОМПЈУТЕР НА СТИЛИЗОВАНЕ ЗАМАХЕ КИЧИЦОМ.

ДА БИ РАСТЕРАЛИ ГРАДОНОСНЕ ОБЛАКЕ

КРАЈЕМ 19. ВЕКА ПУШТАЛИ СУ БАЛОНЕ ЗА КОЈЕ ЈЕ ЖИЦОМ БИО ВЕЗАН ЕКСПЛОЗИВ. АКТИВИРАН ЈЕ СТРУЈОМ КРОЗ ЖИЦУ.

ЏОН ГРЕДИ

ЛОНДОНСКИ ТАКСИСТА СТИГАО ЈЕ НА ОЛИМПИЈАДУ У МОСКВИ 1980. АУТОМОБИЛОМ НА КОЈИ СУ СВИ СПОРТИСТИ КОЈЕ ЈЕ СРЕО ОСТАВИЛИ АУТОГРАМ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● у Италији је у прошлом веку било веома тешко пронаћи одређену кућу или стан јер улице у градовима нису носиле име. Адреса је, на пример, гласила овако: Ниже од моста Сан Челсо, поред канала, па право до претпоследње куће, пре него што се стигне до манастира Векјабја живи Аустрелије Фијеро.

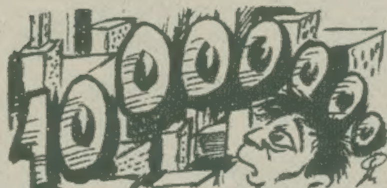
● ● ● четрдесет једногодишња Пољакиња Кристина Солек из Кракова родила је ових дана двадесето дете. Породица од шест сестара и тринаесторо браће добила је још једног члана – девојчицу.

● ● ● полицијско руководство у Мидлтауну (САД) издало је наређење члановима својих одреда: да сви редом „скину" стомаке или ће, у противном, бити суспендовани с посла. Пошто међу њима има прилично угојених, настала је права пометња. Сви се веома труде да испуне захтев, а они којима то тешко иде бране се тако што тврде да су мишићи ипак тежи од сала.

● ● ● један амерички биолог је објавио да су деца виша растом срећнија од оне која то нису. У ствари, тврди да је хормон који руководи растом веома подложан осећањима и мислима. Наводи и случај у једној породици где је отац отишао од куће, а мајка сав бес искалила на детету. Те године дечак за седам месеци уопште није растао, а кад се стање у кући средило, наставио је да расте нормално.

● ● ● у извештају о попису становништва у Пекингу стоји да кинески главни град има готово десет милиона становника – тачније 9178000. Овај број ће се убрзо знатно повећати јер је у последње две године у овом граду склопљено 180000 бракова.

● ● ● група грађевинара у Француској већ је била сазидала пола зграде кад је примећено да је она погрешно окренута. Обавезе су налагале да се све што је саграђено сруши, а за то је било потребно три месеца – онолико колико је утрошено и за зидање.

● ● ● један приватни обућар из Сан-Телпидија (Италија) направио је одока ципеле за америчког председника Роналда Регана. Убрзо му је стигло писмо из Америке у коме Председник искрено захваљује тврдећи да су ципеле боље од многих које је досад носио.

● ● ● група лекара из америчког града Воркшопа каже да су службеници који имају навику да у часовима одмора подигну ноге на сто не чине ништа рђаво и нису лењштине, већ да тиме помажу срцe које се прилично мучи док пумпа крв из ногу. Тако они у ствари спречавају појаву срчаних обољења.

● ● ● неке птице су изузетно прождрљиве. Зачуђујући подаци о томе појавили су се у књизи издатој у Великој Британији, која носи назив „Скривени свет природе". Тамо, између осталог, стоји да је у гуши дивљег голуба пронађено 1131 зрно пшенице. Други је имао 3755 комадића купуса, а доказано је да за један оброк други голуб може да поједе и 950 гусеница.

КАД СЕ НАУЧНИЦИ ШАЛЕ

ПОМЕРИТЕ СЛУШАЛИЦУ МАЛО ЛЕВО

Славни немачки хемичар Карл Бош, који ће двадесетак година после овог догађаја добити Нобелову награду „за увођење технике високих притисака у хемијску технологију", одмах после завршетка студија радио је у лабораторији чији су прозори гледали право у окна велике стамбене зграде преко пута. Посматрајући станаре у часовима предаха, установио је да ту живи и познати репортер једног берлинског листа.

Бош је успео да сазна телефонски број тог стана, позвао је репортера и представио му се као професор физике који је пронашао начин да телефоном прима не само речи већ и слику. (Пазите, ствар се догађа почетком овог века!) Користећи доглед који се налазио у лабораторији подробно је описао саговорнику како изгледа соба у којој је телефон, како је репортер обучен и томе слично. Да би деловао што убедљивије с времена на време замолио би новинара да окрене слушалицу у овом или оном правцу како би слика била „оштрија".

Резултат овог видео-разговора: сутрадан се у новинама појавио дугачак чланак о сензационалном открићу... А репортер је касније имао врло непријатан разговор обашка с уредником, обашка с професором у чије му се име Бош јавио.

СРЕЋОМ ТУ ЈЕ И ДРУГА

Професора зоологије Себастијана Рикардија студенти су сматрали правом Бабарогом мада је он заправо био веома добродушан човек, спреман да учини све како би и кандидата лоше припремљеног за испит пропустио. Рикарди је иначе био професор на универзитету у Пизи. Једног дана на испиту се појавио и студент који је као питање извукао инсекте али није знао ни да бекне. Да би га охрабрио и успео да му извуче макар бедну шестицу, Рикарди је рекао да ће бити задовољан ако наведе само име неког инсекта. Престрашен, студент је прошапутао:

– Мува.

– Одлично! – узвикнуо је професор широко се осмехујући. – Ето видите да знате а сад ми реците још једног инсекта.

Осетивши се после ове хвале много сигурнији, студент је као из топа одговорио:

– Друга мува.

ЈАСНО, КОЛЕГА

Чувени енглески физичар сер Френсис Сајмом једно време је водио лабораторију у којој су проучавани проблеми ниских температура. Његови сарадници најчешће су радили с течним гасовима па се тако једном догодило да неки млади научник својом неопрезношћу усред ноћи изазове јаку експлозију која је оштетила скупоцене инструменте. Други ревносни професоров сарадник пожурио је из истих стопа да телефоном позове шефа и обавести га о штети. Сајмом пробуђен усред најслађег сна дуго је понављао само:

– Добро, добро, јасно ми је колега! – да би на крају додао: – Али и ја одлично знам који је данас датум.

И заиста било је рано јутро првога априла.

Требало је само видети лице сер Френсиса Сајмона кад је тог истог првог априла, само мало касније, ушао у своју лабораторију...

БРЗОРАСТУЋА КОРЊАЧА

Амерички физичар Роберт Вуд, познат не само по својим открићима и изумима већ и шалама и подвалама у којима је био ненадмашан, приметио је да жена која станује на спрату испод њега држи на тераси корњачу.

Вуд који за добру забаву није жалио ни труда ни новца, решио је да купи неколико корњача различитих величина. Затим је од метле начинио специјалну пецаљку с малом корпом и кад његова суседка није била код куће, подигао њену корњачу спрат више и заменио је већом. Тако је радио неколико дана узастопце док власница корњаче није приметила да њена љубимица расте, расте. Пошто је знала да је њен сусед горе научник обратила му се питањем да ли му је познат случај брзог раста код корњача. Вуд ју је упутио да се консултује с једним познатим професором зоологије који је био потпуно лишен смисла за хумор, а затим посаветовао да о томе пише у новинама.

Кад је корњача порасла већ толико да је фото-репортер из листа коме се власница обратила почео да долази сваки дан да је снима, Вуд је почео обратан процес: истом оном пецаљком спуштао је на спрат ниже све мање и мање примерке док се суседкина корњача није вратила на своју првобитну величину.

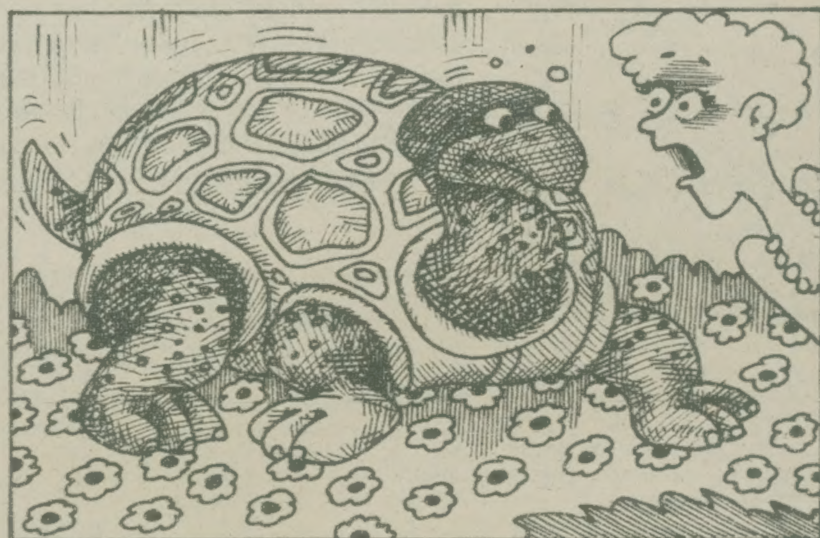
Дуго је овај случај био загонетка за зоологе док једног дана Вуд није проговорио...

ЈАДНА ОНА

Енглески лекар Џемс Симпсон чувен по томе што је први почео да у акушерству користи хлороформ као средство за анестезију, ушао је једног дана у амфитеатар где је студентима требало да одржи предавање и похвалио се да ће следеће седмице и званично бити проглашен за личног лекара краљице Викторије.

За тренутак је у амфитеатру настала мукла тишина а онда су студенти сложно, као један, запевали химну: „Боже, спаси краљицу".

В. С.

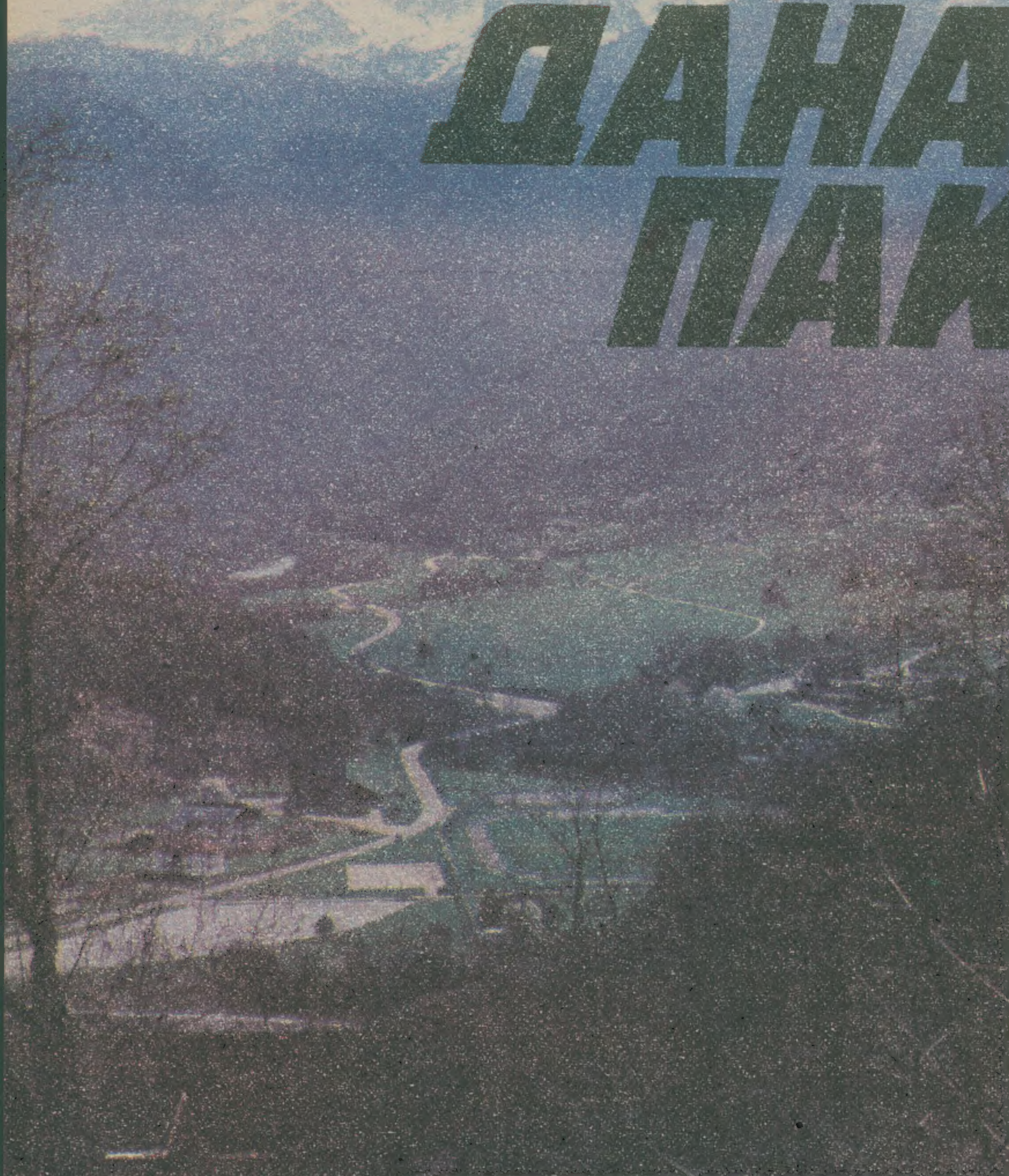
СУТЈЕСКА, 1943–83.

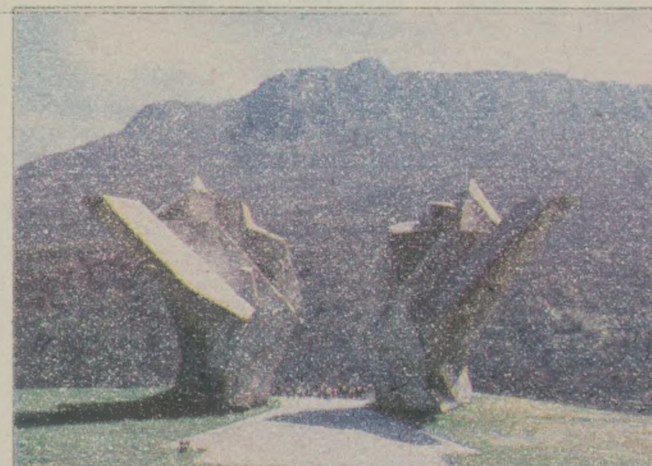
МЕСЕЦ ДАНА ПАКЛА

★★★★★★★★★★

У ЗАПОВЕСТИ ОД 6. МАЈА 1943. НЕМАЧКИ ГЕНЕРАЛ РУДОЛФ ЛИТЕРС, ОДРЕЂЕН ДА НЕПОСРЕДНО КОМАНДУЈЕ ОПЕРАЦИЈОМ „ШВАРЦ", ПОСЕБНО ЈЕ ИНСИСТИРАО НА ТАЈНОСТИ ПОДУХВАТА.

★★★★★★★★★★

Деветог јуна на Озрену, једном од висова Зеленгоре, рањен је Тито. Он је једини врховни командант армије који је рањен у другом светском рату непосредно учествујући у бици.

„Уобичајено извиђање дозвољено је само изузетно, како се не би откриле операцијске намере. О њима унутар дивизијских штабова може да буде упознат само најужи круг људи, а испод дивизије за сада смеју да буду упућени само команданти пукова и команданти самосталних батаљона и њихови ађутанти у потребном обиму... Особе које су ван немачког Вермахта, па и припадници савезничких војски, не смеју о томе да буду информисани, па ни у форми наговештаја...".

У зору 13. јуна, за само два сата, у јуришу су погинули Сава Ковачевић, његов отац Благоје, брат Јанко и 14-годишњи синовац Драган. Над гробом легендарног хероја стално се вијори црвена пролетерска застава.

Приводећи крају припреме за предстојећу офанзиву, генерал Литерс је издао и овакву наредбу: „Ако ико настави да учествује у борби против немачких оружаних снага, ако неко саветима и активношћу, па и само помаже непријатеља немачких оружаних снага, биће без судског поступка кажњен смрћу!"

За коначно уништење Главне оперативне групе НОВЈ немачка команда ангажовала је 127 хиљада војника: 67 хиљада Немаца, 43 хиљаде Италијана, 2

НАСТАВАК НА СТР. 6–7

Централни симбол битке је споменик на самом Тјентишту, на месту одакле се кренуло у пробој непријатељског обруча. Са своје две раздвојене монументалне громаде, високе по 19 метара, казује о продору према слободи. Аутор је вајар Миодраг Живковић. Пред спомеником се свакодневно одржава час историје, сузе нису ретке.

СУТЈЕСКА

Било је тешко.
Коме?
Свакоме.
Гдје?
Свугдје.
Коме теже?
Свакоме теже
– свугдје теже
све теже.

Пеко Дапчевић

Спомен-куће, рад арх. Ранка Радовића, није само музеј већ и нека врста панораме битке где је на посебан начин приказана епопеја Сутјеске. У бетонске зидове унутар куће уклесан је списак од 6508 имена погинулих бораца, својеврсна „Прозивка на Тјентишту". Унутар је и циклус од 13 фресака Крсте Хегедушића на површини од 124 m² рађен у секо-фреско техници.

Снимио:
Љубомир ПАТРНОГИЋ

хиљаде Бугара и око 15 хиљада домаћих издајника. Као стална помоћ овим јединицама прикључено је још око 160 авиона (12 ескадрила), седам-осам артиљеријских пукова и неколико тенковских батаљона.

О значају који су Немци придавали операцији „Шварц" довољно говори већ и сама одредба да ангажоване трупе морају два пута дневно да подносе извештај команди Југоистока, а ова је обавезна да, такође, свакодневно, подноси извештај Врховној команди у Берлину.

Хитлеров бес

На другој страни Главна оперативна група НОВЈ, под непосредном командом Тита и Врховног штаба, бројала је, заједно са око 4 хиљаде рањеника и болесника Централне болнице, око 19700 војника. Поређења ради, само по злу чувена добровољачка СС брдска дивизија „Принц Еуген" имала је у својим редовима преко 22 хиљаде људи. Осам на једнога! Од тешког наоружања јединице Оперативне групе имале су само неколико брдских и противтенковских топова и нешто тешких бацача,муниције онолико колико се отело од непријатеља.

Циљ немачких трупа био је да прво створе шири обруч око слободне партизанске територије у Црној Гори и Санџаку и да затим, стезањем обруча, потисну Главну оперативну групу НОВЈ на Пивски плато – између кањона Таре, Пиве и масива Дурмитора – и ту је униште. Рудолф Литерс није могао да заборави Хитлеров бес кад је фирер, још пре пробоја на Неретви, сиктао: „Опет јављају о опкољавању шест Титових дивизија. Али, ја већ знам како ће то испасти: кроз неколико дана биће их само три, потом једна и кад, најзад, склопимо обруч, у њему ћемо наћи свега неколико Италијана с промрзлим ногама и неколико болесних магараца". Овог пута ни птица не сме да се извуче из обруча, говорио је Литерс својим потчињеним.

Офанзива је почела 15. маја, непуних месец и по откако су јединице Главне оперативне групе, изнурене, исцрпљене и преморене, изашле из једног дуготрајног и крвавог рвања – Четврте непријатељске офанзиве. Ударна моћ неких бригада,чије је људство месецима учествовало у непрекидним борбама и било изложено, с једне стране незапамћеним напорима, а с друге опакој болести пегавог тифуса, још се није повратила, а гломазна болница са тешким рањеницима била је још увек непокретна.

Изузетан проблем представљала је и исхрана. Јер, читав овај крај, сиромашан и тешко приступачан, био је готово опустошен.

Ампутација у трку

Тито је 18. маја одлучио да привремено одустане од продора у Србију и да се све снаге постепено прегрупишу са југоистока на северозапад ради извлачења јединица и рањеника испод удара надмоћнијег непријатеља натраг у Босну.

– Наредио сам Другој пролетерској да, чим прије, брзим маршом, заузме Вучево, да нам Нијемци не би онемогућили пролаз кроз Сутјеску, куд је требало да идемо даље – причао је касније Врховни командант. – Наша бригада стигла је на Вучево у исто вријеме кад и Нијемци: једни с једне, други с друге стране. И ту је у ходу дошло до врло жестоког сукоба с Нијемцима. И након тог не тако дугог окршаја Нијемци су били одбачени низ та стрма брда доље. Ми смо однијели побједу и тиме осигурали пролаз...

Шта је за Немце значио губитак Вучева, најбоље сведочи податак да је тада из свог штаба у Солуну авионом у Фочу долетео главнокомандујући Југоистока генерал-пуковник Фон Лер, како би лично учинио све да се партизани истисну с Вучева. Узалуд. Немци зато ангажују своје велике снаге да спрече продор Оперативне групе са Вучева преко Сутјеске. Хиљаде авио-бомби, безброј топовских граната, прецизни погоци снајпериста, истренирани вучјаци... против беспримерне храбрости.

Раја Недељковић:

„... На једном врху скупља се група од нас 70. Међу нама је и Мугоша који је изгубио једну руку у почетку устанка а на другој му је недавно зрно разнело целу надланицу. Како је изишао те ноћи уз литице Перућице, ни ми ни он нисмо схватили..."

Др Иво Херлингер:

„... Ја сам се налазио под једним великим каменом – хтио сам мало да се одморим – када ми четна болничарка доведе једног борца с размрсканом песницом. Рука је била потпуно упропашћена и рана је јако крварила. Требало је одмах интервенирати.На брзину спремих инструменте, рањеник сједе на камен, ја насупрот њему, узех нож и почех с ампутацијом руке изнад зглоба. Тек што сам започео, долете авион и поче да митраљира моју „операциону салу". Да не бисмо били његове жртве, ми пређосмо на супротну страну нашег заклона. Избјегавајући на тај начин митраљирање и не прекидајући операцију,ми смо тако два пута обилазили око заклона. За то вријеме операција је била завршена и рана завијена. Одмах затим наставили смо покрет. Да је тај исти рањеник био опериран у мирнодопским условима, био би тежак болесник. Међутим, он је сада заједно с нама одмах био у покрету...".

Борци Првог батаљона Шесте источнобосанске бригаде код Врбничких колиба, 11. јуна 1943.

Коњима за репове

Трећег јуна Тито је, због изузетно тешке ситуације на бојишту, донео одлуку о подели снага у две групе како би се дејством на одвојеним правцима и јединице и рањеници брже пробили из обруча. Прва група – десет бригада 1. и 2. пролетерске дивизије са Врховним штабом – добила је задатак да се пробија преко Сутјеске на северозапад у Босну, а Друга група – шест бригада 3. ударне и 7. банијске дивизије и Централна болница – да покуша да се преко Таре врати у Санџак.

Прећи набујалу Сутјеску било је равно подвигу. Због разорних граната тешке артиљерије и дејства авијације река је могла да се прелази само ноћу, и то једино у чврстом ланцу руку.

Мони Финци:

„... Неки је прелазе држећи се за телефонску жицу која је разапета преко ријеке. Затегнута танка жица засијеца се у дланове, гули кожу с њих и често попусти. Големи таласи се сустижу, једни друге прекривају и расту; тло се губи под ногама и матица гута своје жртве. Многи се борци држе коњима за репове. Сутјеска их гута ноћу, и њих и коње, а онда разбија о стијене...".

У таласима Сутјеске нестао је и Веселин Маслеша.

Борбе за долину Сутјеске су жестоке, нарочито око Кошура, Боровна и Поповог Моста. Притисак Немаца је све јачи. Већ од 5. јуна умногостручили су нападе у жељи да коначно затворе обруч на Сутјесци. Али, батаљони 2. пролетерске и 6. источнобосанске бригаде успели су да одрже положаје недалеко од Кошура, а 2. далматинска је на Барама, од 5. до 9. јуна, одолевала нападима непријатеља и спречила га да брзо избије на Тјентиште и тиме затвори једини преостали пролаз из долине Сутјеске ка Зеленгори. Од 600 њених бораца, на Барама их је 300 погинуло и рањено. Ипак, Други батаљон Друге далматинске поручује Врховном штабу: „Преко половина бораца нашег батаљона избачена је из строја. Али, за све задатке рачунајте са нама као да смо у пуном саставу. И док један од нас буде жив, Немци неће проћи!"

Рањеници Друге пролетерске дивизије на Милинкладама, 11. јуна 1943. године.

Сузе

У то време завладала је глад каква се не памти, већ десетак дана снабдева-

ња једноставно нема, а и нема одакле. „... Лежећи око убијеног коња тифусари са њега секу комаде меса, а један од њих из коњске утробе кида парчад – зубима... Болесник јаше малаксалог коња и са њега живог гули комаде меса. Животиња, и сама отупела, немоћно клати и иде даље... Групе унезверених бораца седе и жваћу сопствене опанке... Многи умиру стојећи, обично ослоњени о буково дрво чију су мезгру покушавали да изгребу кашикама..."

Због лакше покретљивости јединица Врховни штаб је наредио да се целокупно тешко наоружање закопа, може се понети само оно лако.

Стево Добрковић:

„... Настао је ледени тајац. А затим – плач. И до тада су борци губили своје најближе – друг друга, брат брата, отац сина – па нису плакали. Напротив, сматрали су да је то срамота. Али, над закопаним оруђем потекле су сузе пролетера...".

Осмог јуна Тито је одлучио да, после безуспешних покушаја да се на Зеленгору пробију преко Доњих и Горњих Бара, читава Прва група крене у пробој јединим преосталим путем, према Тјентишту и Милинкладама. Деветог јуна непријатељ је извршио највећи број ваздушних летова у Петој офанзиви –. укупно 96, од којих 78 борбених, 3 извиђачка, 8 за снабдевање трупа и 7 за хитан транспорт рањеника... Испред већих група бомбардера летели су мали окретни извиђачи,као копци се увлачили у шуме, и белим ракетама означавали места где су партизанске јединице. Бомбардери су тачно изручивали свој смртоносни терет, а онда се и они толико ниско спуштали да су чак и пилоти мецима из пиштоља убијали немоћне борце. „Било је и таквих бораца који су пре бомбардовања били заспали и због умора тако чврсто спавали да их детонације нису пробудиле иако су бомбе падале на 100 до 200 метара од њих".

Тог дана је на Озрену,једном од висова Зеленгоре, рањен и Тито, као једини врховни командант армије у другом светском рату који је рањен непосредно учествујући у бици. Од експлозије исте бомбе погинуло је неколико бораца и шеф британске војне мисије за везу, капетан Бил Стјуарт. Његов помоћник, капетан Дикин, је рањен.

На Зеленгори је 10. јун донео велики преокрет.Немци су за тај дан планирали да изведу одлучан удар којим ће коначно завршити операцију. Преварили су се: пре него што су они кренули у напад, неочекивано их је на Балиновцу напала Прва пролетерска бригада и у неодољивом јуришу, заједно са 3. крајишком, натерала да се повуку. Ова надасве смела акција означила је пробој непријатељског обруча на Зеленгори, преузимање иницијативе непријатељу и преокрет ситуације у корист Оперативне групе НОВЈ.

Истог дана остале снаге Прве групе са којима се налазио Врховни штаб браниле су узани пролаз којим су морале да се крећу. Са Љубиног гроба, голог превоја обраслог у ниску планинску траву, од бораца Трећег батаљона Четврте црногорске бригаде стигла је Врховном штабу порука: „Док год будете на Љубином гробу чули пуцање наших пушака, Нијемци неће проћи. А кад тога не буде, знајте да на њему нема живих комуниста-пролетера..." Увече, кад су после безброј јуриша Немци одбијени,на Љубином гробу остало је само 13 живих бораца.

Два дана после битке на Балиновцу Прва пролетерска је пробила и последњи обруч непријатеља и Прва група са Врховним штабом коначно се извукла из обруча...

Тата, убиј ме!

У то време у самој долини Сутјеске још је трајала једна од најдраматичнијих борби. Трећа дивизија са Централном болницом није успела, како је било предвиђено, да се пробије назад, према Санџаку, па је кренула за Првом групом, према Зеленгори. Око 2200 за борбу способних људи са исто толико рањених и болесних опколиле су четири ојачане непријатељске дивизије, укупно 70 хиљада војника. Тридесет пет на једног!

Ујутро 13. јуна прешли су Сутјеску без борбе,нису знали да их Немци чекају нешто даље у добро замаскираним рововима и бункерима. Изненадна ватра са свих страна већ у првом налету нанела је Трећој дивизији и Централној болници огромне губитке. Настао је прави пакао.

Војо Лековић:

„... Међу тешким рањеницима налазила се и Душанка Ивовић, ученица VI разреда гимназије, којој је била пребијена нога. Носили су је неки другови па застали, даље нису могли.Немци су кидисали. Неколико рањеника који су имали оружје препуцавали су се с њима. Уто је наишао отац рањене девојке, Душан Ивовић, учитељ, који је пошао у борбу са своје троје деце. Знају га сви. Члан је АВНОЈ-а. Борци су се повлачили. Немци су били све ближе. Многи рањеници који су имали оружје вршили су самоубиство. Када је угледала оца, рањена девојка је заврискала и, знајући да је он не може носити, тражила је да је убије. Није имала оружја код себе. Узбуђен и уплашен, отац није знао шта да ради. Девојка је молила: „Убиј ме, тата, немој ме остављати да ме злостављају". Душан се ломио. Девојка је упорно молила. Несрећни отац је покушавао да се одвоји, да оде. Девојка је и даље молила, а он се ломио. Затим се машио за футролу и почео да вади револвер. Уто је прискочио комесар чете једног херцеговачког батаљона. „Иди ти, друже, напред са осталима, ја ћу остати с рањеницом. Видећу шта ћу. Нешто морам учинити. Иди ти само. Мораш ићи". Душан се окренуо, погледао дете и сломљен зашао у шуму. Комесар је остао, тукао се и погинуо...".

Морал који изазива чуђење

У јуришу изнад Тјентишта погинуо је и командант Треће дивизије Сава Ковачевић, за непуна два сата на Сутјесци су страдали и његов отац Благоје, брат Јанко и 14-годишњи синовац Драган. Готово половина Треће дивизије је изгинула, око хиљаду бораца ипак је успело да се пробије из обруча, са њима и известан број рањеника, док је велика већина страдала –немачки војници су 13. јуна у долини Сутјеске побили око хиљаду немоћних рањеника и болесника.

Милош М. Радовић:

„... Испрва сам се чудио шта ће им ватра на јунском сунцу. Но она два војника која су чувала рањеника приведоше га до ватре, а на другу страну стадоше друга двојица... Наједанпут,као по команди, бацише рањеника у пламен. Он покуша да се извуче на другу страну, али га тамо сачекаше друга двојица и поново бацише у пламен. У сећању ми се урезало да се то поновило једанаест пута. Једанаест пута је искакао из огња и сваки пут је све више личио на живу бакљу. И ко зна докле би нацисти наставили да уживају у тој језивој игри да им се жртва није, без свести, стропоштала крај ватре. Тада је одјекнуо један, а затим и други пуцањ из пиштоља. Онда су војници мирно узели оружје и упутили се уз брдо...".

Пета непријатељска офанзива завршена је 15. јуна, повлачењем немачких снага са Сутјеске. Оперативна група НОВЈ претрпела је тешке губитке, али је већ у другој половини јуна и почетком јула створила нову широку слободну територију у источној Босни.

Рудолф Литерс:

„... Ток борби је показао да су комунистичке снаге под Титовом командом одлично организоване, вешто вођене и да располажу борбеним моралом који изазива чуђење. Непријатељево командовање било је изванредно гипко – такође и у одбрани – активно...

* * *

Према досад утврђеним подацима (коначни се број никад неће сазнати) на Сутјесци је погинуло 7356 бораца НОВЈ.

Ристо Тошовић:

„... Непуну годину дана после Пете офанзиве, у пролеће 1944. ишли смо обрнутим смером, натраг, преко Зеленгоре и Сутјеске, на Пивску планину. Око нас, као нека нема почасна пратња, или као авети које су се дигле из гроба, свуда људски костури – бели и страшни у својој мирноћи. Свуда смо их налазили, појединачне или у групама, онако како су умирали, око затрављених огњишта, ослоњене о стабла, испружене на ледини, у грмљу, или једноставно насред пута, где су идући пали и остали. Уз бели вапај костију блештале су још порције, или се црнила каква војничка торбица, често и цокуле на ногама, као да се мртви костур спрема на поход, као да ће и он с нама. Тад ми се чинило да поново чујем оне језиве узвике: „Стани, друже, не остављај ме!"

Петар МИЛАТОВИЋ

Душан Говедарица

КОТА 1405

Дневник британског официра погинулог на Сутјесци

Ја сам Енглез, Бил Стјуарт, капетан,
шеф одељења везе.
Девети је јун четрдесет треће.
Не памтим ни рат, ни дан.
у коме војници брезе
чувају и неће

Да пусте крш, пакао овај
испод оловне кише
што се над главом скита.
Где ли ће бити крај
и шта да се запише
за ову војску и Тита.

Хоће да их ухвате живе
а никако не знају
душу тог народа
коме се други диве.
Смрт је, по обичају,
друга слобода

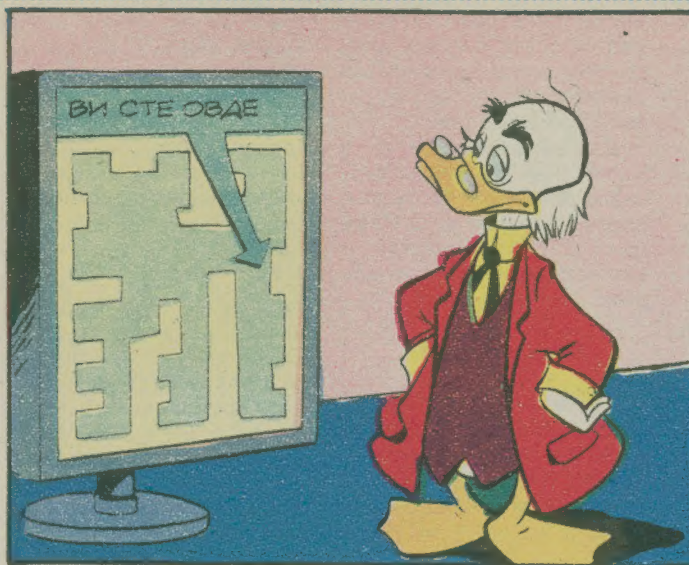
Боља од чизме и јаука,
од јеле посечене над
сваком раком војника.
Гле, Брозу рањена рука,
а кад прође – отвори
три видика.

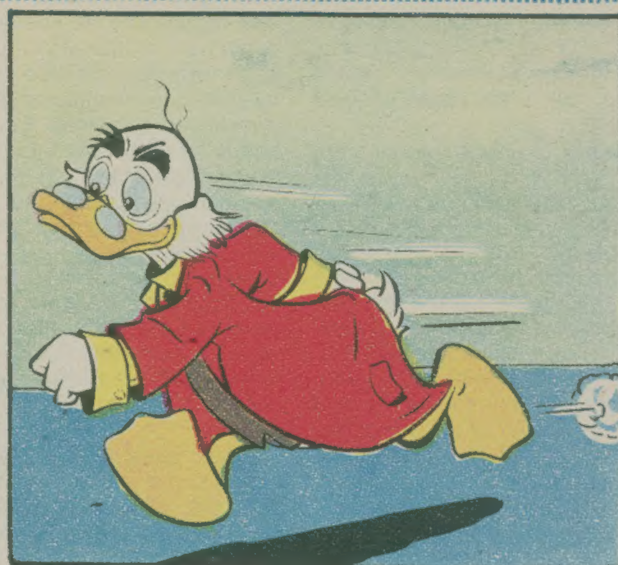
Модра небеса горе
а Сунце као луча
црвене облаке врти.
И мртви и живи се боре
да оду из обруча,
из ове шуме смрти.

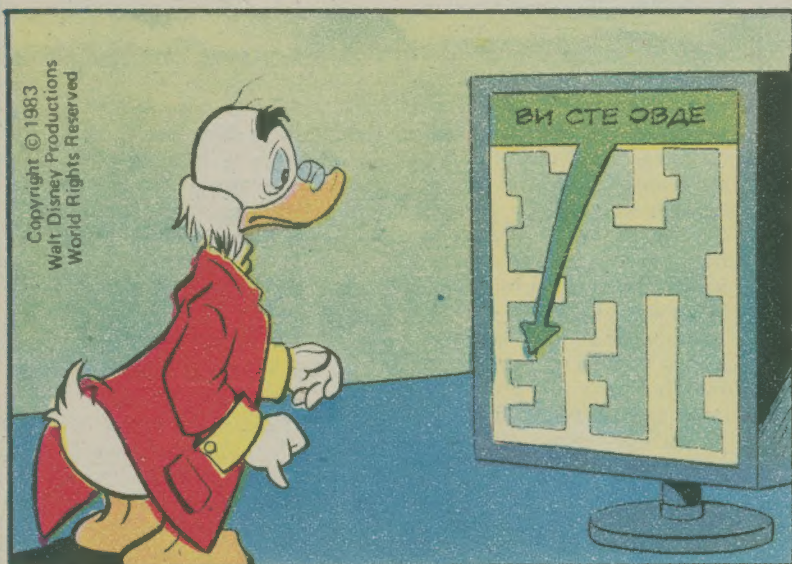
А ја не могу кући,
у овим кршима сивим
заспаћу као у житу.
Збогом, сер Дикин, умирући
ја се дивим
свим борцима и Титу.

Walt Disney

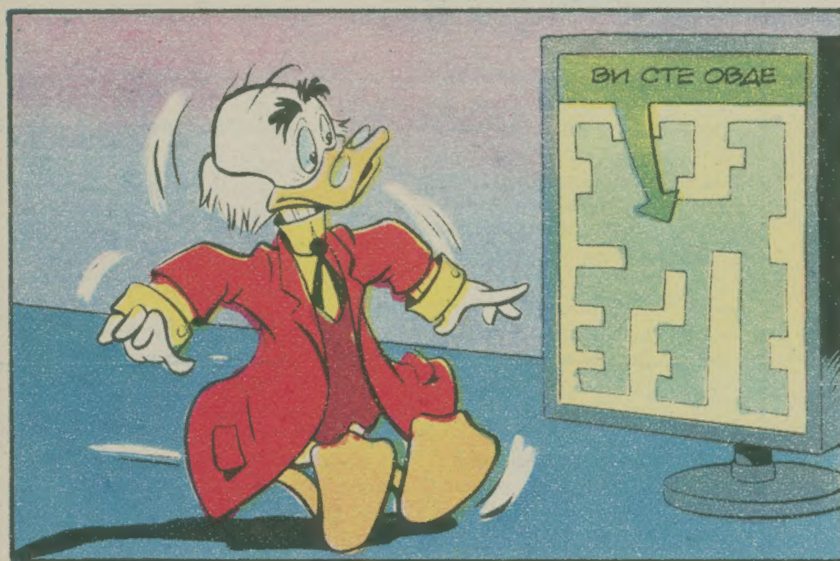
ПАЈА ПАТАК

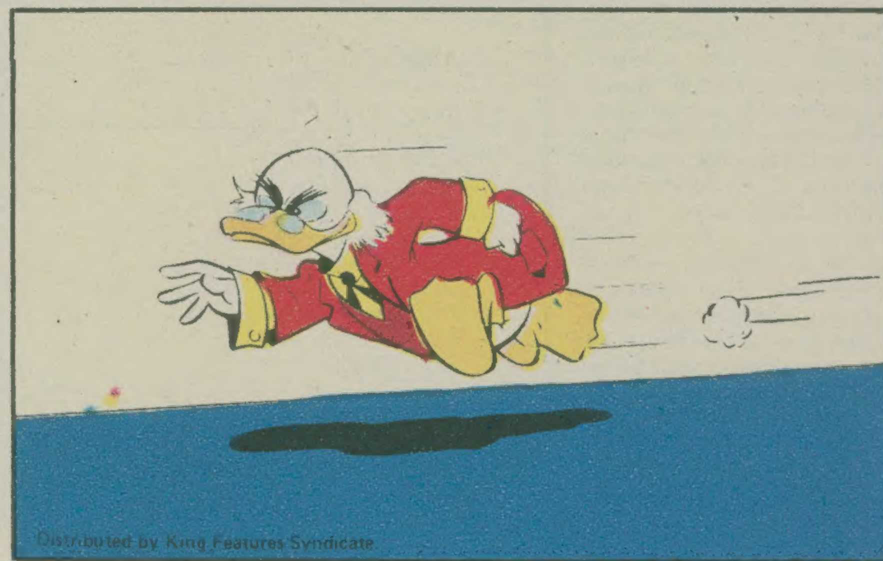

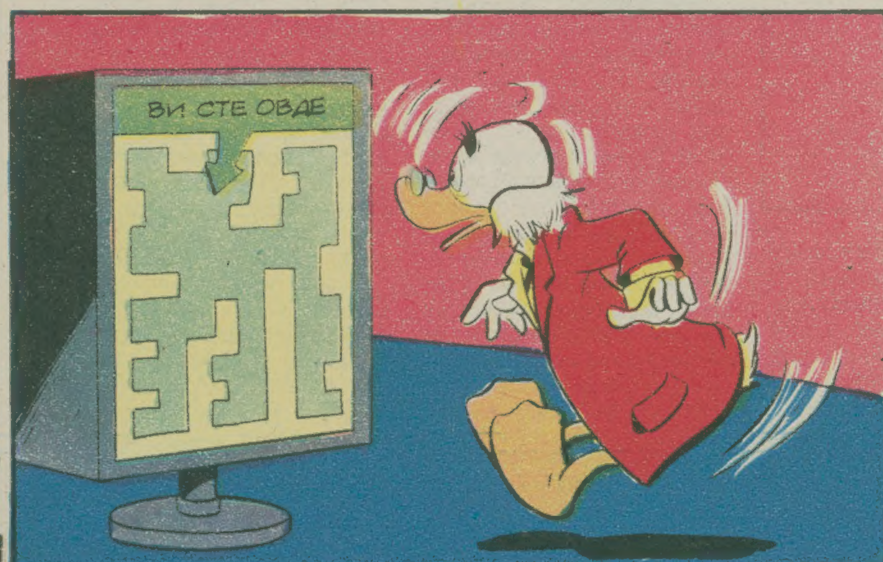

У ЧЕЉУСТИМА КРОКОДИЛА

ЏИНОВСКИ ГМИЗАВАЦ БИО ЈЕ ГЛАДАН, А НА НЕКОЛИКО МЕТАРА ОД ЊЕГА ЈЕДАН ЧОВЕК СЕ БЕЗБРИЖНО БРЧКАО У ВОДИ.

Полицијски инспектор Ендрју Теунисен је за четрдесет две године живота имао времена да научи како ништа не треба узимати здраво за готово. Али, више се није ни сећао колико се пута за дугих и спарних дана освежио у језеру Кариба у Зимбабвеу. Истина, знао је да језеро врви од крокодила, али је знао и шта људи говоре – да су џиновски гмизавци безопасни. Поверовао им је.

Уосталом, звучало је тако логично: језеро је било препуно риба. Зашто би крокодил напао човека?

И тај дан био је неподношљиво спаран, један од оних када је човек у стању да мисли само о томе колико би му пријала прохладна вода. Ендрју је са групом колега на језеру тестирао нову опрему за патролне чамце. Једва је дочекао да обаве посао: одлучио је да се покваси по сваку цену, нека га мало причекају, а онда натраг у Бингу...

Није било никаквог знака упозорења или га се бар он не сећа. Зна само да се крај њега одједном ниоткуда створио крокодил дугачак два и по метра и да му се у следећем тренутку глава нашла у његовим чељустима. Зна и да је помислио како ће се онесвестити од неподношљивог бола и ужаса: крокодил му је дробио главу.

– Можете ли уопште да замислите како је у устима крокодила? Мрачно... смрдљиво... и ужасно те је страх. У први мах се нисам ни усуђивао да отворим очи, а онда сам крајњим напором воље успео да себе на то натерам: ништа нисам видео. Зграбио ме је тако да ми је лице било окренуто надоле, доњом вилицом ми је гњечио лице, горњом врат. Не знам зашто, чинило ми се да је то најгори могући положај. Кад боље размислим, и јесте: како да се спасе човек коме је глава у чељустима крокодила?

Његови огромни зуби запарали су ми кожу, а онда сам зачуо језиво крцкање, мљацкање и парање: џиновски гмизавац покушавао је да ми смрска главу као да је јаје!

Знао сам да ће од мене направити кашу ако нешто убрзо не предузмем. Или, да будем тачнији, ако не покушам да нешто предузмем. Био сам убеђен да ми нема спаса.

Инстинктивно сам подигао руке и шчепао га за доњу вилицу, а онда из све снаге повукао надоле. Мој убица је махнито замахивао репом покушавајући да ме онемогући. Не знам колико је то трајало... вечност... Онда су ми се његови зуби зарили у руке и у тренутку када сам већ мислио да одустанем – страшне чељусти су се раствориле. Могао сам да дишем! Да се борим!

Знао сам да се још нисам извукао: још сам га држао за чељусти и покушавао да их одгурнем што даље од себе. Вода око нас црвенела се од моје крви.

Али, сада ми је ипак било лакше: био сам у усправном положају и некако лакше гледао у та огромна уста и оштре зубе. Не сећам се тачно како се све одиграло. Само се као кроз маглу сећам да сам га ударао и гурао од себе, истовремено се повлачећи ка обали.

Онда сам ногама додирнуо дно, а неколико минута касније и обалу. Тек тада сам се први пут усудио да мом убици окренем леђа: успузао сам, избауљао, устрчао, ни сам не знам, уз стрму обалу очекујући све време да ме отпозади шчепа за ноге. Али није. Био сам слободан.

Тек тада сам стварно осетио језиве болове. Знао сам да морам да се докопам другова, оставио сам их далеко иза себе у потрази за згодним местом где ћу се окупати. Знао сам, такође, да никако не бих смео да подлегнем неодољивој жељи да заспим...

Тада сам их чуо: забирнули су се што ме нема, долазе ми у помоћ! На путу за болницу изгубио сам свест. Ваљда сам знао да више нисам сам, да ће се сада други побринути за мене.

Све у свему, одлично сам прошао. Четрдесет шавова на ранама по читавом телу, оштећен нерв због кога ће ми лева страна лица остати трајно укочена и прекинуте тетиве на три прста руке због којих ћу морати да идем на још неколико компликованих операција. али, жив сам – и најсрећнији на свету.

* * *

Дан после моје несреће, једног другог полицајца на другом крају језера напао је крокодил. Није имао среће као ја. Крокодил је победио. Онај мој или неки други?

М. И.

ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

АКЦИЈА СЕ НАСТАВЉА

У прошлом броју смо вам обећали да ћемо објавити колико смо до сада сакупили за жирафу. Из банке смо добили податак да је на жиро-рачун до сада стигло 544.570,00 динара. Пошто једна жирафа стаје око 800.000,00 динара значи недостаје још око 250.000. Да би једна од жирафа била заиста поклон читалаца „Политикиног забавника", овога пута првенствено апелујемо на прилог радних организација. Израчунали смо – ако би 50 установа и радних организација уплатили само по 5000 динара, сакупили бисмо потребну суму. У противном жирафа је ту али на кредит.

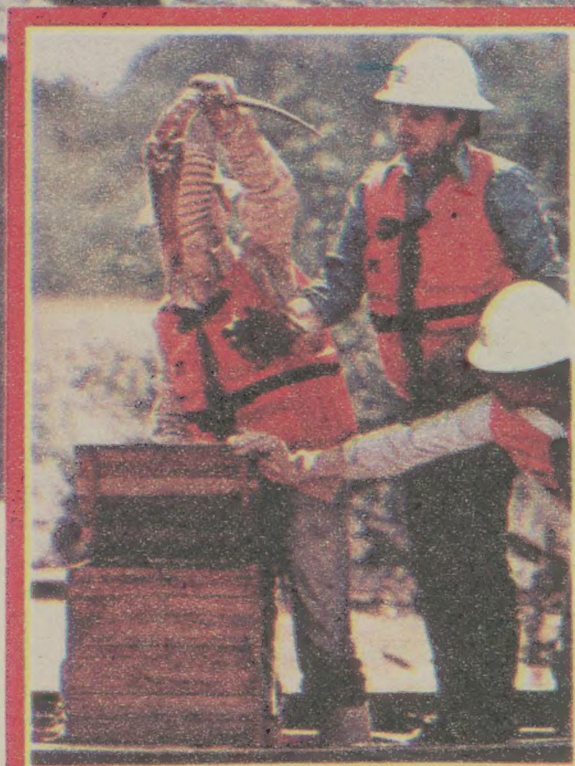
Прилози појединаца и школа:

Жељко и Надежда Хајдуков из Београда уплатили су 500,00 динара, **Надежда и Владимир Рацков**, Нови Сад 500,00, **Милена и Иван Павловић**, Сокобања 200,00, **Весна и Наташа Жижаков**, Зрењанин 200,00, **Јелена и Селимир Пантић**, Нови Сад 100,00, **Мирослав Ћомпарин**, Кикинда 60,00, **Игор Шехић**, Нови Београд, 50,00, **Мартина Скубић**, Церкље на Горењском 50,00, **Невенка Савић**, Београд 50,00 и **Основна школа „Светозар Милетић", одељење III/4** из Земуна 1.200,00 динара.

Прилози се уплаћују на адресу: ЗООЛОШКИ ВРТ ГРАДА БЕОГРАДА, жиро-рачун: 60806-603-8334.

НАЈВЕЋЕ ХИДРОЦЕНТРАЛЕ НА СВЕТУ

ITAIPU

Зоолози спасавају животиње из бујице.

У БРАНУ ДУГАЧКУ СЕДАМ КИЛОМЕТАРА УЗИДАНО ЈЕ ТОЛИКО БЕТОНА ДА ЈЕ ОД ЊЕГА МОГЛО ДА СЕ САГРАДИ 160 ФУДБАЛСКИХ ИГРАЛИШТА ВЕЛИКИХ КАО МАРАКАНА ИЛИ – ГРАД ЗА МИЛИОН СТАНОВНИКА.

Био је то један од најсвечанијих дана у историји Бразила и Парагваја: председници Фигереида и Стреснер управо су предали на употребу највећу хидроцентралу на свету, Итаипу, на реци Парани. Оно што су говорили један другом губило се у несносној тутњави огромне водене масе испод њих која се кроз 14 отвора на бранама обрушавала 120 метара у дубину.

У подножју моћне бетонске бране радници две земље одушевљено су славили велику радну победу. Репортер бразилске телевизије која је пуштању бране у рад посветила специјалну емисију, једва се чуо од одушевљења радника и хуке воде: „Бразил је добио нову суперхидроелектрану!"

Како путују генератори?

Толико одушевљење није било безразложно: Парагвај и Бразил су на тај дан чекали пуних седам година. Пројекат „Итаипу", реализован тачно на граници између две земље, досад је прогутао више од 20 милијарди долара?! Већи део новца уложили су Бразилци, док је Парагвај обезбедио земљиште за огромно акумулационо језеро и радну снагу.

Највећа хидроцентрала на свету још неће моћи да ради пуним капацитетом јер ће преносна мрежа далековода до Сао Паола, удаљеног 900 километара, бити готова тек крајем године, а требало би довршити и неке „ситнице", уколико човек уопште може тако да се изрази када је реч о овом џину од бране.

Када „Итаипу" буде коначно довршена 1988. године, годишње ће производити 75 милијарди киловат-часова електричне енергије. Поређења ради, то је количина електричне енергије коју Данска потроши за три године! Или другачије изражено: производиће колико и десет просечних атомских централа типа „Библис А" заједно.

Како то, дакле, изгледа када се гради највећа хидроцентрала на свету? Па, на градилишту је повремено било упослено по 40 хиљада радника којима је пошло за руком да 13 милиона кубних метара бетона и преко 170 хиљада тона челика уграде у бетонску брану дугачку седам километара и високу 190 метара. Од исте количине бетона могло је, на пример, да се изгради 160 фудбалских стадиона великих попут „Маракане" (капацитет: 200.000 гледалаца) или један град за милион становника!

Осамнаест турбина за производњу струје израђених у погонима западнонемачких фирми „Сименс", „Фојт" и њихових бразилских коопераната, толико су велике да је за њих требало конструисати посебан транспортер: са 290 точкова и три вучне машине! А, да би џиновски генератори, пречника 20 метара и висине 6,40 метара пренели из Сао Паола за Итаипу, требало је специјално за ту прилику проширити многе путеве, ојачати мостове.

И, градња је коначно могла да почне? Не. Пре него што је уопште могао да буде положен камен темељац, требало је на Рио Парани, петој по дужини реци на свету (3650 кило-

Кроз сваки отвор на брани у секунди протекне 700 кубних метара воде

метара), направити заобилазницу: раскрчено је 22 милиона кубних метара муља и стења да би река код Итаипу створила нов „џеп“ – дугачак две хиљаде, широк 150 и дубок 100 метара.

Операција Мимба-Куера

Онда је на том месту никао нови град. За раднике и њихове породице изграђено је 9500 кућа, школе, две болнице, спортска игралишта, базени, паркови. Ту су се сместиле и породице међународне екипе стручњака. Како сами домаћини истичу, без помоћи ове двеста педесеторице из САД, СР Немачке и још неких западноевропских земаља, грађевински подухват столећа не би могао да буде завршен за тако кратко време.

Треба рећи да је и пројекат „Итаипу“, као и сваки други подухват те врсте, узбудио духове. Било је, рецимо, отпора у суседној Аргентини где је највише бојазни изазвала чињеница да ће велико акумулационо језеро бити удаљено свега педесетак километара од њихове границе. Треба их разумети: да, којим случајем, бетонска брана попусти на аргентинску територију би се сручио огроман водени талас. Поплава би, израчунао је неко, угрозила чак и Буенос Аирес, удаљен 1400 километара.

Нису се само Аргентинци узбудили због хидроцентрале „Итаипу“. Због оних 1500 квадратних километара на којима би природна равнотежа из основа била поремећена и бројних животињских и биљних врсти које би изумрле, огласили су се и заштитници животне средине. Забринуте екологе је донекле умирила велика акција бразилских власти, веома слична библијској „Нојевој барки“. Овде је, потпомогнут сто педесеторицом еколога, улогу Ноје одиграо чувени бразилски научник Арналд Милер.

Операција „Мимба-Куера“, тако названа по индијској речи која означава животињско царство, стајала је око милион долара, али је у потпуности успела: од бујице је спасено преко 10 хиљада животиња! Милер и његови људи похватали су око 70 различитих врста сисара, 252 птичије врсте, 16 хиљада врсти инсеката и 23 врсте гмизаваца. Годину дана пре зоолога, ботаничари су са критичног подручја изнели две хиљаде угрожених биљних врста.

Коначно, побунили су се и љубитељи природних лепота: зар да велелепни водопади Сете Кведас заврше у акумулационом језеру?! За њих се ништа није могло учинити, па је пре затварања бране на акумулационом језеру, хиљаде Бразилаца кренуло на последње ходочашће чувеним слаповима. Ни председник Фигереида није одолео жељи да се од њих опрости: „Велика је штета што ће ови водопади нестати, али напредак тражи и неке жртве“, рекао је.

Не напуштамо камен који пева!

За Бразил и Парагвај „Итаипу“ је џиновски корак у будућност. Јер, када буде радила пуним капацитетом, хидроцентрала ће Бразил поштедети свакодневног увоза 100 хиљада барела нафте (око 16 милиона литара). Разуме се, ни Парагвај неће лоше проћи.

Бразилци верују да ће и туризам доживети препород. Наиме, на обалама вештачког језера Итаипу нићи ће низ велелепних хотела: људи су одувек волели чуда.

И, док са хотелијерима и туристима нема већих проблема, са овдашњим сељацима иде нешто теже. Јер, њих педесетак хиљада једноставно одбија да се сели. Већина је на обали језера са индијанским именом изградила нове домове: Итаипу на језику племена Гуарани значи „камен који пева“, како су Индијанци својевремено назвали једну стену која је насред Паране вирила из воде. Жубор воде који се ту стварао био је, кажу, попут најлепше музике. Данас на истом месту стоји џиновска брана. Нежни жубор воде претворио се у хук, нова музика за ново доба која за Бразил значи обиље прекопотребне електричне енергије.

М. Ш.

ЧУДО ОД ГРАМОФОНСКЕ ПЛОЧЕ

ПАТУЉАК ПОБЕЂУЈЕ

НЕМА ВИШЕ МЕМБРАНА И РЕЗАЊА ПЛОЧА НИТИ КРИВЉЕЊА, ПРЕСКАКАЊА И ЛОМЉЕЊА ИГЛЕ. НИ МАЊЕ ПЛОЧЕ, НИ ВИШЕ МУЗИКЕ.

„Толико је савршена да те хвата страх?“

Овим речима један музички стручњак из Милана прокоментарисао је појаву такозване компактне грамофонске плоче која је први пут приказана на 16. међународном салону музичких достигнућа у Милану. Представници „Филипса“, чије је ово дело, задовољно трљају руке, добили су очекиване и заслужене похвале. Хиљаде посетилаца стрпљиво су стајале у реду и у групама се смењивали у сали за преслушавање плоча где се из часа у час понављао јединствен концерт са плочом од полиметилметакрилата чији је пречник свега 12 центиметара.

Компакт-диск заиста заслужује све похвале јер пружа један час непрекидног слушања музике снимљене само на једној страни и то без споредних звукова, шуштања и шкрипе.

Велики подухват „Филипс“ је започео још пред крај шездесетих година применом нумеричког и дигиталног компјутерског језика снимања и репродукције звука. Уместо бразди уобичајених код ЛП и других плоча, „компакт“ има микроскопске рупице које приликом слушања чита веома танак ласерски зрак. Овај зрак не долази у директан контакт са плочом која је заштићена пластичном превлаком тако да је практично неуништива, немогуће ју је изгребати или оставити на њој трагове прстију. На њу не може да падне прашина, ни дуги „непријатељи“ класичне грамофонске плоче.

Први грамофони са оптичким читачем за овакве плоче појавили су се крајем прошле године у Јапану јер је фирма „Сони“ од августа 1979. заједно са „Филипсом“ радила на пројектовању новог система. Њима се придружио јапански индустријски колос „Мацушита“ и још тридесетак других фирми. Тако је уједно избегнуто да се на тржишту појаве различити конкурентни системи, односно једна иста новина са различитим принципима рада.

Нове грамофонске плоче највише ће се користити при снимању класичне музике кад је неопходно да се сними све уживо и у исти мах, за разлику од рок и џез-оркестара где се крајњи ефекат постиже миксовањем снимака са 24 канала.

С. И.

„Филипсов“ грамофон са оптичким читачем већ се појавио у музичким продавницама широм Европе. Стаје око 50 000 динара, док компакт-плоча кошта око тридесет одсто више од класичне.

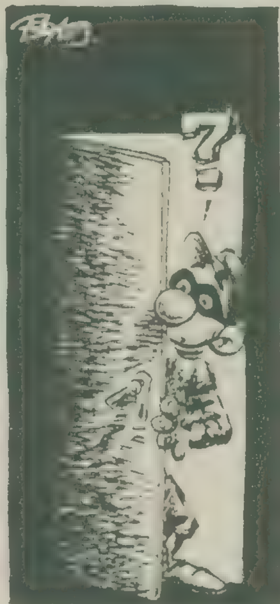
Компакт-диск има пречник од свега 12 cm, а уместо бразди микроскопски ситне рупице које чита веома танак ласерски зрак.

ШАРЕНИ

НЕКИ ПОШТЕН СВЕТ

Хајнрих Хофман,бакалин из Бона затвара своју радњу око осам увече. Боље речено, затвара врата али их не закључава. Продавница до сутрадан ујутру, кад он долази поново на посао, остаје потпуно необезбеђена. То је Хофманова пракса већ дуги низ година. Он жели да омогући људима који се враћају касно или који су се у „ситне" сате сетили да им је нешто потребно, а мрзи их да иду до драгстора, да узму неопходне намирнице. На сваком производу написана је цена, па онај ко се сам услужи, остави у каси (такође незакључаној) паре. Ако има крупно, сам узме кусур.По Хофмановим речима до сада му се није догодило да је неко нешто узео из радње а да није платио.

ДИЈАМАНТ ДОНОСИ НЕСРЕЋУ

Чудно је како људи 20. века у време општег напретка и фантастичног развитка науке и даље не престају да се позивају на пророчанства, проклетства. Тако на пример неки верују да се свакоме ко има чувени „дијамант наде" који је још 1688. године украден из очију статуе бурманског буде – пише гадно. наиме, будистички свештеници су бацили проклетство на сваког ко тај дијамант додирне. Случај је удесио да заиста буде тако: Жан Баптист Таверни који га је и узео, убрзо је полудио, а Марија Антоанета, која је носила овај тамноплави драгуљ од 44 карата, завршила је на гиљотини. Дијамант је 1830. године купила једна аристократска британска породица – Хоуп. Лорд Франсис Хоуп поклонио је драгуљ својој супрузи, а ова га је убрзо напустила, почела да се потуца, изгубила пријатеље и умрла у беди.

Ни петнаест других особа у чијем се поседу нашао „дијамант наде" није боље прошло, готово ниједан није умро природном смрћу. Године 1958. драгуљ је доспео у чувени Смитсонијан институт у Вашингтону чији је покровитељ увек био и остао амерички председник. Сујеверни су од тога направили читаву конструкцију: откако је драгуљ у Вашингтону, на председника Џона Кенедија извршен је успешан атентат, на садашњег, Роналда Регана, неуспешан, Ричард Никсон је морао да се повуче после неславне Вотергејтске афере, а страдао је и Џонов брат, Роберт Кенеди...

Најневероватнији догађаји везани су и за све људе који су на било који начин дошли у контакт са Тутанкамоновим гробом. На улазу у његов гроб стоји написано: „Смрт ће доћи на крилима свакоме ко гроб дотакне!" Млади владар лежао је у миру више од три хиљаде година. Гроб су му пронашли 1922. године лорд Карнавон и Картер, обојица су убрзо страдали.

Децембра 1979. године британска телевизијска екипа стигла је у Долину краљева где је намеравала да сними емисију о откривању Тутанкамоновог гроба. Екипу су пратиле тешкоће од самог старта. Глумац Јан Мекшејн доживео је саобраћајну несрећу, а читав пројект пао је у воду јер им је понестало пара.

У свим овим случајностима сујеверни, наравно, виде „прст судбине". Једноставно, ради се о басносновном богатству које је одувек привлачило авантуристе. А тамо где је велик новац – ту су и невоље.

МИЛИЦИЈА ТРЕНИРА – ТЕСНОЋУ

У ово време светске економске кризе владе свих земаља позивају своје грађане на штедњу. Група младих полицајаца из Амстердама буквално је схватила савете своје владе и показала да у полицијсникомби може да стане знатно више особа него што је то саобраћајним законима прописано. њих четрдесеторица успели су да се потрпају у само један комби! Ово је наравно била шала, нек се зна да су и полицајци понекад спремни на лудорије.

ЧУПАВИ ПРОБЛЕМ

Пред градске оце Лавленда у Охају искрсао је овећи проблем: неко је на градском гробљу сахранио медведа, а они нису били сигурни да је то сасвим у складу са законом.

Неколико недеља су Род Вилијамс и Кен Харисон покушавали да утврде да ли су гласине уопште истините или не и на крају установили: тачно је, један грађанин Лавленда убедио је гробљанске раднике да му сахране мецу-љубимца кога су лекари успавали јер је патио од артритиса.

И, шта сад? Меца-покојник ће, по свему судећи, морати да се сели на прикладније вечно почивалиште.

ЛАЖОВ ВАЛТЕР

Данима је јадна Труди Капан мољакала мужа Валтера, страственог пецароша, да једном и њу поведе са собом. И овај је коначно попустио. Десило се да је тог дана било такмичење. А десило се и да је Труди упецала гомилу риба, а Валтер ништа. Када је срећковићка Труди из воде извукла нарочито велику рибу, Валтер је бездушно гурнуо у воду, упалио мотор и одвезао се да њен улов пријави као свој.

Цептећи од беса Труди се појавила у тренутку када је лажов Валтер славио победу. Зграбила је његов (свој) трофеј, жестоко га млатнула по глави и свима испричала шта је урадио.

Валтер је искључен из клуба, а Труди је постала његов први женски члан. Њих двоје су, иначе, још у браку.

САЧУВАЈТЕ ХЛАДНОКРВНОСТ!

Не, Лери Лоренс се не спрема да гиљотинира своју жену Лори. Шта то они онда раде? Рекламирају људи свој производ... Њихова радња у Галвестону у Тексасу врви од муштерија жељних да се докопају „главосеча". Шта ће им, побогу, гиљотине? Купују их онако, из вица, или као чивилуке.

КОНКУРЕНЦИЈА ГРУПИ АББА

У једном шведском варијетеу однедавно наступа и један робот. Није мађионичар, мајстор је у другом фаху – наступа заједно са тамошњим оркестром електроничара и убира аплаузе.Конструктори су, уз помоћ музичара, саставили за њега посебан нотни систем и он без проблема прати групу музичара. Засад је најзадовољнији власник варијетеа јер је знатижељних гостију све више.

ЧЕКА СЕ РЕАКЦИЈА МУЖЕВА

Ко каже да је домаћицама лако тај се грдно вара, тврди група статистичара која је недавно објавила резултате свог истраживања. Наиме, они су израчунали колико једна домаћица у току календарске године обави посла у просечној четворочланој породици. Резултати су више него поражавајући, само не зна се за кога: за домаћицу или за домаћина, за њега због гриже савести. Ево о чему је реч.

За једну годину домаћица опере 18 хиљада ножева, виљушака и кашика, 13 хиљада тањира, 6 хиљада чаша и 3 хиљаде шерпи и лонаца. Међутим, она не само што пере есцајг и посуђе, мора све то да извади из ормана, стави на сто и врати назад. Терет који на тај начин пренесе за годину дана износи тачно – пет тона.

Помоћу специјалних апарата статистичари су успели и да израчунају колико растојање домаћица пређе у току дана. Ако породица станује у двособном стану, домаћица у просеку направи око 10 хиљада корака на дан, а ако живи у кућици с баштом, потребно јој је, да би обавила све послове, да дневно направи 17 хиљада корака. А ако се томе додају и одласци на пијацу, она за годину дана препешачи пут дужи од две хиљаде километара.

О реакцијама мужева на ове статистичке податке засад нема поузданих података.

БИСЕР ОД ИДЕЈЕ

Два америчка проналазача изумела су сигурносни жиг за дијаманте који је невидљив за људско око и – неуништив. Реч је

о силиконском листићу који се једноставно усади у камен. И, шта даље бива кад више нико жив не може да га види? Њега не може, али електрично поље које он око себе ствара може. Жиг је, тврде његови творци, неуништив чак и у случају да се дијамант исече. А колико суперсигурни жиг кошта? Бедних двадесет долара.

БЕБЕ ИМИТАТОРИ

По најновијим истраживањима која су спроведена на Универзитетској клиници у Мајамију бебе које имају само 36 сати већ почињу да имитирају људе око себе. Наиме, док је овим готово тек рођеним бебама један лекар нешто говорио правећи при том разне гримасе, деца су снимана на видео-траку. Ове траке су касније анализиране и лекари су приметили да су све бебе правиле сличне гримасе као чика доктор који им се „обраћао". Лице су покретале и правиле израз као да се смеју или дижу обрве, мрште чело. Зато, пазите, снимају нас!

ИНВАЗИЈА ДВОТОЧКАША

Да аутомобили нису више оно што су били, најбољи је сведок управо земља аутомобила – Јапан. Наиме, недавно је обелодањен податак да у земљи са 114 милиона становника има 50 милиона бицикала.Наравно, ова права армија двоточкаша, односно њихових власника тражила је од надлежних своје место под сунцем и резултати нису изостали. Донет је закон који обавезују банке,радње, аутобуске и железничке станице, аеродроме, биоскопске дворане, фабрике, школе да пред својим зградама изграде велико и безбедно паркиралиште за бицикле. Житељи приградских насеља који на посао долазе возом, а таквих је у Јапану приличан број, моћи ће пред станицом да остављају бицикле целу ноћ и ујутро њима крену на радно место.Наравно, у Јапану је изграђено доста бициклистичких стаза, а у плану је још.

Можда ово може да буде стимуланс нама да и ми што пре нашим бициклистима, којих је све више, обезбедимо парче тротоара и улице.Не само због штедње горива него и због здравља.

Уметник Уго Лапјетра који је руководио опремањем телематске куће седи за вишефункционалним писаћим столом.

Овако су постављене соларне ћелије преко којих се загрева вода у базену

КУЋА ОД ЕЛЕКТРОНИКЕ

ОВДЕ ЋЕМО СТАНОВАТИ

РОБОТ. МОНИТОР. ЛАСЕР. АПАРАТИ КОЈИ ГОВОРЕ! УПОТРЕБА МИКРОПРОЦЕСОРА СВЕ БРЖЕ МЕЊА ДОМАЋИ АМБИЈЕНТ И НАШЕ НАВИКЕ – СА МНОГО ПРЕДНОСТИ, АЛИ НЕКИ ДЕТАЉИ ЗАИСТА ЗБУЊУЈУ.

За ову револуцију у кући крива је једна стварчица величине само пола квадратног центиметра која, упркос томе, има огромну моћ. То је многима познати „чип", у ствари микропроцесор, а састоји се од силицијумске плочице која представља основну ћелију електронског мозга.

Није далеко дан кад ће бити могуће да се оствари на стотине нових и изненађујућих комбинација захваљујући чињеници да чип из дана у дан постаје све савршенији и кошта све мање. Већ се прешло на примену микропроцесора код свих електричних апарата за домаћинство, а ускоро ће се у продаји појавити и апарати који „говоре", односно користе тзв. вокалну синтезу како би домаћице упозорили на евентуалне сметње у раду или неочекивани квар.

Али, то још није оно најважније. На плану телекомуникација и њихове електронске примене у домаћинству све брже и брже долази се до открића о којима су људи могли само да сањају, почев од видео-рикордера до личног компјутера, од видео-тела (систем који преко телефона и екрана обезбеђује све могуће информације) до телетекста, рођеног у Великој Британији, који за ово користи телевизор – од видео-грама до видео-грамофонских плоча и сателитских веза.

Траке уместо књига

Италијани су ових дана имали прилику да на сајму у Милану, само неколико година пре но што почне производња, виде прототип тзв. телематске куће – стан од 250 кв метара у којем је свака просторија дело видео-роботике.

– Коришћење простора у кући данас добија сасвим нове димензије – каже Уго Лапјетра, уметник који је пројектовао намештај. – Захваљујући терминалима кућа све више постаје простор у коме се стално нешто догађа: добијају се, памте и одашиљу информације, људи раде и забављају се.

У телематском стану светлуца флуоресцентна светлост, зидови су пресвучени лимом који подражава тачкасте цртеже видео-грама. Просторије су пуне екрана.

Одмах после уласка у стан, кад ваше присуство региструје специјалан уређај, нађете се пред монитором повезаним са спољашњом телекамером. Ту је одмах дневна соба обложена светлуцавим металом у којој се налазе фотеље будућности са телекамерама у наслону, пројектоване тако да можете правилно да седите испред видео-грама. Опремљена је и видео-апаратом са дуплом телекомандом за електронске игре као и читавом серијом тастера и видео-терминала – у радној соби где се, уместо књига, налазе траке и плоче.

Нема прозора

Везе преко сателита, телефони са аутоматским секретаром који одговара на позиве и памти поруке, терминали за многе податке које иначе обезбеђујемо трчећи од шалтера до шалтера, могућност да се учествује у берзанским акцијама, тамо где је то обичај, све је ту. У кухињи је осим монитора смештена и читава серија стаклених посуда у којима се гаје морске алге. То није украсни акваријум већ храна будућности. Сто за ручавање има облик лепезе и на њему се налазе теле-команде за бирање ТВ програма. Овај сто може да послужи и за наручивање робе из самоуслуге. Брачни кревет се по жељи дели у два одвојена лежаја од којих сваки има сопствени телевизор. У дечјој соби подиже се део пода испод кога су смештене видео-игре, електромеханички роботи и мали компјутер-писаћи сто.

Све се ово већ налази на тржишту. Чини се да нам је остало веома мало времена да бисмо озбиљно размишљали, можда са тугом у срцу, о телематској кући, јер, како тврде пројектанти, индустријски модели убрзо ће нас засути са свих страна. Удобне, али хладне и модерне захтеваће да се што брже ради и прилагођава.

У САД где је чип већ годинама обична ствар има много домова овог типа. Прву потпуно компјутеризовану кућу у Аватакију у Аризони пројектовала је група архитеката из школе чувеног Френка Лојда Рајта. Кров је од бакра, прозора готово да и нема, у сваком углу компјутер са пет микропроцесора и затворен телевизијски систем – комбинација авангардне технологије и фине електронике – ово обиталиште, прерачунато у динарима, стаје равно педесет милиона! Нових нарави но.

Угрожена интимност

Огромни мекани лежајеви необичног облика, пространа кухиња се висећим елементима и затворен базен – тиме се, ваљда, жели нагласити да кућа будућности, упркос технологији, задржава свој изглед пријатног склоништа – места где се задовољавају људске потребе и негују стари обичаји.

Све просторије распоређене су око покривеног атријум-дворишта и имају покретне зидове. У једној од њих смештен је тзв. лични компјутер чији микропроцесори контролишу све што се догађа у кући. Осим тога, овај систем обезбеђује све информа-

Ово је тоалет са светлима укруг и камерама које преносе слику на монитор.

Сто за ручавање облика лепезе са телевизором.

Видеотерминал у кухињи као саветник и контролор електроуређаја.

ције за несметани ток живота у домаћинству, плаћа станарину и подмирује остале рачуне јер је у директној вези са банком... Бележи потрошњу електричне енергије, надзире породични буџет и, ако устреба, броји и калорије. У могућности је да власника стана обавести о евентуалном испуштању гаса, пожару или покушајима крађе. А ако у кући нема никога, сам ступа у директну везу са службама за хитну интервенцију.

Брава уопште нема. Сваки члан породице на специјалном тастеру исписује своју шифру и компјутер га аутоматски препознаје – врата се сама отварају. Систем за регулисање температуре и влаге у стану ради беспрекорно. Ако у соби нема никога, све се гаси, чак и светлост. На крову су смештене соларне ћелије које, између осталог, загревају и воду у базену.

У Аватакију нема шта нема. Па ипак, недостаје један технолошки детаљ који је привукао посебну пажњу посетилаца сајма у Милану: у телематском купатилу тоалет је опремљен са две телекамере преко којих на три монитора стижу слике „позадине" онога ко га користи и осталог! Збуњујући пример (само) контроле најстарије навике у којој је и електроника пронашла своје место.

Д. В.

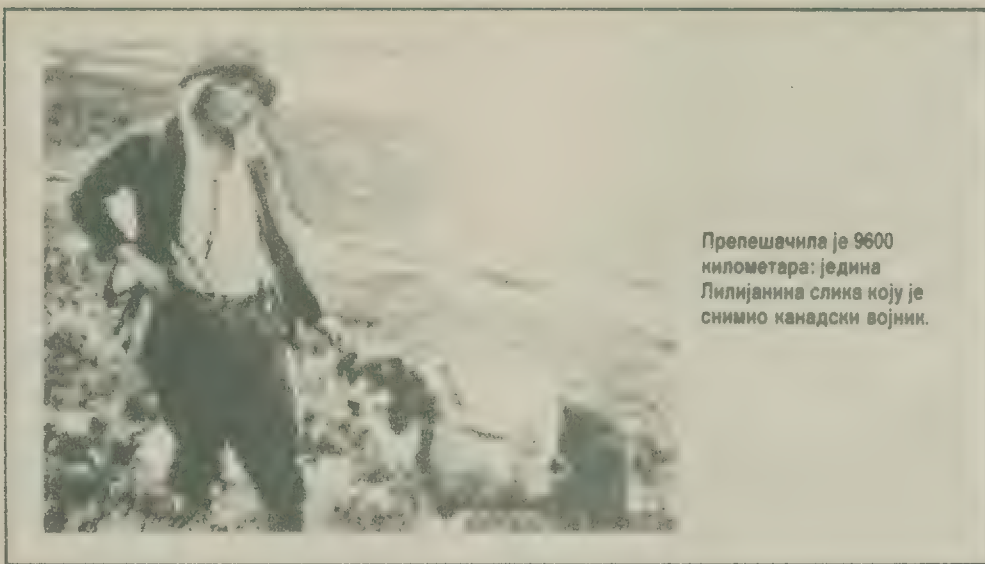
Дневна соба куће будућности која је изграђена у Аватакију, у пустињи Аризоне.

НАТРАГ У РОДНИ

ДЕВОЈКА ГВОЗДЕНЕ ВОЉЕ

НЕКИ СУ ТВРДИЛИ ДА ЈЕ ПРОПАЛА РУСКА КНЕГИЊА, ДРУГИ ДА ЈЕ БЕЛОГАРДЕЈСКА ШПИЈУНКА. НИКОМЕ НИЈЕ ПАДАЛО НА ПАМЕТ ДА ЈЕ ОНА КЋИ ОБИЧНИХ РУСКИХ СЕЉАКА КОЈА ИМА САМО ЈЕДНУ ЖЕЉУ: ДА ПОНОВО УГЛЕДА РОДНИ КРАЈ.

Препешачила је 9600 километара: једина Лилијанина слика коју је снимио канадски војник.

Четири године пре него што је довршен Емпајр стејт билдинг и две године пре краха њујоршке берзе, многима се чинило да је Њујорк најузбудљивији град на свету. Не и Лилијани Ејлинг, руској досељеници чије се право име никада неће сазнати: променила га је онога часа када је ступила на тле „обећане земље", уверена да ће под новим именом започети и нов живот.

Никоме није веровала

Као толики пре ње и Лилијан је убрзо открила да се снови каткада не остварују: од послодавца до послодавца, за мизерну плату продавала је једино што је имала да понуди – јаке руке и силну жељу да ради. Даље од чистачице, схватила је с ужасом, никада неће догурати... И, те 1927. Лилијан је одлучила: препешачиће 9600 километара од Њујорка до Беринговог мореуза, а одатле – натраг у родни Сибир...

Данима је Лилијан бдела над мапама како би испланирала пут: називи градова за које никада није чула, простране долине и планински венци који су чак и на папиру деловали застрашујуће. Али, има ли ичег страшнијег од неподношљиве њујоршке усамљености?

Пошто је преко леђа пребацила руксак са најнеопходнијим стварима, пажљиво спаковала оно мало долара што их је месецима штедела, Лилијан је једног лепог дана окренула леђа граду кога је из дубине душе мрзела и одлучно кренула према Чикагу, западу и родном Сибиру.

Иако су јој љубазни возачи уз пут нудили да је превезу, није хтела да ризикује: никоме није веровала у тој земљи... Чудно одевену, ћутљиву девојку што је грабила путевима као да је гони сам враг, приметили су у Минеаполису у Минесоти у оближњем Сент Полу. Убрзо је прохујала и преко америчко-канадске границе и обрела се у Винипегу, у Канади.

Поново је виђена тек у јесен 1927. године и то на запрепашћење војника из колибе бр. 2 јуконске телефонске трасе у Британској Колумбији: човек је подигао поглед и на вратима угледао девојку која га је ћутке посматрала. Чак и по лепом времену путници су права реткост у овој дивљини, шта та крхка жена тражи овде у позну јесен, одевена као да је кренула на недељни излет?

Забезекнути војник убрзо је схватио да од ћутљиве незнанке неће много сазнати. Рекла је само: „Чим се напијем воде.

идем". Шта да ради? Окренуо је број обласне полицијске станице. Полицијски наредник и војник су се сложили: сувише је касно за шетње по дивљини, боље да ту жену некако зауставе него да касније за њом шаљу спасилачке екипе!

Хапсим вас због скитништва!

Свиђало јој се то или не. Лилијан је морала да послуша полицајце који су је пресрели и крене са њима у полицијску станицу.

– Куда сте кренули? – упитао је наредник Сервис.

– У Сибир.

– Није ли мало касно за такав подухват? Ускоро ће зима...

– Немате права да ме заустављате! Ништа нисам урадила! Јака сам и могу да препешачим километре и километре пре него што падне снег.

– А када сте последњи пут јели?

– Имам ја пара – одговорила је као из топа.

Није успела да убеди поручника.

– Хапсим вас због скитништва – саопштио јој је мирно.

Лилијан Ејлинг од тог тренутка више није изустила ни реч. Пара за казну није имала: читаво њено богатство износило је једва десетак долара. Догодило се оно на шта је поручник Сервис и рачунао – Лилијан је у једном затвору надомак Ванкувера у Британској Колумбији провела два месеца. Тамо је бар имала кров над главом и пристојну храну.

Ако је поручник поверовао како је њена нервоза знак слабости, грдно се преварио. Чим се поново обрела на слободи, прихватила се првог посла који су јој понудили и почела да штеди за повратак у Совјетски Савез.

Знате ли шта вас чека?

Крајем јула 1928. Лилијан је наставила путовање. Деветнаестог јула већ је била у Смидерсу у Британској Колумбији.Извела је запањујући подухват:, да би за мање од месец дана препешачила раздаљину од Ванкувера до Смидерса дневно је прелазила између 50 и 65 километара!

– Знате ли шта вас чека на путу?! – питали су је у полицијској станици у Смидерсу.

– Ја се не бојим. Прешла сам толике километре, било би глупо да сада одустанем.

СИБИР

Пристала је, ипак, да се код сваке кабине за одржавање телефонских веза јави тамошњем војнику.Лилијан није била од оних који се не држе дате речи: јављала се редовно, а војници су с временом почели да јој излазе у сусрет, сачекујући је на сваких 48 километара и правећи јој друштво до следеће кабине.

Када је стигла до кабине бр. 7, време се већ знатно погоршало: путовало се све теже. Једнога дана људи из кабине бр. 8 зачули су куцање на вратима: Лилијан, мокра од кише и промрзла од олује... Иако су им јавили да долази, војници су били запрепашћени: како је успела да стигне дотле за тако кратко време?

Уместо одговора добили су само осмех, а онда се гошћа беживотно скљокала у столицу крај ватре. Тада је Лилијан први и једини пут признала да је уморна – одмарала се три дана у кабини број осам. Четвртог јутра више нису могли да је задрже, али је зато домаћинима пошло за руком да ћутљиву и неповерљиву гошћу гану: поклонили су јој црно-бело штене неодређене расе које ће је пратити остатак путовања.

– Мислили смо како вам је неки пут можда доста самоће. Овај момак ће вам правити друштво у тој дивљини, а с њим човек може и да поприча – рекао је војник Чарли Јанзе док јој је давао кученце.

Лилијан Ејлинг није рекла ништа, али су се Чарли и његов друг касније клели како су у очима ћутљиве, мргодне странкиње тада видели сузе.

Чуђење и подозрење

Онда се догодила несрећа. Пошто су му јавили да Лилијен стиже, војник Скоти Оугливи кренуо јој је у сусрет како би прокрчио пут. Нашли су га дванаест сати касније: утопио се у набујалом потоку. Сахранили су га у дивиљни коју је тако добро познавао.

Лилијан се отада више није појавила ни у једној кабини дуж телефонске трасе.Човек може да се клони људи у граду, али не и тамо где свако познаје свакога и зависи од туђе помоћи. Када би с времена на време и искрсла пред неким забезекнутим трапером или фармерима, за собом је остављала чуђење и подозрење. Број невероватних прича растао је како се повећавао број оних који су срели чудну девојку и њеног пса: говорило се да је пропала руска кнегиња, други су с истим жаром тврдили да је белогардејска шпијунка којој су бољшевици за петама. Мало коме је падало на памет да је Лилијан Ејлин ћерка обичних руских сељака са жарком жељом да поново угледа родни крај.

Замео јој се сваки траг

То је уједно и последње што се о Лилијани чуло. Можда јој је пошло за руком да наговори Ескиме да је пребаце преко мореуза на родно тле. Можда. Јер, сви покушаји да се о њој нешто сазна, остали су без плода.

Канадски војници који су јој помагали умрли су, само се нећак једног од њих још сећа прича које му је ујак причао, али све има исти крај: девојци са гвозденом вољом замео се сваки траг. Ни канадска Краљевска коњичка милиција, ни совјетска влада нису биле у стању да пруже било какво обавештење. Једино што нам је од те тајанствене девојке остало јесте сећање на несвакидашњи пример упорности и храбрости.

М. И.

КОЊ ИЛИ ПАС?

Када се читава породица Махер увече сакупи испред телевизора, четворогодишњи пони Фаџ заузима централно место. Деветогодишњи Леон и трогодишња Карли умеју и да се посвађају ко ће крај њега да седне и чешка га по глави.

Фаџ је на фарму у Нортхолту у близини Лондона стигао пре две године. Купила га је Сју Махер. „заљубила" се у њега на први поглед. Ни сва одговарања ветеринара да је пони тешко болестан и да вероватно неће дуго живети нису успела да је поколебају. Наиме, Фаџ је као беба оболео од тешког рахитиса који му је деформисао ноге тако да готово уопште није могао да хода. Када га је Сју довела у Нортхолт, и деца и њен супруг били су одушевљени. Давали су му специјално припремљену храну, таблете калцијума и витамина, свакодневно са њим вежбали и, уопште, чинили све да лупки малиша стане на ноге. После неколико месеци пони висок 50 центиметара весело је трчкарао унаоколо и дружио се са осталим животињама. Посебно је волео да буде у друштву Касијуса, коња нормалне величине: вероватно му је импоновало да буде са другаром који је „његове горе лист".

Сада, када се пони сасвим опоравио, породици Махер нуде око 30 старих милиона да Фаџа откупе. Али, они су га толико заволели и тако се на њега навикли да га, кажу, не би продали ни за какве паре. Фаџ је постао равноправан члан породице. Чак и кад иду у куповину, не растају се од њега. А пролазници који их виде са Фаџом и немачким овчаром Линдаијем у недоумици су: каква је то животиња – да ли је и то пас или коњ?

ПЕНЕЛОПА

Да није било Линдије Стоун Пенелопа би до сада вероватно већ завршила у паприкашу! Линдијин супруг Нил купио је прасе и донео га на њихову фарму у близини Санта Розе, држава Калифорнија, са намером да га угоји и – зна се после шта. Међутим, прасе се од првог дана спријатељило с Тонијем, њиховим шестогодишњим сином, живело у кући, спавало у истој соби с њим. Кад је већ сасвим нарасло и добро се угојило, сви су се на њега толико навикли и заволели га да га више нису ни помишљали да се одвајају од њега. Како је женског рода дали су му име Пенелопа, завезали му машницу око врата и пустили да се слободно шета по стану.

Пенелопа највише воли да залази у кухињу – у стању је да сатима стоји испред фрижидера и нетремице га посматра све док јој неко од укућана не да нешто за јело.

Породица Стоун одушевљена је својим кућним љубимцем. Међутим, њихову срећу не деле и градске власти Санта Розе. Наиме, они сматрају да није нормално држати свињу у кући, она служи за „сасвим друге ствари". Али, породица Стоун је одлучна – од Пенелопе не желе да се раставе макар морали да се преселе на сасвим други крај Америке. Ваљда постоји неко место где ће мирно моћи да живе са својом верном Пенелопом.

Флаш Гордон: Инвазија мравољуди

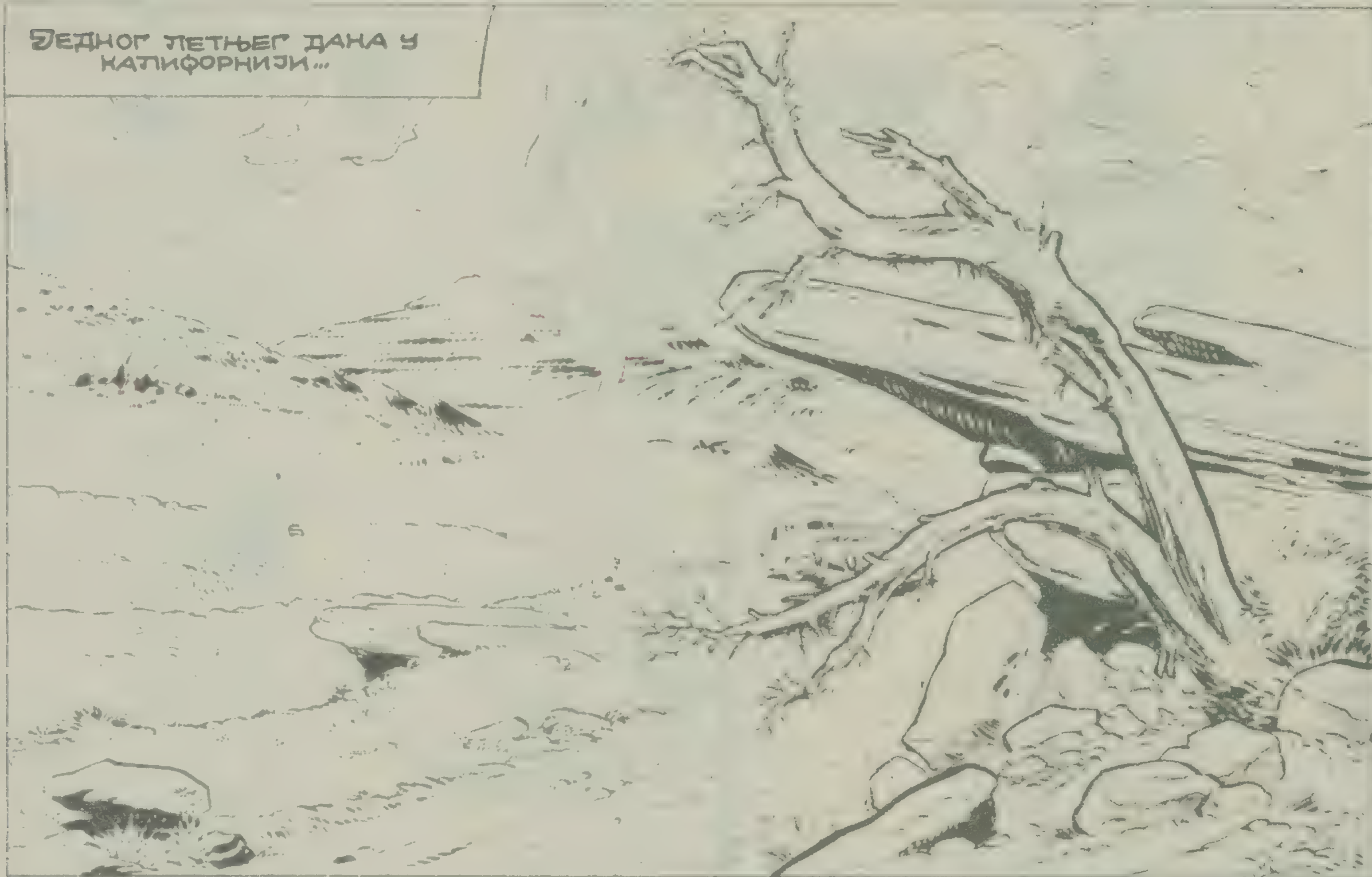

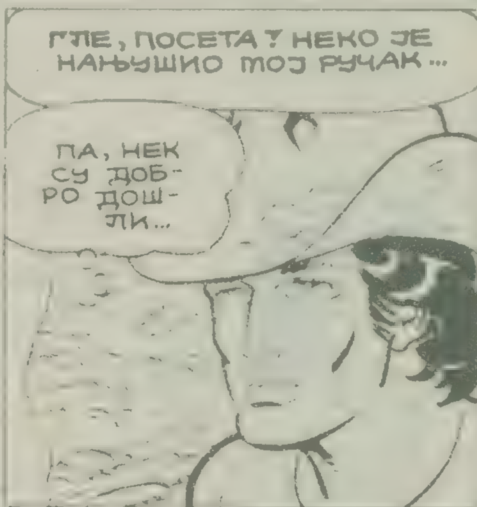

Ален Шевалије: НАСЛЕДНИК

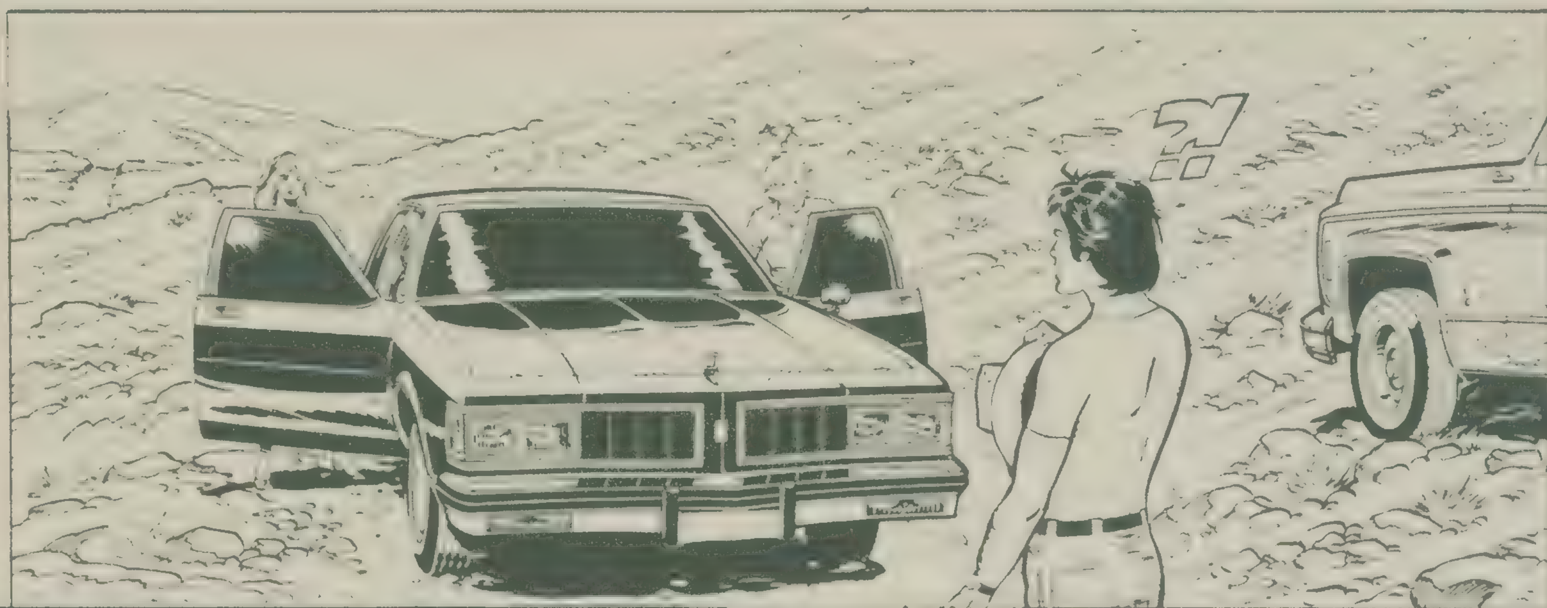

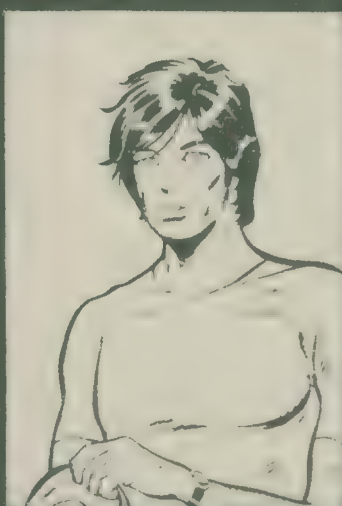

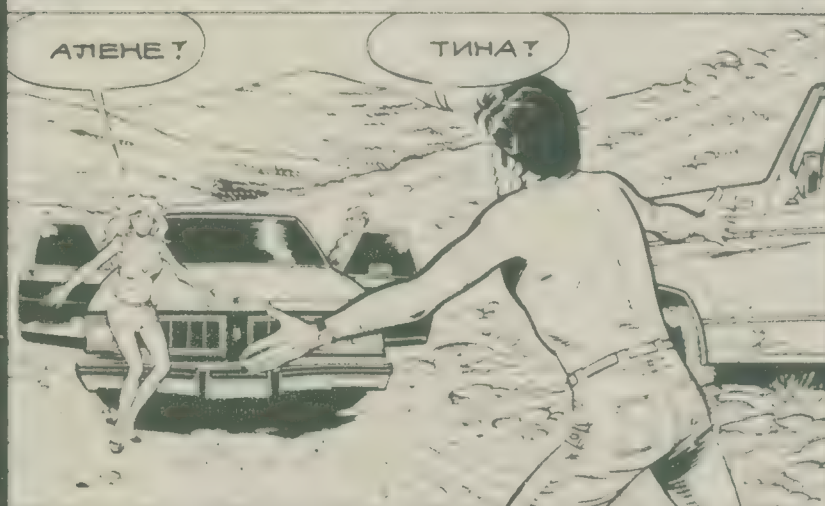

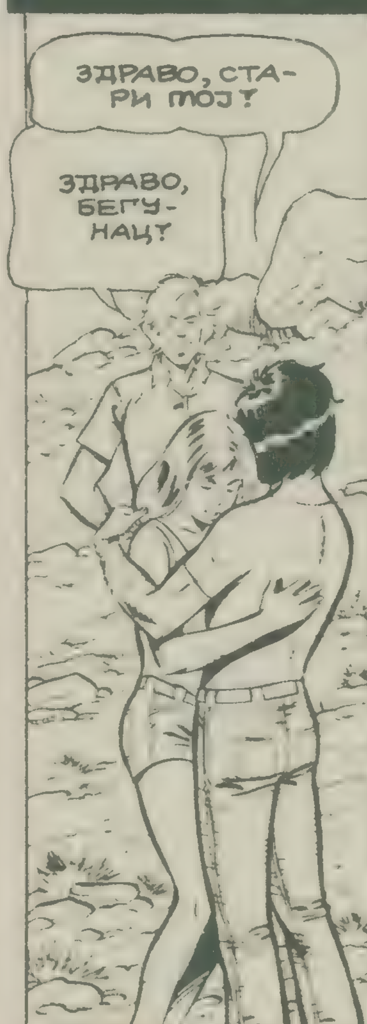

?!

АЛЕНЕ!
ТИНА!

ЗДРАВО, СТАРИ МОЈ!
ЗДРАВО, БЕГУНАЦ!

АЛЕНЕ... ЗАШТО СИ У ЕВРОПИ ОД СВЕГА ДИГАО РУКЕ?
МОРАО САМ! НИСАМ МОГАО ВИШЕ ...

А САД ДА РУЧАМО! СТИГЛИ СТЕ У ПРАВИ ЧАС!
ОХО, ОДЛИЧНО МИРИШЕ!

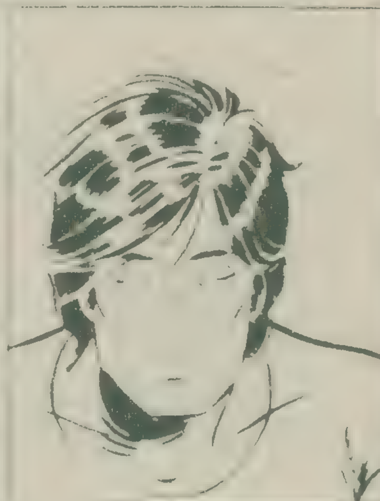

ШТА ЈЕ ТО? КОТЛЕТ ОД ЗМИЈЕ ЗВЕЧАРКЕ У СОСУ И КОЛА?
ТАЧНО, АЛИ НИЈЕ БИТНО!

НИШТА СЕ НИЈЕ ИЗМЕНИО, ЗАР НЕ, ТИНА?

А САД ГУТЉАЈ ПРАВОГ ФРАН-ЦУСКОГ ВИ-НА!
НЕ ЗАНИМА ТЕ КАКО СМО ТЕ ПРО-НАШЛИ?

А ЈА МИСЛИО ДЕСИЛО СЕ ЧУДО!
ПА ЕТО, РЕКАО НАМ ЈЕ ЈЕДАН СПОРТСКИ НОВИНАР...

СМЕШНО, ЈЕ ЛИ? ОВАЈ... А ХО-ЋЕШ ЛИ С НАМА?
ШТА КАЖЕШ, АЛЕНЕ?

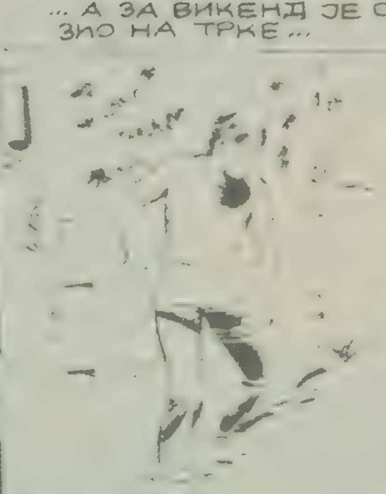
СХВА-ТАМ!
СЛУШАЈ, МАЛА... ЈЕД-НОСТАВНО, НЕ МОГУ... НИСАМ ЈОШ ОЗДРАВИО... ОВДЕ УСПЕВАМ ДА СЕ СА-БЕРЕМ...

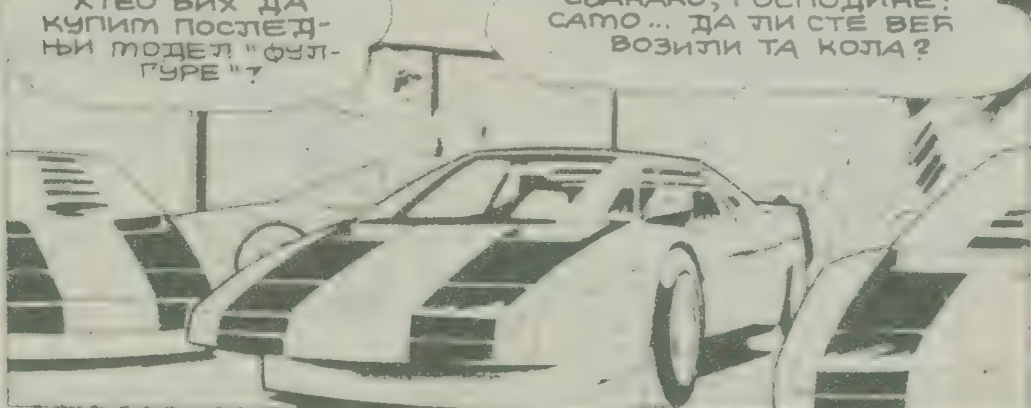
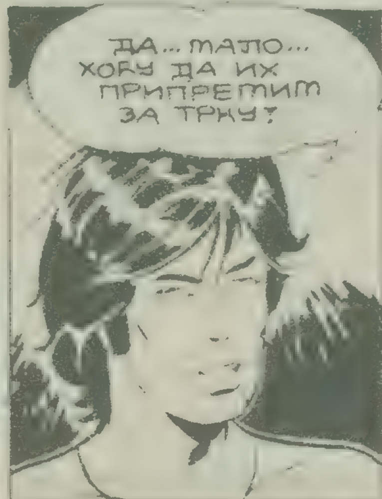
У РЕДУ! ОСТАВЉА-МО ТЕ!
ТИНА!

НЕ ЉУТИМ СЕ... НАПРОТИВ — СХВАТАМ!

АЛЕН ЈЕ ПРЕКО НЕДЕЉЕ ОБАВЉАО РАЗНЕ ПОСЛОВЕ...

... А ЗА ВИКЕНД ЈЕ ОДЛАЗИО НА ТРКЕ...

И ПОСЛЕ НЕКОГ ВРЕМЕНА...
НОВА ФУЛГУРА

... ПРОШЛОСТ ЈЕ БИЛА ДАЛЕКО ИЗА ЊЕГА ...
ХТЕО БИХ ДА КУПИМ ПОСЛЕДЊИ МОДЕЛ "ФУЛГУРЕ"?
СВАКАКО, ГОСПОДИНЕ! САМО... ДА ЛИ СТЕ ВЕЋ ВОЗИЛИ ТА КОЛА?

ДА... МАЛО... ХОЋУ ДА ИХ ПРИПРЕМИМ ЗА ТРКУ!

СЛУШАЈТЕ, ЈАКО МИ СЕ ЖУРИ...
ОДМАХ, ГОСПОДИНЕ КАРСОН!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ У ГАРАЖИ, ГДЕ СЕ КОЛА ПРИПРЕМАЈУ ЗА ТРКУ...
FRENK

САД СУ ВАМ КОЛА СПРЕМНА ЗА ТРКУ ГОСПОДИНЕ КАРСОН!
ИЗВИНИТЕ, ЈАКО СЕ ЖУРИМ!

АЛИ, ВИДИТЕ ДА ЈОШ...
ГЛЕ, ТИ СЕ ПОЗНАЈЕТЕ?

И ВИ ВОЗИТЕ "ФУЛГУРУ"? ЈА САМ ФРАНК...
ЈА САМ АЛЕН! ВОЗИЛИ СТЕ НА СИЛВЕР ХИЛУ! ЈА САМ ТАД ОДУСТАО...

Е, САД СМО КОНКУРЕНТИ!
ДОБРО ПОЗНАЈЕМ ТА КОЛА! МОГУ ВАМ ПОМОЋИ, АКО ХОЋЕТЕ!

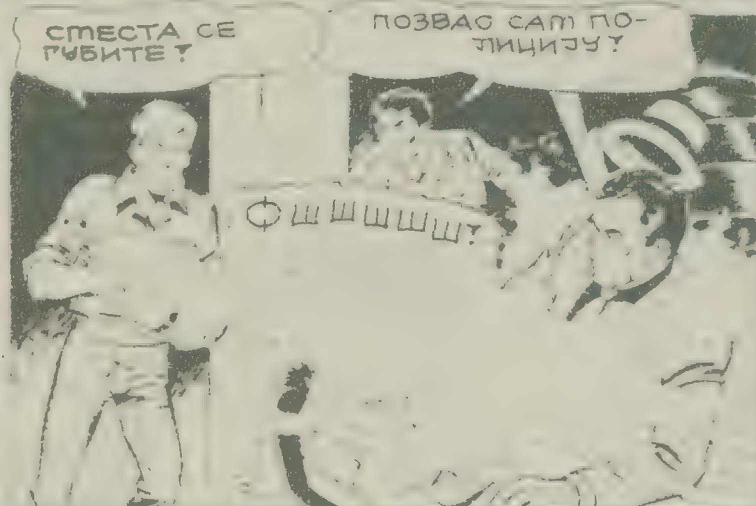

ОХ! ШТА?!

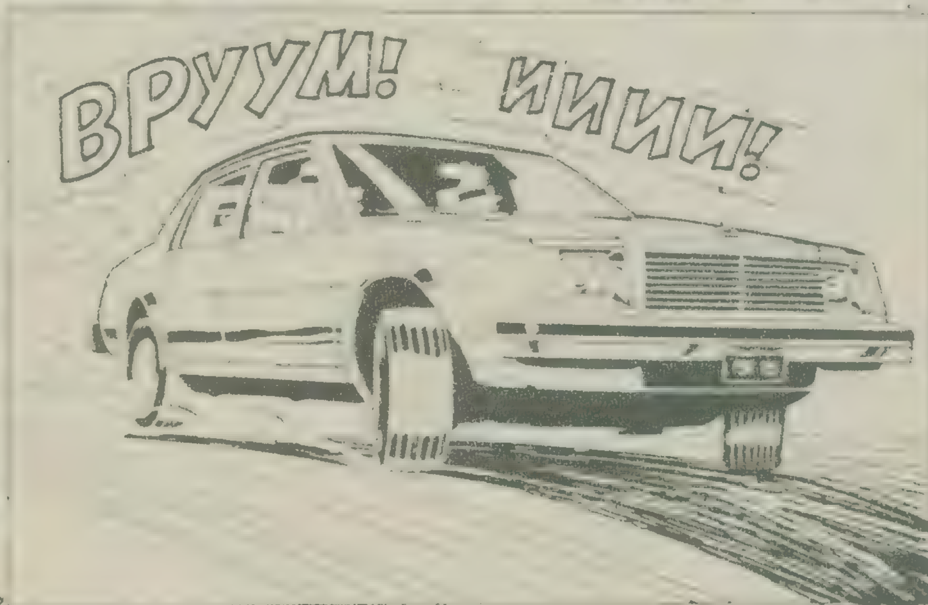

ОХ!

А ТИ СЕ НЕ МЕ-ШАЈ!

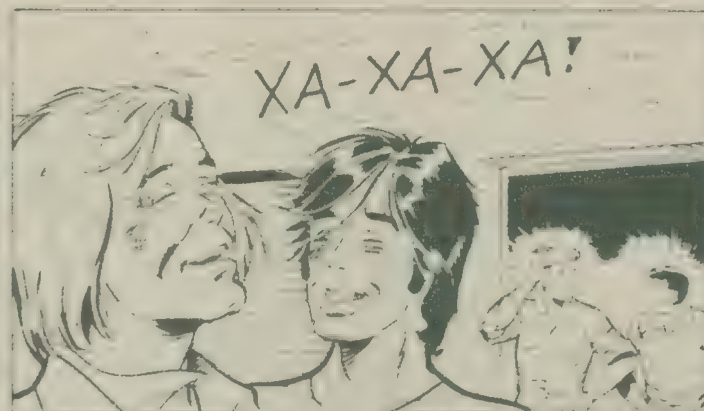

ОСТАВИТЕ ГА!

ПАЗИТЕ НА КО-ЛА, ИДИОТИ!

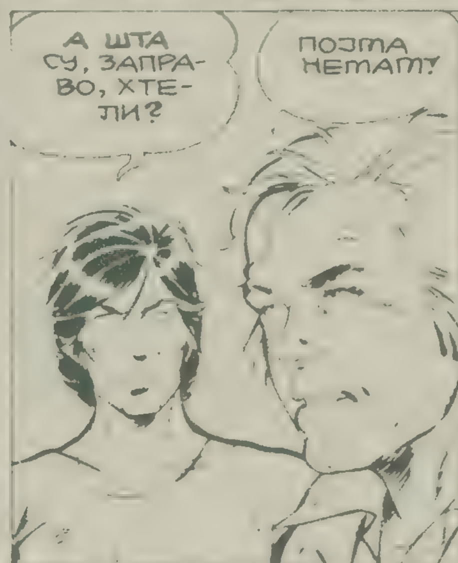

СМЕСТА СЕ РУБИТЕ!
ПОЗВАО САМ ПО-ЛИЦИЈУ!
ФШШШШШ!

ВРУМ!

ВРУУМ! ИИИИ!

ОХ, ТУ СИ...
И ТИ...

ХА-ХА-ХА!

ХВАЛА, ТИ, ДРУГАР!
ТРЕБА ПОНЕКАД ВЕЖБАТИ МИШИЋЕ!

А ШТА СУ, ЗАПРАВО, ХТЕЛИ?
ПОЈМА НЕМАМ!

МОЖДА СУ ТЕ ЗАМЕНИЛИ С НЕКИМ?
ПО СВОЈ ПРИЛИЦИ...

СЛЕДЕЋИХ ДАНА АЛЕН ЈЕ БИО ЗАУЗЕТ ОКО ПРИПРЕМА ЗА ТРКУ...

ДАН ПРОБНЕ ВОЖЊЕ НА ПИСТИ ЛАГУНА СЕКА КРАЈ МОНТРЕЈА У КАЛИФОРНИЈИ...
ЗДРАВО, АЛЕНЕ!

ФРЕНК?

СРЕЛИ СМО СЕ ПРЕ НЕГО ШТО САМ ОЧЕКИВАО, ФРАНШИ?

УЗГРЕД, САЗНАО САМ О ТЕБИ ФАНТАСТИЧНЕ СТВАРИ КАО О ВОЗАЧУ "ФОРМУЛЕ 1"!

ХВАЛА, АЛИ И ТИ ИМАШ ЧИМЕ ДА СЕ ПОНОСИШ!

ОХ, СЛУШАЈ... НЕ БИХ ХТЕО ... СХВАТАШ ...

У РЕДУ! КО ПОБЕДИ, ПЛАЋА ШАМПАЊАЦ ПОСЛЕ ТРКЕ!

ХМ... КАКО ЈЕ ОВАМО ДОСПЕО?

КАСНИЈЕ, НА СТАРТУ...

АКО ПОБЕДИМ ЧУВЕНОГ АЛЕНА ШЕВАЛИЈЕА, КОНАЧНО ЋЕ СХВАТИТИ МОЈУ ВРЕДНОСТ...

FRENK

ОДМАХ У ПОЧЕТКУ ПРОБНЕ ВОЖЊЕ ОТПОЧЕЛО ЈЕ НЕКО ЧУДНО СУПАРНИШТВО ИЗМЕЂУ ФРАНШИЈА И ФРЕНКА...

8

ОВАЈ ДУЕЛ НИЈЕ НАРОЧИТО ЗАНИМАО ПУБЛИКУ КОЈА НИЈЕ ЗНАЛА ЗА РАНИЈУ ФРАНШИЈЕВУ КАРИЈЕРУ, ПА ЈЕ НАВИЈАЛА ЗА ЛОКАЛНЕ ШАМПИОНЕ...

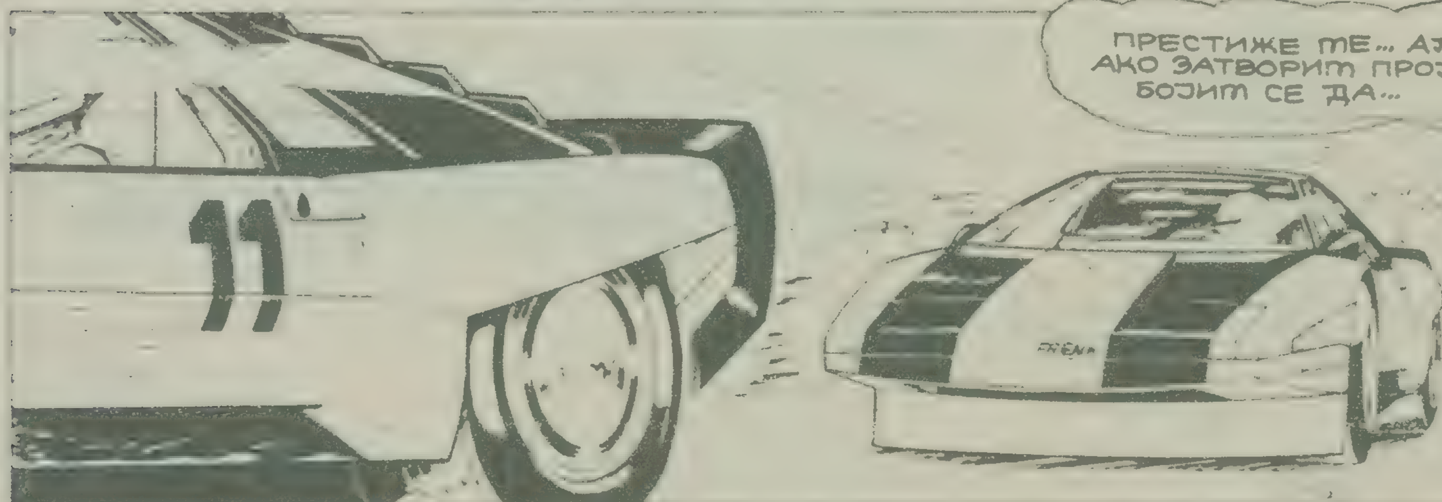
НАПРЕД, БАРНИ!

АЛИ, НА ЈЕДНОЈ ОПАСНОЈ КРИВИНИ...

МОРАМ ГА ПРЕСТИЋИ... ПОСЛЕ ЋЕ БИТИ КАСНО...

ФРЕНК ОКЛЕВА ТРЕНУТАК, ШТО ОБЕЗБЕЂУЈЕ АЛЕНУ ПРЕДНОСТ, А ЗАТИМ И ПОБЕДУ...
РООАР!

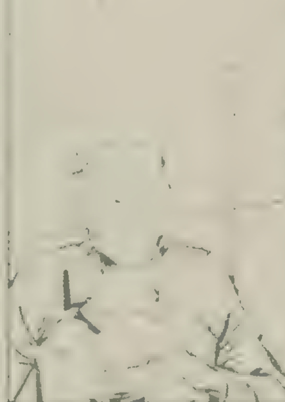

БРАВО, ФРАНШИ... ТО ЈЕ УСПЕХ О КОМЕ ЋЕ СЕ МНОГО ПИСАТИ... А САД ПО ЧЕК...

ЗНАЧИ, ШАМПАЊАЦ?
ДА! САД ИМАМ ЧИМЕ ДА ПЛАТИМ!

ЈЕ ЛИ, ЗАШТО СИ ОКЛЕВАО НА ОНОЈ КРИВИНИ?
ЕХ... ОВАЈ...
САМО МИ РЕЦИ ДА СИ МЕ ПУСТИО ДА ПОБЕДИМ, ПА ЋУ ТИ РАЗБИТИ...
ОХ! ГЛЕДАЈ!
10

КАКВА ИМ ЈЕ ТО ЗАБАВА ДА УНИШТАВАЈУ КОЛА!

АЛИ, ТО СУ МОЈА КОЛА!

ОНДА ДА ИХ УРАЗУМИМО, ШАМПИОНЕ!

ХЕЈ, МОМЦИ! НЕЋЕТЕ ВАЉДА НАМА, ТРКАЧИМА, ДА ДИРАТЕ КОЛА?!
ОВАЈ... ДА...

АЛЕНЕ!

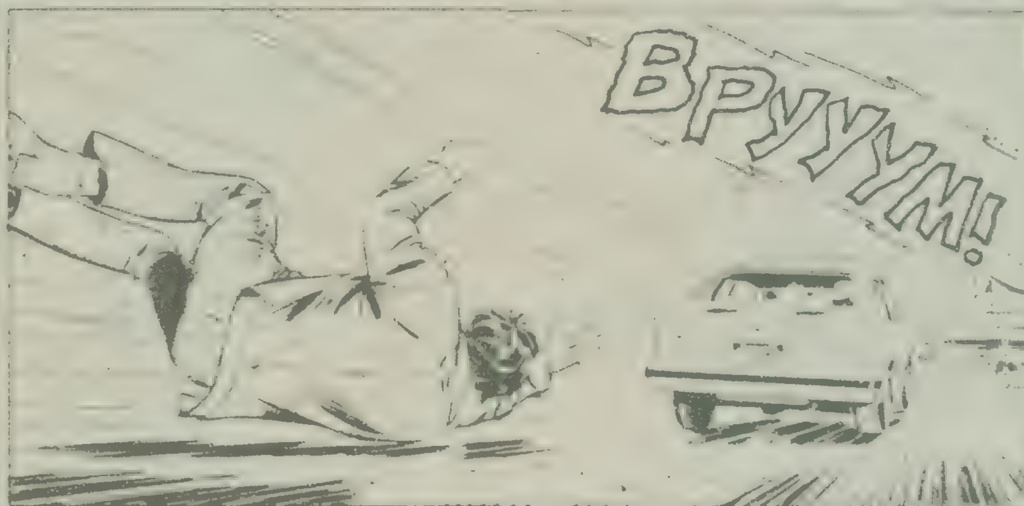

ХЕЈ, КУДА...

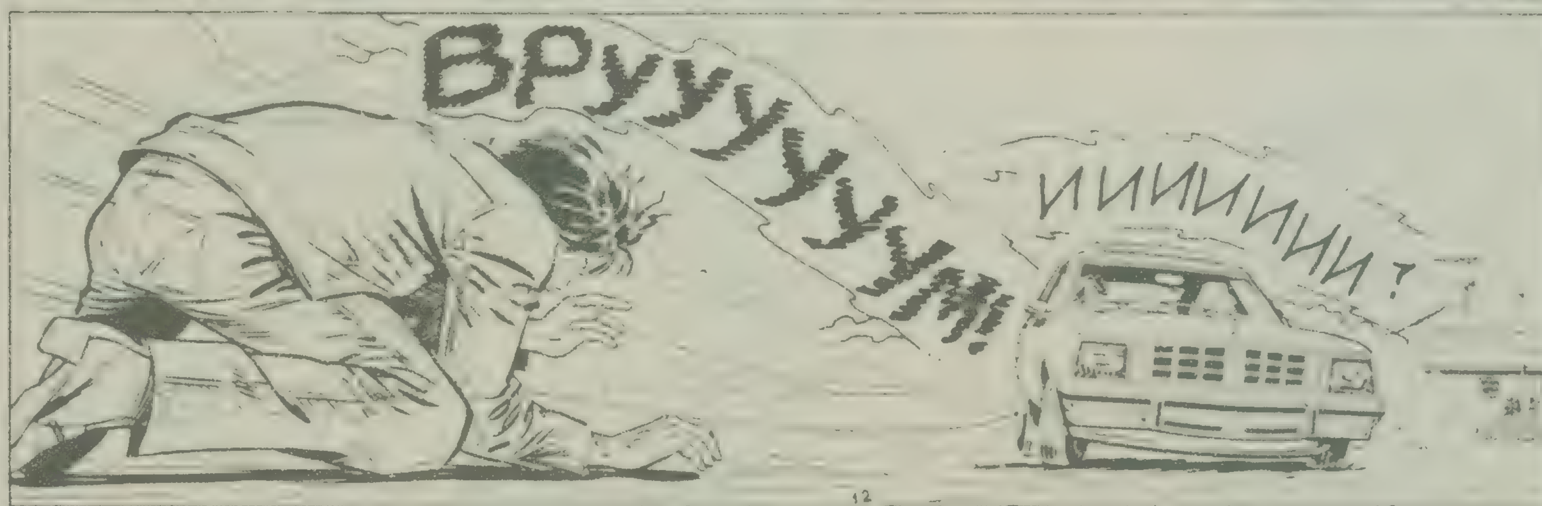

АЛЕНЕ?

ВРУУУМ?

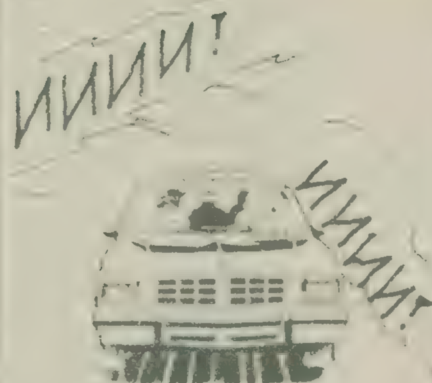

ВРУУУМ?

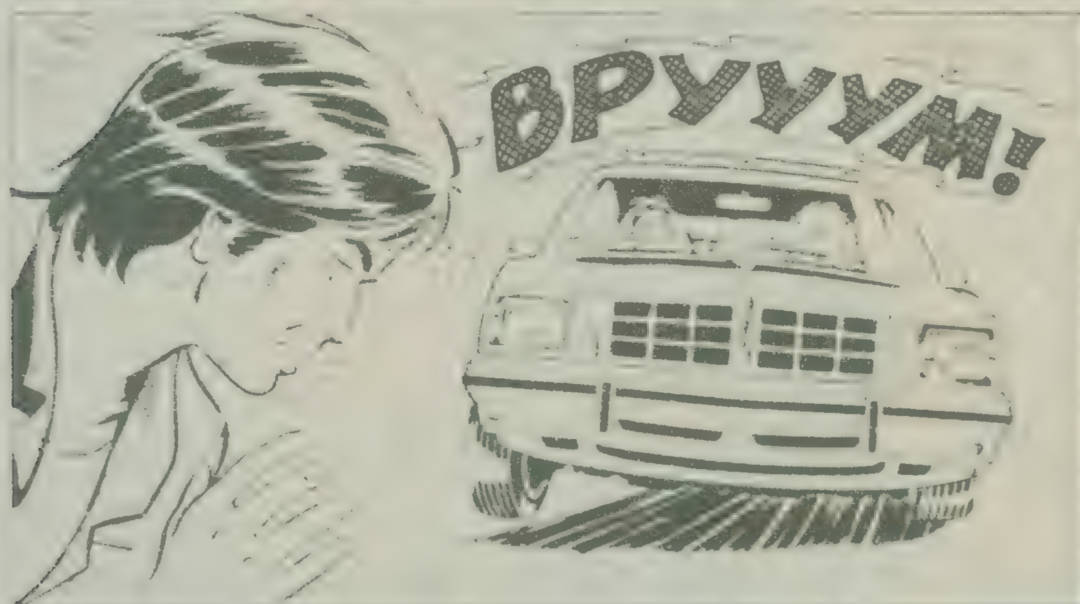

ТРАС?

ВРУУУМ!

ВРУУУУУУМ!
ИИИИИИИ?

НИТКОВИ! ПЛАТИ-ЋЕТЕ ВИ...
СМИРИ СЕ!

ИИИИ!
ИИИИ!

ВРУУУМ!

САД, РУПЕРТЕ, НЕ ГУБИ ВРЕМЕ!
ШТЕТА! ПРОМАШИО САМ!
ВРУУМ!

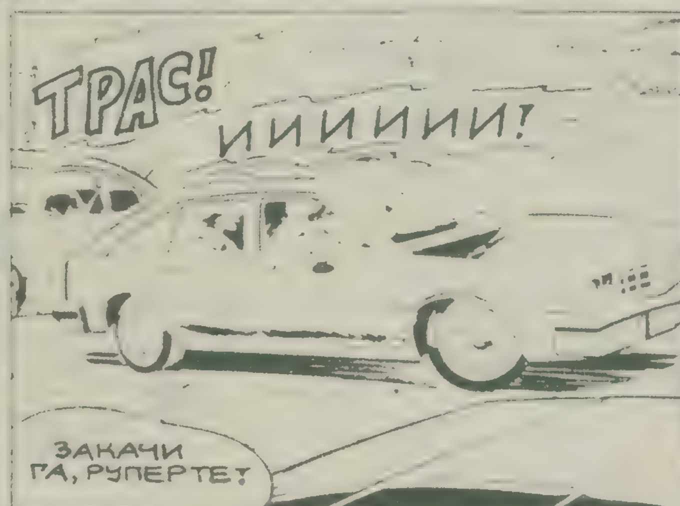

НА ШТА ЛИЧЕ ФРЕНКО-ВА КОЛА! ПА ОНО СУ УБИ-ЦЕ ...

ВРУУУУМ!

ШТА, ВЕЋ СУ ЗАТВОРИЛИ ИЗЛАЗ?
ПОЛИЦИЈА? МОРАМО НА ДРУГИ ИЗЛАЗ?
СТОП

ЗА ТО ВРЕМЕ ...

ИИИИИИИИ!

ТРАС!
ИИИИИИ!
ЗАКАЧИ ГА, РУПЕРТЕ!

ВРУУУУМ!
ИИИИИ!
ИИИИИИИИИ!

ТРАС!

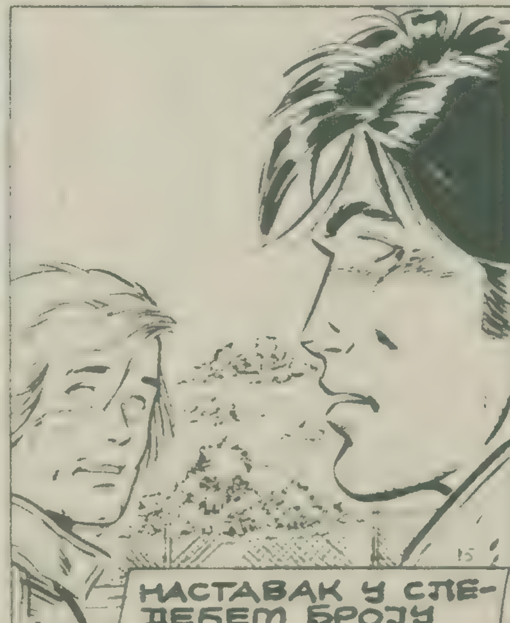
ФРЕНК! ИЗЛАЗИ БРЗО!
НЕ ...

АЛИ, БАНДИТИ СУ СЕ ВЕЋ ПОВРАТИЛИ...

РУКЕ УВИС! ШТА СЕ ДЕШАВА?!

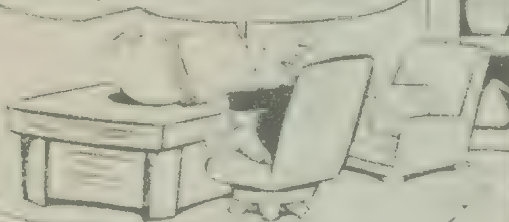
ОВИ СУ МЕ НАПАЛИ И ПОКУШАЛИ ДА МЕ ОТМУ!

ПРВО СУ МИ РАЗБИЛИ КОЛА... СРЕЋОМ, МОЈ ПРИЈАТЕЉ СЕ УМЕШАО...
У РЕДУ! УХАПШЕНИ СУ! А ВИ СЕ ЖАЛИТЕ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

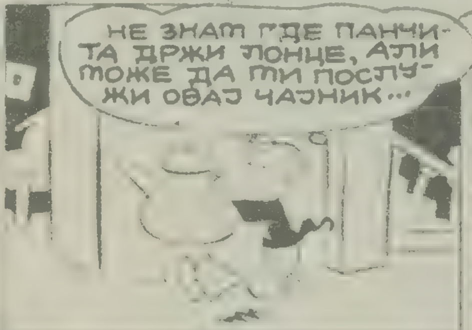
ДОКТОР БАКСУЗИЋ:

НА ПАРНИ ПОГОН

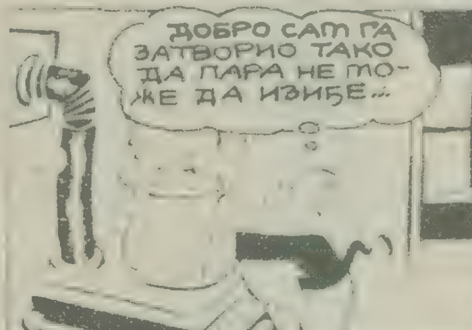

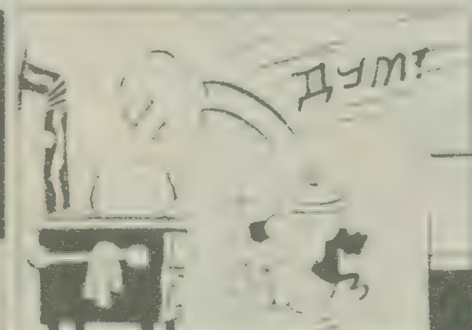

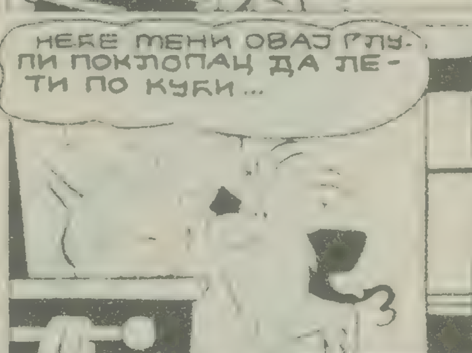

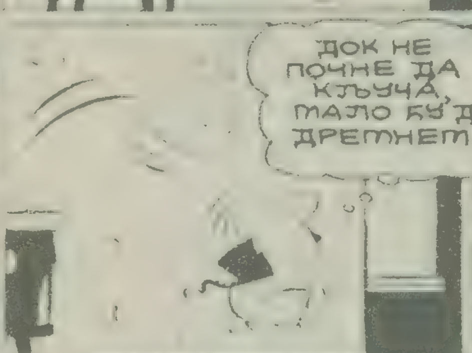

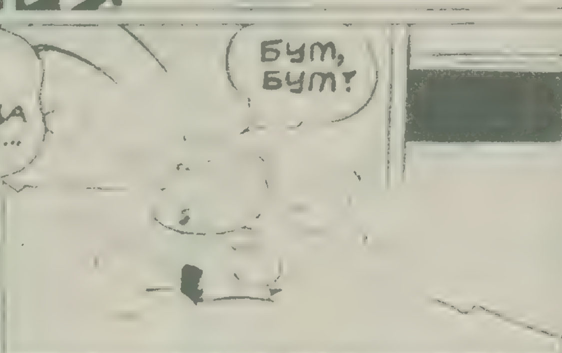

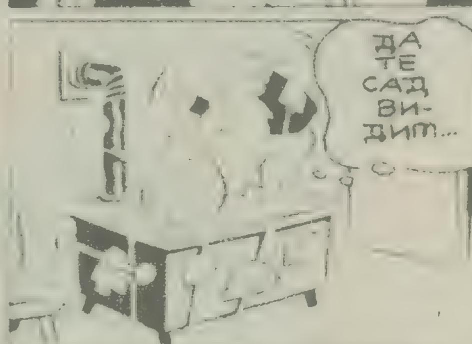

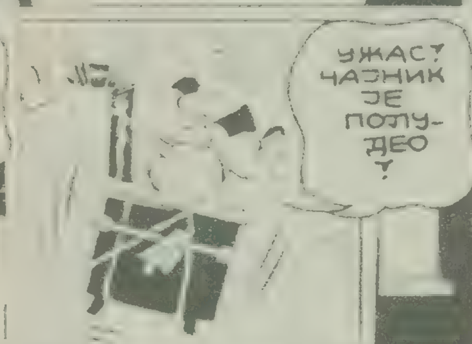

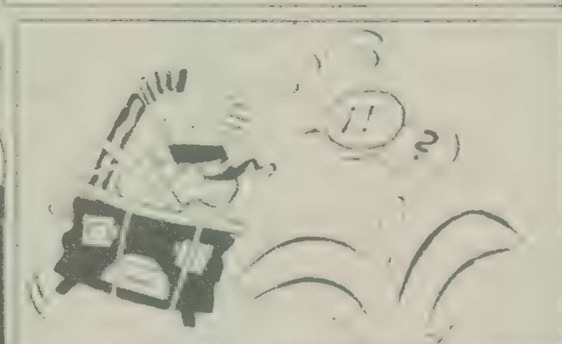

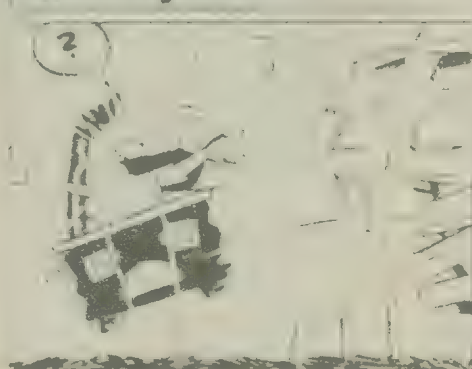

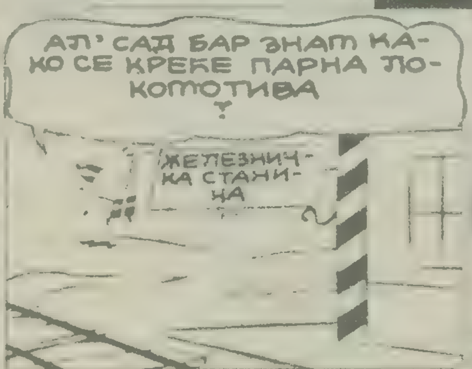

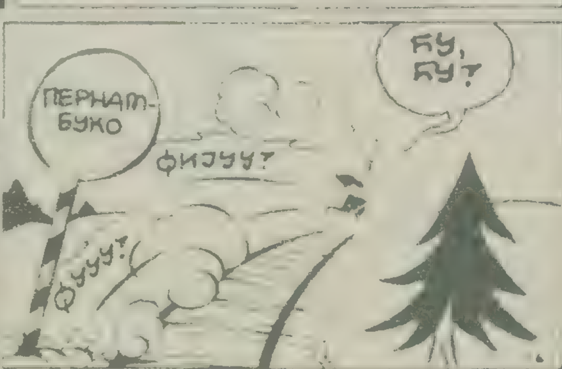

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

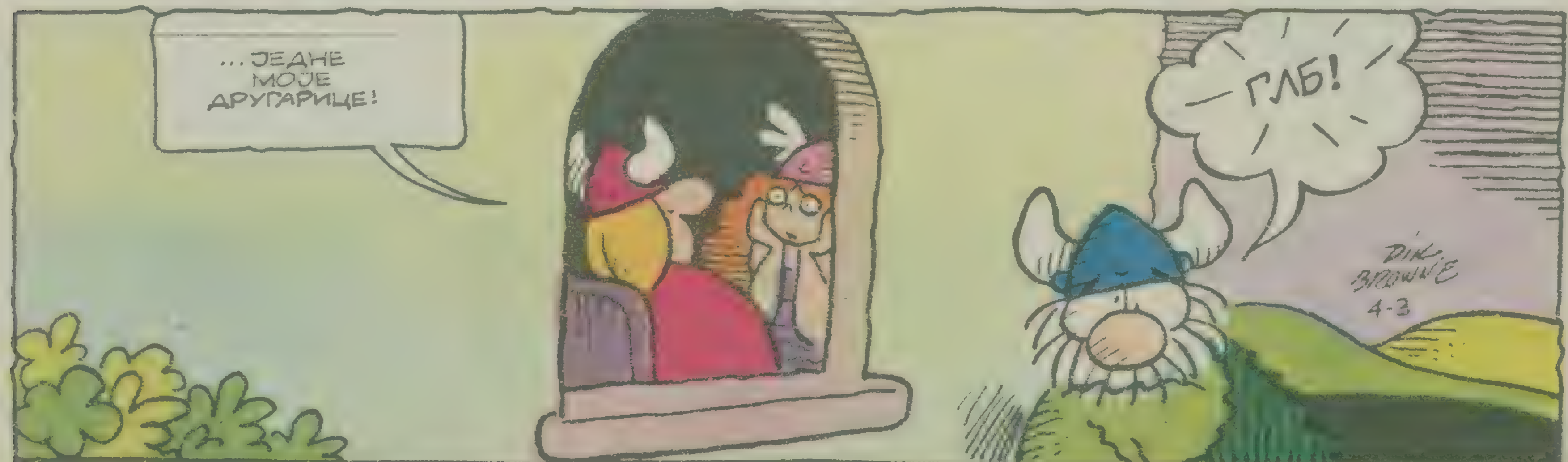

КЛИКЕР ИХ НЕ ПРЕСКАЧЕ

ЕЛЕКТРОДИНАСТИЈА БР. 1

Ернст Вернер фон Сименс је најпознатији од браће која су основала ову чувену фирму. По њему се зове јединица за електричну проводност.

БИЛО ИХ ЈЕ СЕДМОРО, ШЕСТОРИЦА БРАЋЕ И МНОГО МЛАЂА СЕСТРА. ЧЕТИРИ БРАТА: ВЕРНЕР, ВИЛХЕЛМ, КАРЛ И ФРИДРИХ ПОСВЕТИЛИ СУ СЕ НАУЦИ И ВЕЋ ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ И ПО ВЕКА ИМЕ СИМЕНС ПРЕДСТАВЉА СИМБОЛ ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ.

У генетици влада неписано правило да се научна генијалност и хромозоми не слажу: „кликер" за науку из необјашњивих разлога одбија да се наслеђем пренесе на потомство. Породица талентованих сликара, музичара, књижевника има много. Фамилије у којима је научним геном обдарено више чланова могу се избројати на прсте. Историја познаје на стотине славних научника чија су дела мењала свет, а чији су се најближи рођаци и директни потомци бавили трговином, морепловством, књижевношћу или слатком доколицом немајући ни трунчицу дара за науку. Часне изузетке представљају порОдице Кири и, у још већој мери, Сименс код које се ни после сто педесет година искра још није угасила.

Генијалне идеје и здрав разум

Од четворице Сименса, браће Вернера, Вилхелма, Карла и Фридриха који су зачели „династију", најблиставијим талентом били су обдарени Вернер и Вилхелм. Седам година старији Вернер фон Сименс (1816–1892) поседовао је, осим техничке генијалности, и солидан саксонски здрав разум који је доносио новац. Вилхелм фон Сименс (1823–1892) био је сањар и чист теоретичар, човек занет експериментима без интересовања за практичну корист која би из њих произишла. Вилхелм је имао генијалне идеје. Вернер је имао и осећај како да их спроведе у дело и пласира. Њих

Последња етапа постављања подморског телеграфског кабла који је од Лондона, преко Кавказа, водио до Индије.

Први електрични трамвај на свету, дело браће Сименс, прошао је улицама Берлина 1882. године.

двојица су се узајамно савршено допуњавали и заједнички усавршавали све проналаске."

Вилхелм је имао деветнаест година, а Вернер двадесет шест кад су патентирали први изум – систем позлате метала галванизацијом. Вилхелм је потом отишао у Лондон да би Енглезе упознао с неким својим и братовљевим изумом и тамо је заувек остао. Касније је примио британско држављанство и промени име у сер Виљем Сименс, па га Британци сматрају својим научником. Браћа су остала у тесној вези редовно обавештавајући један другог о резултатима истраживања и раду на изумима.

Прва електрана на свету

Вернер Сименс је 1847. године у Берлину са механичарем Ј. Г. Халскеом основао предузеће „Сименс-Халске" које се временом развило у огроман електротехнички концерн. Вилхелм је постао директор британске филијале предузећа.

Браћа су заједно усавршила телеграф с казаљком, а Вернер је успоставио прву телеграфску линију у Немачкој 1849. године између Берлина и Франкфурта на Мајни. Изумели су први електрични водомер (направу за мерење водостаја), први електрични пирометар (пожарни алармни уређај), електрични апарат за мерење алкохола у течности, селенску фото-ћелију која, спојена у батерију, даје довољно јаку струју за погон малих електричних апарата, а користи се и у вештачким сателитима као извор електричне струје.

Прве две хидроелектране у свету почеле су да раде 1891. године. Једна је била инсталирана испод малог водопада на реци Некар са Сименсовим турбогенератором од шеснаест хиљада волти помоћу кога је Франкфурт, удаљен сто шездесет километара, снабдевен електричном енергијом. Први електрични генератор или динамо-машину браћа Сименс су патентирали још 1866. године, а први електрични лифт приказали су на индустријском сајму у Манхају 1880.

Исте године усавршили су процес добијања челика веома важног баш за потребе њихове електротехничке индустрије. Вилхелм је са братом Фридрихом направио високу пећ која ће касније, усавршена и названа Сименс-Мартенова, постати драгоцена у многим индустријским гранама за добијање челика или кованог гвожђа из смеше сировог и отпадног гвожђа с тим што се квалитет производа може подешавати по жељи.

Повезали континенте кроз ваздух и воду

Вернер и Вилхелм Сименс срели су се поново 1856. да би заједно реализовали гигантски подухват – прво директно телеграфско повезивање Африке, Азије и Америке с Европом. Ово је било могуће захваљујући још једном од њихових изума: телеграфском каблу превученом гутаперком као изолатором. Овако превучени кабл могао је да се постави у море без бојазни да ће се прекинути или да ће у њега продрети вода.

Прво је постављена линија Каљари (Италија) – Бона (Алжир) затим Картагена (Шпанија) – Оран (Алжир). За крај су остављене две најтеже: од Лондона преко Кавказа до Индије и између Ирске и Сједињених Америчких Држава. Ова последња постављена је по дну океана помоћу специјалне лађе коју су изумела четири брата Сименс и дала јој име „Фарадеј" у част великог научника Мајкла Фарадеја.

Последњи епохални изум браће Сименс приведен је крају 1882. године и означио је револуцију у градском превозу. Први електрични трамвај на свету, њихово дело, постављен је у Берлину заменивши дотадашње на коњску или парну вучу. Струја је ишла по једној шини док је друга служила као повратна. Пошто се показало да је овај систем веома опасан за улични саобраћај, Сименсови су увели ваздушни вод. Трамвај браће Сименс, у принципу до данас непромењен, брзо је освојио свет и већ око 1913. готово да није било већег града који га није имао.

Важно је звати се као стриц

Следеће 1883. године, тачно пре једног века, у

Лондону је умро Вилхелм Сименс не оставивши за собом наследнике. Остала тројица наставила су да сипају изуме као из рукава и шире предузеће – које је 1897. постало велико акционарско друштво да би се 1903. спојило са фирмом Шукерт – уз помоћ читаве чете синова од којих је готово сваки понео породичну „вијугу" за електротехнику.

Вернер је из два брака имао четворо деце, Карл троје, а Фридриховим се не зна тачан број. Браћа Сименс, пуна идеја на пољу електротехнике, испољила су крајњи недостатак маште при крштавању сопствене деце: сваки од тројице утемељивача „династије" давао је синовима искључиво имена рођених стричева тако да се већ крајем 19. века на челу фабрике налазило безброј Варнера, Вилхелма, Карла и Фридриха Сименса, не рачунајући најближе рођаке и, касније, њихове синове и унуке. И ови су сачували традицију, па су та имена временом постала нека врста заштитног знака фирме.

Упркос замешатељству с именима у Сименсовој индустрији владао је савршен ред и фабрика је цветала. Производила је све врсте електротехничког материјала и инструмената, апарата и машина слабих и јаких струја и у Немачкој је са фирмом АЕГ држала апсолутни монопол на том пољу, а на светском тржишту ишла је укорак с највећим америчким концернима.

Групни портрет с дамом – шесторица браће и мала сестра снимљени 1851. године. Седе (слева надесно): Вилхелм, Вернер, Фридрих и Карл.

Вернер није доживео крвопролиће

Као што су представљали авангарду у научноистраживачком раду Сименсови су ишли испред свог времена и у погледу поступка с радном снагом. Њихово предузеће једно је од првих у историји које је гарантовало пензију онима који због година или болести нису више могли да раде.

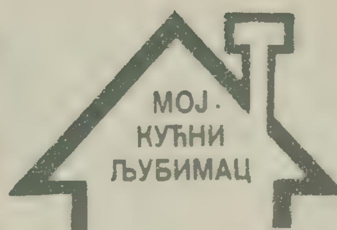
Вернер фон Сименс, чије има носи јединица за електричну проводност у Међународном систему мерних јединица, подизао је у Немачкој о свом трошку техничке школе, универзитете и истраживачке лабораторије, а помало се бавио и политиком. Он је захваљујући свом неоспорном угледу и ауторитету посредовао у сукобима између монархије и парламента и помагао је Бизмарку у уједињењу Немачке у јединствено царство.

Пред смрт 1892. године његов животни сан био је већ остварен: захваљујући пре свега фирми Сименс Немачка је за нешто више од пола века постала једна од водећих светских индустријских сила. Вернер фон Сименс, спретан индустријалац, али пре свега научник и филантроп, није могао ни да сања да ће дело његове породице помоћи Немачкој да изазове два дотад невиђена светска крвопролића.

Ратови, међутим, нису утицали на углед саме фирме која је до данас једна од најцењенијих у свету. После другог светског рата 1945. Сименсова предузећа у Источној Немачкој су национализована. У Западној Немачкој главна седишта су јој у Минхену, Ерлангену, Нирнбергу и Берлину.

Сименс данас сарађује са готово свим земљама и, наравно, и са Југославијом. Сарадња се одвија на пољу индустријске технологије и аутоматике, енергетике и мернорегулационе технике. Ту спада и производња телекомуникационе опреме, колор ТВ пријемника, разних апарата за домаћинство, железничке сигналносигурносне технике и делова за разне уређаје. Облици сарадње са нашом земљом подразумевају лиценце, техничку помоћ и, пре свега, размену научних искустава.

Бојана ДОЖИЋ

ПИКИ СЕ ВРАЋА КУЋИ

Једнога дана, док сам хранила птице у парку, испод жбуна пронађох пиле од коса. Недалеко од њега лежала је његова мајка. Неко ју је устријелио. Понијела сам га кући. Да бих избјегла реаговање родитеља, одмах сам рекла: „Зар није сладак?" Ово је разоружало оца а мајка је само слегла раменима и моја птица је добила визу за останак.

Мали голуждравац се у новој средини брзо снашао, па се чак спријатељио са мојим папигама. Због тога што је све око себе пикао (кљуцао) назвала сам га Пики. За мене је представљао обавезу више јер сам сваког дана по неколико пута морала у парк да му копам глисте.

За вријеме школског распуста однијела сам га на село. Тамо је дан проводио напољу а увече је обавезно био са нама за столом. Код свакога је завиривао у тањур и пробао све што би му запело за око. Иначе, посебно задовољство му је било да одвезује шњуре на мојим тенискама

Како је растао све нам је више био привржен. Послије ферија и Пики се са мном вратио кући. Заједно смо ишли у дућан а људи су се чудили како то да се дивља птица никога не плаши. Водила сам га и у парк. Тамо би одлетио на оближњу грану али се брзо враћао на моје раме. Пикијев љути непријатељ био је наш кућни мачак који му је једном ишчупао неколико пера из репа. Од тада се држао подаље од мачка. Веома је волио да се купа. Једнога дана сам заборавила да му напуним посудицу са водом, али се он снашао – пронашао је суд са млијеком и царски се у њему окупао

У једном куту собе уредила сам азил за моје птице. Била је ту једна грана, фикус, кутија са шљунком и вазда̄н других стварчица које су мојим пернатим пријатељима стварале илузију природе. У том царству женка папиге Мини водила је главну ријеч. Пики је обожавао да пред папигама изводи разне вратолије и када би се заморио обично је слијетао на грану. Пошто је ту грану Мини сматрала за свој приватни посјед тешко ономе ко на њу слети. И када се једном послије напорног лета по соби Пики спустио на грану да предахне, Мини, га је поштено искљуцала. Сиротан је био толико изненађен да му није ни пало на памет да јој се супротстави. Главом без обзира је побјегао а Мини је само хладнокрвно отресла с кљуна једно црно перце. Кића се још више завукао у своју крлетку јер се плашио да би и он, ни крив ни дужан, могао добити батине. На крају су се овакве свађе увијек завршавале примирјем а Мини би њежно чистила час Пикијево, час Кићино перје.

Пошто је већи дио дана Пики боравио у врту сваког јутра је чекао пред вратима да га пустим напоље. Како је било прољеће већ у рано јутро сам му отварала врата да се докопа свог другог царства. Једнога дана кад сам кренула у школу, осврнула сам се по врту да видим шта ради Пики, али њега нигдје није било. Није га било ни пошто сам се вратила са часова. Претражила сам све могуће кутове, али од Пикија ни трага. Ово ме није изненадило јер сам још прије два дана примијетила да му је кљун пожутио а то је био знак да је мој Пики одрастао и да ће морати отићи. Међутим, још нисам била спремна за наш растанак. Безвољно сам сједјела на клупи пред кућом и у руци држала једно црно перо, једино што ми је остало од Пидија. Тјешила ме је мисао да ће му у оближњем парку бити љепше и да би се његов одлазак десио прије или послије. Из размишљања ме тргао добро познат зов а одмах затим угледах на оближњем јавору мог Пикија кога бих препознала између хиљаду других. „Пики мој!" узвикнух а он се уз радостан клик нађе на мојој глави. Но, са јавора се зачу још један али тугаљив зов. Пики се узнемири и полетје према оном гласу. Тек тада сам на грани угледала малу смеђу косовицу како неповјерљиво гледа према мени. Одмах ми је све било јасно.

Те ноћи сам заспала сретна. Слиједећег јутра ме пробудила дивна пјесма два коса. Пики је стајао на телефонској жици и уздигнуте главе поздрављао сунце. Истог дана је са својом изабраницом у нашем врту направио гнијездо из кога су послије неколико недјеља почели да извирују мали голуждрави птићи – исти онакви какав је био и Пики кад сам га нашла у парку. И косовица се брзо привикла на мене а Пики је и даље радо слијетао на моју главу и често улазио у кућу. Ја сам родитељима помагала да исхране своје младе, копала им глисте и штитила их од непријатеља. Тако је дио мога срца, које великим дијелом куца за животиње, припао овој срећној птичјој обитељи, која и данас задовољно лети испод плавог свода.

Жаклина БАТ,
Мошћеничка 9
Загреб

ЗАГОНЕТКЕ ОКЕАНА

ЏИН ЧУВА ТАЈНУ

КАД БИСМО СВУ ОКЕАНСКУ ВОДУ ПОДЕЛИЛИ СТАНОВНИЦИМА НАШЕ ПЛАНЕТЕ, СВАКО БИ ДОБИО ТРИСТА МИЛИОНА КУБИКА ВОДЕ!

Да, управо тако. Истина, свима нам је познато да је океан велики, али мало ко може замислити колико је он огроман. Да би се океан напунио водом све реке на Земљиној кугли требало би непрекидно да теку око педесет хиљада година. А ако тај океан замислимо као мирно „море" са свуда подједнаком дубином, атмосферским ветровима и сунчевом радијацијом било би потребно око 200 година да се развију струјања која данас у њему трају.

Најснажније струјање Светског океана је оно које опасује Антарктик. Широко је око две хиљаде километара и у једној секунди носи отприлике 100 милиона кубика воде. На различитим дубинама струјања имају различите смерове. На пример, у Атлантику, на екватору, површинске воде струје с истока на запад. На дубинама од 200 до 600 метара пак постоји контраструјање јер се вода дуж екватора креће са запада на исток.

И дубине океана су грандиозне. У њих би се могли „утопити" сви највиши врхови наше планете. Максимална дубина регистрована је у Тихом океану (Маријанска увала) и износи 11.022 метра.

Једини спас – бекство

У Земљиној кори испод океана одвијају се непрекидни снажни тектонски процеси који, рецимо, у рејону Средњоатлантског венца доводе до непрекидног размицања дна и удаљавања европског и северноамеричког копна – отприлике три центиметра годишње. Долази до подводних земљотреса и ерупција вулкана, што често изазива подизање или спуштање површине океана а то опет доводи до стварања џиновских таласа званих цунами који се шире на све стране. Ти таласи у отвореном океану готово се и не примећују, али кад доспеју у плићаке изузетно су опасни. Високи и преко тридесет метара у стању су да сруше и најстабилније објекте. Једини спас за људе у приобалним насељима је да се на време повуку на неко брдо до којег таласи не могу да допру.

Звук се под водом распростире готово пет пута брже него кроз ваздух. Па ипак, потребно му је више од два часа да би пресекао Тихи океан. Интензитет звука у океану готово да не слаби. Зато се звучни таласи данас обилато користе за проучавање океана.

На сваког становника наше планете данас годишње долази око 15 килограма биомасе добијене из мора и океана. Око једна петина светске производње нафте и гаса добија се из морских дубина. У океанској води растворено је више од 70 различитих елемената Мендељејеве таблице. Грандиозни су и енергетски ресурси океана али се за сада мало користе. Једна половина кисеоника који удише становништво наше планете продукт је процеса фото-синтезе у горњим слојевима океана!

Океан умногоме утиче и на климу наше планете. На пример, на време у већем делу наше планете утичу процеси који трају у Атлантику и Северном леденом океану.

Зашто скреће?

Стотине научноистраживачких бродова непрекидно крстаре океанским просторима. Са ових бродова, истраживачких подморница, орбиталних космичких лабораторија и сателита научници прате океан и завирују у његове тајне. На реализацији појединих експеримената понекад је ангажовано на десетине екипа из разних земаља. Па ипак је океан сачувао још много тајне.

На пример, у току више ми-

лиона година Западну Европу, нарочито Скандинавију, греје Голфска струја. Она пролази кроз Флоридски залив, струји дуж источне обале САД и код рта Гатарас необјашњиво се одваја од обале и усмерава у отворени океан у правцу северoистока. Мада је већ годинама проучава армија научника ниједна теорија о Голфстриму није дала објашњење због чега се ово струјање одваја од обале и креће према североистоку

Таласи од 300 метара

Док гледате савршено глатку површину воде, немојте помислити да је и у дубинама исто тако мирно. Не. У исто време на дубини могу да владају праве буре. Амплитуда узбурканих таласа у дубини достижу и по неколико стотина метара!

Шта су то унутрашњи таласи? Површина воде је граница између воде и ваздуха, то јест, граница између две средине различите густине. Међутим, и у дубинама се сучавамо са слојевима различите густине. Замислите сада границу између такеа два слоја. Та граница је, ако је море мирно, као и на површини – хоризонтална. Међутим, извесни процеси приморавају тешки слој да се извије. Под утицајем силе теже он се устремљује надоле, вода се узбурка, таласи јурну на све стране.

А како ти таласи настају, како „контактирају" један с другим, долазе у додир са површинским таласима, турбулентношћу у густини воде? И где се губи енергија тих таласа? Нема сумње, таласна енергија на крају прелази у топлоту, али не одмах. На сва ова питања, међутим, одговоре тек треба дати.

За сада је објашњено само то да океан представља у суштини „сендвич" огромних димензија: цео се састоји од врло танких слојева, наравно у поређењу с укупном дебљином океана. Њихова се висина креће од десетак центиметара па до више десетина метара. Због чега је настала такава слојевита структура засад нема поузданог одговора

И океанско дно такође је загонетка, а проучавање те структуре помогло би да се боље упозна геолошка историја наше планете, прецизирају закономерности кормирања минералних извора и под водом и на континентима. Последњих година совјетски научници који су бушили океанско дно открили су анализом узорака, узетих из бушотина, да на океанском дну не постоје талози старији од 160 милиона година. А где су се дели старији талози? И ово питање као и многа друга чека одговор. А од тога колико успешно будемо откривали неке загонетке океана зависи и то када ћемо ефикасније користити његове ресурсе, не наносећи штету нашој планети. На пример: одакле и у ком облику из океана узимати биомасу а да при том не нарушимо живот океана и његове суштинске карике?

У океан се сваке године избацују милиони тона нафте. А позната је ствар да чак и најтања скрама нафте на површини утиче на режим размене влаге и топлоте између океана и атмосфере што се одражава на климу. Из различитих индустријских постројења у океан доспевају отпадне воде које садрже олово, живу и друге материје изузетно штетне и за организме у океану и за оне на чији сто доспевају плодови мора.

Куда с радиоактивним отпацима

Научници поново покрећу и питање о забрани закопавања високорадиоактивних отпадака на океанском дну. Неки од тих отпадака остају радиоактивни током више милиона година. Први пројекти потапања контејнера са таквим отпацима у дубоководним океанским увалама створени су пре петнаестак година. Многи научници су се већ тада одлучно супротставили доказујући да и у најдубљим увалама у океанима воде не остају мирне већ се мешају са површинским. А свако оштећење или корозија контејнерског омотача може довести до тога да се читав океан загади радиоактивним супстанцама. У новије време доказано је да се није могло наћи опасније место за закопавање радиоактивних отпадака од океанских дубина. Наиме, дубоководне океанске увале су најнемирнија су места у сеизмичком погледу, па је и опасност од напукнућа контејнера тамо веома висока

Астрономске цифре

Због чега океан до сада није довољно проучен? Свакако зато што је то један грандиозан систем и да бисмо схватили његово „понашање" потребни су огромни напори и одговарајуће време. Која нам је количина информација, на пример, потребна да бисмо описали физичка стања океана: брзину струјања, температуру и салинитет воде на различитим нивоима, спектре површинских и унутрашњих таласа, спектар турбулентности? Поделили смо, рецимо, воде океана на два квадрата 25 × 25 километара и желимо да сазнамо ове карактеристике у сваком од њих. (На површини Светског океана има на милион таквих квадрата, али веће не бисмо могли узети јер би се стање океана мењало већ у оквирима једног квадрата). Ради описивања наведених карактеристика океана, рецимо, двадесет хоризоната, заједно са карактеристикама површинских таласа, неопходно би било минимум десет хиљада бројева. Дакле, само релативно грубо описивање физичког стања океана захтевало би око десет милијарди бројева. Пошто океан „живи", непрекидно мењајући своје карактеристике, те би бројеве требало мењати на сваких неколико часова. При том се радило само о описивању физичког стања океана, а нас занимају и хемијски састав воде, количина раствореног кисеоника, количина чврстих честица, карактеристике биомасе, количина и састав хранљивих материја, структура дна минимум до дубине од неколико десетина километара, карактеристике сеизмичке активности на дну и још много, много шта. А за то би била потребна астрономска количина информација које за сада немамо и тешко да ћемо их имати у току наредне деценије

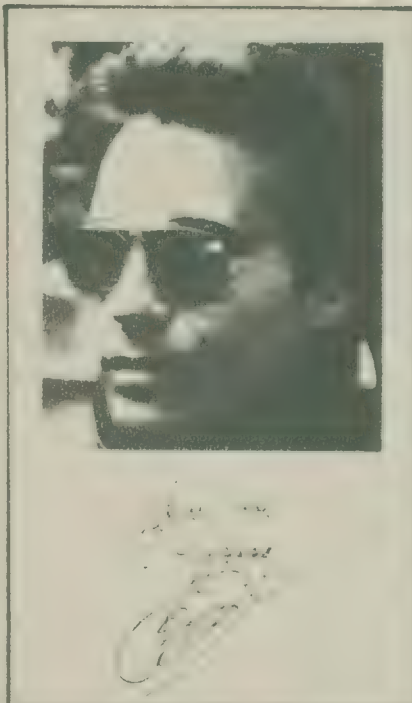
Океан тако и даље остаје велики изазов човечанству. У последње време повећава се број научника који истражују његове тајне. Све оне који су одлучили да свој живот вежу за науку о океану чека велики посао

Р. ДОСКОВИЋ

ИЗНЕНАЂЕЊЕ ИЗ ФРАНЦУСКЕ

Ф. Р. ДАВИД

Десет недеља је харао Немачком, 5 недеља био најпопуларнији у Италији и Белгији, освојио је Енглеску, а онда је стигао и код нас

Ф. Р. Давид је Француз туниског порекла, чија је песма „Речи" („Words") једно од најпријатнијих изненађења 1983. године. Не догађа се често да Французи са песмама на енглеском језику зачас освоје целу Европу, па чак и колевку поп музике, Ф. Р. Давиду је то успело без икаквих тешкоћа. Овај занимљив тридесетогодишњак има иза себе дугу музичку каријеру: почео је у локалним париским групама које су постојале више због тога да би њихови чланови могли да зараде који франак но што су имале неких озбиљнијих амбиција, али је то Ф. Р. Давиду била одлична одскочна даска за даље напредовање: запазио га је познати клавијатуриста Вангелис и позвао у свој састав у коме је Давид остао пуне две године и стекао незамењиво искуство. Потом је шест година провео у Сједињеним Државама свирајући, између осталих музичара, и са Рејом Чарлсом (Ray Charles) и Ричијем Хевнцом (Richie Heavens), али је у једном тренутку, како каже, осетио носталгију за Францусском; вратио се у Париз, снимио „Речи" и – од тада се све зна: освојио је Немачку, Француску, Италију и Белгију, неколико недеља провео у самом врху британске листе најпроданијих сингл-плоча, а све је популарнији и у Југославији. Нема сумње да ће се о њему још доста чути.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

„РЕЧИ" („WORDS")

Музика и текст: Р. Фитоуси

Извођач: Ф. Р. Давид

Words don't come easy to me
How can I find a way
To make you see I love you
Words don't come easy

Words don't come easy to me
This is the only way
For me to say I love you
Words don't come easy

Well, I'm just a music man
Melodies are for my best friend
But my words are coming out wrong
And I, I reveal my heart to you
And hope that you believe it's true

'Cause words don't come easy to me
How can I find a way...

This is just a simple song
That I've made for you on my own
There's no hidden meaning you know
And I, when I say I love you honey
Please believe I relly do

'Cause words don't come easy to me...
It isn't easy, words don't come easy

Words don't come easy to me
How can I find a way
To make you see I love you
Words don't come easy
Don't come easy to me
This is the only way for me
To say I love you
Words don't come easy
Words don't come easy

ДИСКОГРАФИЈА О ДИСКОГРАФИЈА

ERIC CLAPTON

Ерик Клептон (Eric Clapton) је гитариста изузетне технике, истанчаног укуса и урођеног осећаја за меру. Свирао је у групама Yardbirds, John Mayall Bluesbreakers, Cream, Brind Faith і Derek & Dominoes, где се истакао као оплемењивач звука чија се артистичка моћ заснива на комбинацији техничког савршенства и вешто каналисане снаге. Касније је наставио изузетно успешну каријеру као соло уметник, а његовом појавом настало је доба великих rock јунака са гитаром у рукама

Као солиста, снимио је укупно једанаест албума: **„Eric Clapton"** (1970), **„Eric Clapton's Rainbow Concert"** (1973), **„461 Ocean Boulevard"** (1974), **„There's One In Every Crowd" (1975), „E. C. Was Here"** (1975), **„No Reason To Cry"** (1976), **„Slowhand"** (1977) **„Backless"** (1978), **„Promises"** (1980), **„Another Ticket"** (1981) и **„Money And Cigarettes"** (1983)

НОВА ПЛОЧА

КАД НЕДЕЉА ПРОЂЕ

Деби албум загребачко-ријечког састава Xenia само је једна у низу изванредних ЛП плоча домаћих извођача издатих током првих пет месеци ове године. Ослањајући се на звук популарних „женских" Притендерс и Мотелс, Весна Врандечић (вокал), Роберт Фунчић (гитара), Маринко Радетић (бас) и Јошко Сердаревић (бубњеви) направили су плочу која заслужује све комплименте, како по питању музике, тако и за текстове, аранжмане, вокалне и инструменталне интерпретације и сјајне продукције Тинија Варге. Издавач је „Југотон".

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

ЈЕСТЕ ЛИ ВОЛЕЛИ SEX PISTOLS?

1. Секс Пистолс су основани
   а) 1975. године
   б) 1976. године
   в) 1977. године
2. Човек који их је окупио (касније им је био менаџер) зове се
   а) Брајен Епштајн
   б) Ендрју Олдем
   в) Малколм МекЛарен
3. Басиста Сид Вишоуз је пре доласка у групу био бубњар у саставу
   а) Sham 69
   b) Slouxsie And The Banshees
   v) Damned
4. Право име Џонија Ротена је:
   а) Џони Лидон
   б) Роберт Лидон
   в) Џони Кеш
5. Први сингл Секс Пистолса звао се
   а) „Anarchy In The UK"
   b) „Good Save The Queen"
   v) „Pretty Vacant"
6. Којим је редом група мењала дискографске куће
   а) A & M, EMI, Virgin
   b) EMI, Virgin, A & M
   v) EMI, A & M, Virgin
7. Како се зове њихов први и једини званичан албум?
   а) „Never Mind The Bollocks"
   b) „Black And White"
   v) „Great Rock'n'Roll Swindle"
8. По распаду Секс Пистолса, Џони Ротен је формирао састав
   а) Exploited
   b) Public Image Limited
   v) Anti-Nowhere League
9. Гитариста Стив Џоунс и бубњар Пол Кук наставили су каријеру у групи.
   а) Proffesionals
   b) Bow Wow Wow
   v) Slouxsie And The Banshees
10. Један од чланова Секс Пистолса данас више није жив. Који?
   а) Џони Ротен
   б) Глен Метлок
   в) Сид Вишоуз

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1. б 2. в 3. б 4. а 5. а 6. в 7. а 8. б 9. а 10. в

ФОТО-ПРИЧА

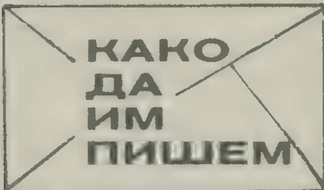
QUEEN

Основани су 1972. године и у прво време критика их је пљувала као „још једну хеви-метал групу која дрско имитира Led Zeppelin", али су се касније, нарочито албумом „A Night At The Opera" више оријентисали ка сложеним вокалним егзибицијама и продукцији. Сада су један од несумњиво најпопуларнијих и концертно најатрактивнијих састава света чији се сваки нови потез очекује са нестрпљењем.

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

F. R. DAVID
c/oCezame,
2 rue Flechier,
F – 75009 Paris, France

• • •

KISS
c/o Chris Lendt,
655 Madison Avenue,
New York 100021, USA

• • •

РОК МАШИНА
Роберт Немечек,
Лоле Рибара 6,
11000 Београд

БОГОВИ НЕМАЈУ ПЕНЗИЈУ

Пошто сам ја објективно бесмртан, није ми потребно социјално осигурање.

Горан Бреговић

У име те љубим

MEAT LOAF

Познати дебељко Мит Лоуф (Meat Loaf) испричао је у једном интервјуу како је „зарадио" тај надимак:
– Као мали, безуспешно сам тренирао рагби. Једном згодом, а то је било 1960, тренер ме је, изнервирао, назвао Векна од меса (Meat Loaf). То се допало мојим школским друговима, а кад сам почео да се бавим музиком, намерно сам задржао тако ружан надимак.

РОК ДАТУМ

10. јун 1981.
Објављено утемељивање прве супергрупе осамдесетих. Име је Азиа **(Asia)** а чланови су: Стив Хоув **(Steve Howe)** ex Yes, гитаре, Геоф Доунс **(Geoff Downs)** ex Buggles, клавијатуре, глас, Џон Ветон **(John Wetton)** ex King Crimsson, Roxy Music, Uriah Heep, бас и глас и Карл Палмер **(Carl Palmer)** ex ELP и PM, бубњеви. Мада су дочекани отвореном уздржаношћу, чак је и било коментара у стилу „диносауруси који покушавају да згрну још пара", квартет је током прошле године начинио прави ршум. Са првим албумом стигли су на врхове свих топ листа, продали 8 милиона плоча и постали једна од највећих концертних атракција сезоне.

КАКО САМ ПОЧЕО

ВЛАТКО СТЕФАНОВСКИ

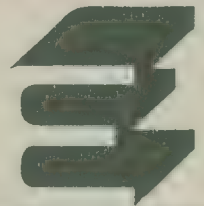
– Прва гитара коју сам имао била је, у ствари, купљена мом брату Горану, 1965. године. Мени су родитељи купили мандолину, па сам се ја осећао мало обесправљен, али сам убрзо присвојио Горанову гитару и отада је сматрао својом. Прву електричну гитару сам купио када сам имао седамнаест година; била је то нека копија „les paula" и добро ми је служила све до 1976, када сам купио „гибсон" гитару. То је вероватно био најсрећнији дан у мом животу...

Мало је познато да сам ја, заправо, почео као бубњар! Било је то у петом разреду основне школе, у доба када је у сваке три куће било најмање осам састава, па смо и ми имали један: звао се „Јегуље" и с њим сам имао ту своју прву

свирку у животу. Из школе сам узео добош и чинелу, а отац ми је купио палице, па сам ја певао и свирао бубњеве. Сећам се, свирали смо, као специјални гости, једну песму у то време популарне Оливере Вучо. После ми је бубњар те групе чији смо били гости поломио палице и ја сам био страшно несрећан због тога...

РОК ПОЈМОВНИК

Zana
Београдска поп група чији кључни чланови заједно наступају још од 1976. године. До сада су снимили два албума: „Лоше вести уз реге за пивску флашу" (1981) и „Додирни ми колена" (1982), а тренутно припремају трећи, који би у продаји требало да се појави на јесен. Чланови групе су: Зана Нимани (вокал), Зоран Живановић – Кика Мац (клавијатуре), Радован Јовићевић (гитара), Богдан Драговић (бас), Павле Николић (бубњеви) и Александар Даскаловић (гитара), наместо оригиналног члана Игора Јовановића (тренутно у ЈНА).

Frank Zappa (Френк Запа)
Рођен је 21. децембра 1940. у Балтимору, САД, под именом Френсис Винсент Запа. Четврт века касније ово име је постало симбол музичке откачености, текстуалне бизарности и невероватног споја рока, џеза и авангарде. Запа је човек велике музичке ширине и знања, велики певач, сјајан гитариста, духовит текстописац, плодан композитор, диригент и способан послован човек. До сада је, што са групом „Mothers Of Invention", што сам или са другим музичарима, снимио преко 30 албума са сопственом музиком. Последњи, „Ship Arriving Too Late To Save A Drowing Witch", издат је још пре годину дана.

Звијезде
Загребачко-сисачка група, настала пре годину и по дана кад је певач Ренато Метеси напустио свој матични састав Патролу и прикључио се члановима Даска бенда. Њихов први албум „Имитација живота" доказује да је реч о талентованој постави која има све изгледе да постане једна од узданица загребачке рок школе. Уз Матесија, групу чине и клавијатуриста Рајко Пуцлин, басиста Жељко Беверлија, гитариста Бранко Кужнар и бубњар Бранко Бадањек

ПОПАЈ

ШТА ЧУЧИШ ПОРЕД ТОГ ТЕЛЕФОНА, ОЛИВА?
ЧЕКАМ ДА МИ СЕ ПОПАЈ ЈАВИ!

А ОН СЕ, ПО ОБИЧАЈУ, ЗАМАЈАО ПА ЗАБОРАВИО!
ДОСТА МИ ЈЕ ДА ЏОЊАМ!

ОДО' ЈА ДА НАЂЕМ НЕКОГ КО ЋЕ БИТИ ОД РЕЧИ...
...И КОЈИ ЋЕ ДРЖАТИ СВОЈЕ ОБЕЋАЊЕ!

ШТА? ЈЕ Л' ТО ЗВОНИ ТЕЛЕФОН?
?
?
?
?
?

ДОЛАЗИМ!
НЕ ПРЕКИДАЈ ВЕЗУ!

ТРАС

ЋАО, ОЛИВА, ДА ТЕ НИСАМ УЗНЕМИРИО?
МА, НИ ГОВОРА, ПОПАЈЕ! ЈА СЕ БАШ ДОСАЂУЈЕМ И ХРАНИМ РИБИЦЕ!
BUD SAGENDORF
3-13

„ЗАБАВНИКОВА"
ЕНЦИКЛОПЕДИЈА
ЛЕКОВИТОГ
БИЉА

КИЧИЦА

(Centaurium umbellatum Gilib.)
Gentianaceae

Народна имена: горчица, трава од грознице, кантарија црвена, гер, горка китица, горко зеље, грозничавка, драго цвијеће, дупчић, златна жуч, језерница, кинин, китичица, мала семенчина, мали стозлатник, сведрц, сунчеви цвит, црвена кичица, црно зеље.

Опис биљке

Једногодишња или двогодишња зељаста биљка од 10 до 40 cm с танким главним кореном. Стабљика је усправна, четвороугласта, шупља и разграната само у горњем делу. При земљи има розету листова а на стабљици су листови насправни, седећи, цели дугуљасто-јајасти. Цветови су у облику штита ружичасте боје. Слабог је мириса и горког укуса.

Налазишта

Расте дивље по ливадама и њивама у низијама, брдским и планинским крајевима, по ретким шумама, поред путева, најчешће на влажним местима.

Сакупљање

Кичица се бере за време цветања од јула до октобра. Најбоље је да се оштрим ножем или маказама одсецају цветоносне стабљике, да се не би чупала из земље јер се на тај начин уништава налазиште. Сакупљене надземне делове најбоље је везати у китице које се суше природно на промаји у хладу.

Употреба

Од кичице се справља горак чај који се употребљава за побољшање апетита и регулисање варења и уопште као нешкодљиво природно средство за јачање малокрвних особа. Због своје горчине она се користи и против грознице.

Проф. др Момчило Горуновић

ИСТИНИТА ДЕТЕКТИВСКА ПРИЧА

НА ПРАВОМ ТРАГУ?

– ИЗГЛЕДА ДА СМО СТИГЛИ КАСНО – ЗАКЉУЧИО ЈЕ МЛАДИ МИЛИЦИОНЕР ПРОВИРИВШИ ПРЕКО ИНСПЕКТОРОВИХ РАМЕНА И УГЛЕДАВШИ НА ВРАТИМА РЕЧИ: „МИЛЕ ПОСЛОВОЂА – ЛОПОВ!"

Хладно децембарско јутро. На снегу који је падао претходних дана ухватила се танка ледена покорица. Изашавши из аутомобила, Љуба Крстић је неколико пута дунуо у промрзле шаке да их загреје. Рукавице је у брзини заборавио да понесе: био је још мрак кад су му јавили да је обијена продавница у А. и да одмах крене на увиђај. Али, то не би било ништа страшно да је грејање у колима радило. Овако...

– Шефе, да уђемо? – упитао је Горан, голобради момак који тек што је почео да ради с њим.

– Да уђемо! – сложио се Љуба и кренуо ка дугачкој згради задружног дома у којој се налазила продавница. И на степеницама је било леда, па је морао да се придржава док се пео.

– Види ти ово! – узвикнуо је кад се нашао пред вратима на којима је неко кредом исписао: „Миле пословођа - лопов".

– Изгледа да није требало ни да долазимо, ови су сами средили ствари – нашалио се Горан.

Нисам ја тај!

Унутра, у продавници шкрто осветљеној слабом сијалицом, милиционери из оближњег места разговарали су с неким човеком.

– Ви сте Миле? – упитао је Љуба пружајући му руку.

– Не, ја сам Обрен – одговорио је човек. – Миле је био мој претходник: заменио сам га прошлог лета. Сигурно ме то питате јер сте видели оно на вратима. Никако да стигнем да обришем. Уосталом Миле сад ради у другом селу па му ово и не смета. А није му, изгледа сметало ни док је био овде: да јесте, не би ваљда људима наочиглед закидао на мери и кусуру. Мало је недостајало да добије отказ а то би се сигурно и догодило да нема оно троје деце које ваља прехранити и школовати.

„Причљив неки човек", помислио је Љуба док је пажљиво слушао Обрена, четрдесетогодишњака живих, проницљивих очију и жустрих покрета.

– Слушајте – прекинуо га је у једном тренутку Љуба – дајте да видимо шта све недостаје.

– Ја сам већ све прегледао – одговорио је спремно пословођа. – Ево, направио сам и списак. Није однето много ствари али су лопови покупили све што је вредно.

Љуба је гласно читао списак: 10 ручних сатова марке „Слава", труба памучног цица, кутија црвених мушких чарапа од фротира, две свилене женске мараме и 320 динара.

– И то је све? – упитао је.

– Све. Нису однели ништа више – потврдио је Обрен.

– Хм. А како знате да је било више лопова? – заинтересовао се Љуба.

– Па тако. Тешко да би један човек могао сам да обије улазна врата: видели сте и сами да су од пуног дрвета, јака. А ту су и ови огромни катанци, па метална шипка којом су обезбеђена.

Стрпљив и неуморан

Мада ништа гласно није рекао, Љуба је у себи морао да призна да је пословођа у праву. Врата су заиста била јака. Чешкајући се по глави, пришао је тезги на којој је лежала фиока из које су провалници однели сатове и новац: све је било испретурано, гарантни листови, упутства о коришћењу, доставнице о испорученој роби.

У међувремену, криминалистички техничари су обавили свој део посла: све је детаљно претражено, али нису пронађени ни отисци прстију ни било какви други трагови. Није преостало ништа друго него да се направи записник о увиђају. И ту се пословођа показао као неуморни помагач: стрпљиво је одговарао на сва питања, показивао места где су стајале украдене ствари и све то време није престајао да Љубу, техничаре и милиционере нутка топлим чајем. Чак је и пећ ревносно ложио.

„Много је услужан", размишљао је инспектор „а и испада некако да он све зна, и да је било више провалника и да је потребна велика снага да би се обила врата..." Док је он био забављен овим мислима, Обрен је сео на троножац поред пећи и почео да отвара кутију кекса.

– Знате – почео је обраћајући се Љуби – мени је овај посао све у животу и зато се надам да ћете брзо наћи лопове. Дотле нећу моћи мирно да спавам јер у селу одмах почињу приче. Људи вас подозриво гледају, траже у вама сличност са претходником.

– Да, то је заиста непријатно – сложио се инспектор и поздравио са Обреном. Оно што је могло да се уради на лицу места било је урађено и сада се враћао у град.

Деца воле ново

Наредни дани нису донели ништа ново: једино што је Љуба успео да сазна било је да су мештани села А. заиста почели да причају да је крађу извршио сам пословођа.

Једног јутра средином јануара у његову собу је изненада бануо Обрен. Још с врата, повикао је:

– Видео сам их!

– Кога то? – зачудио се Љуба.

– Како кога? Па, њих, мислим чарапе, оне од...

– Полако, човече – покушао је Љуба да смири видно узбуђеног пословођу – прво седите, па ми онда лепо све испричајте.

У једном даху Обрен је испричао да је тог јутра код њега дошао у продавницу Јордан Мишић. Како је у њој било пуно света, спустио је торбу у коју је ставио ствари крај врата и стао мало да поприча са људима. Кад је кренуо кући, морао је да се сагне да би подигао торбу и у том тренутку Обрен је на његовим ногама угледао чарапе од црвеног фротира. Наравно, такве чарапе продавале су се и у другим продавницама али је пословођа посумњао да су баш из његове јер је један од мештана узгред рекао да је пре неколико дана од Јордана купио ручни сат.

Саслушавши пажљиво целу причу, Љуба је одлучио да одмах крене у А. Сат касније већ је био пред Јордановом кућом. Врата су била одшкринута али је ипак закуцао на њих.

– Хеј, домаћине – позвао је.

Негде из куће зачули су се кораци и на вратима се појавио седокоси старчић.

– Изволите, уђите – позвао га је унутра.

Љуба се представио и кренуо за њим. Спустивши се на застрвену клупу у кухињи рекао је:

– Чујем да сте недавно продали неки сат?

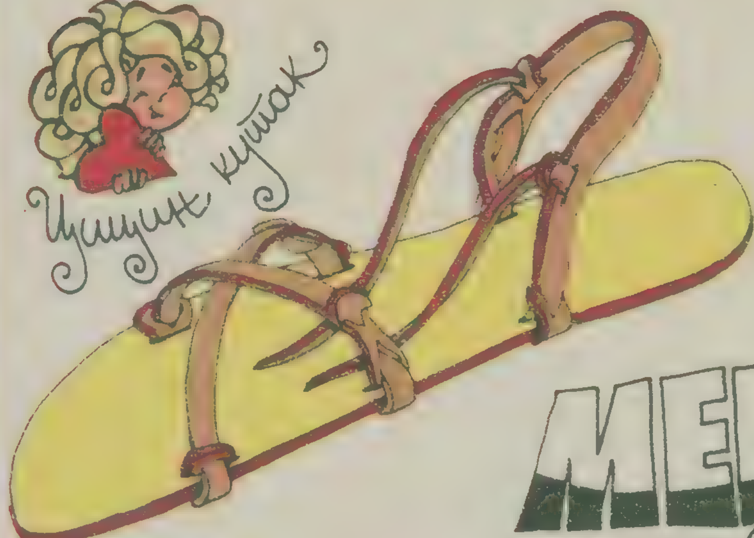
– Јесам – одговорио је домаћин – купио сам га од учитеља доста јефтино али стално заборављам да га навијем, па он више не ради него што ради. А можда није у питању само то него и нешто друго, доста је већ стар. Тако сам решио да га продам а и шта ће ми, деца имају нове...

У том тренутку, домаћица која је све време стајала за шпоретом пришла је кревету, скинула нешто са зида и спустила у џеп кецеље. На зиду је остао само ексерчић.

Знате ли шта је домаћица скинула са зида? Да ли сте погодили, проверите на страницама „Мале поште".

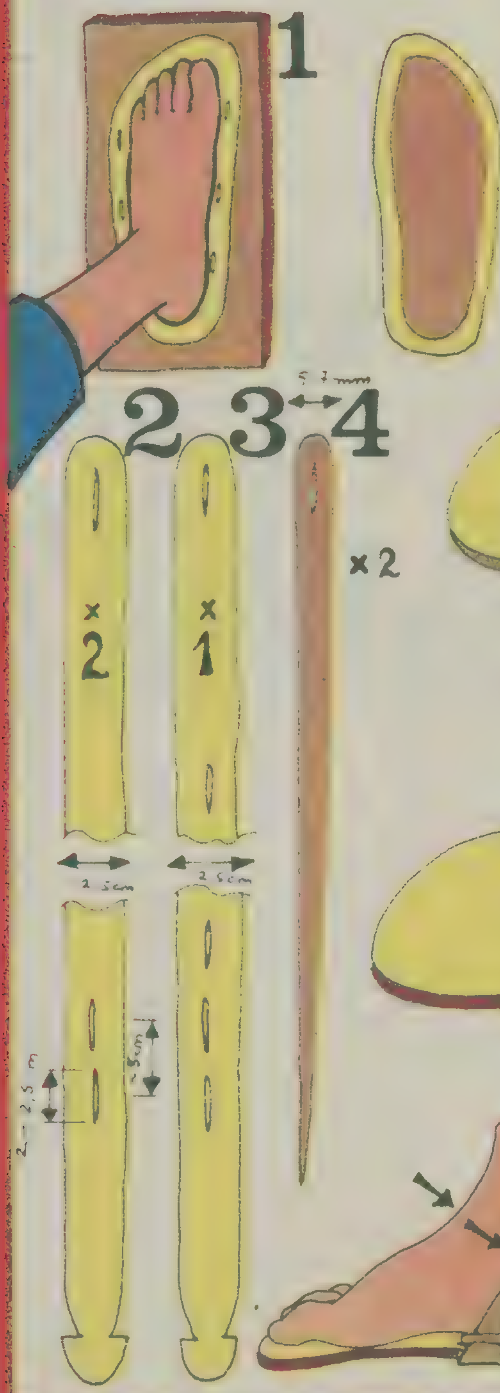

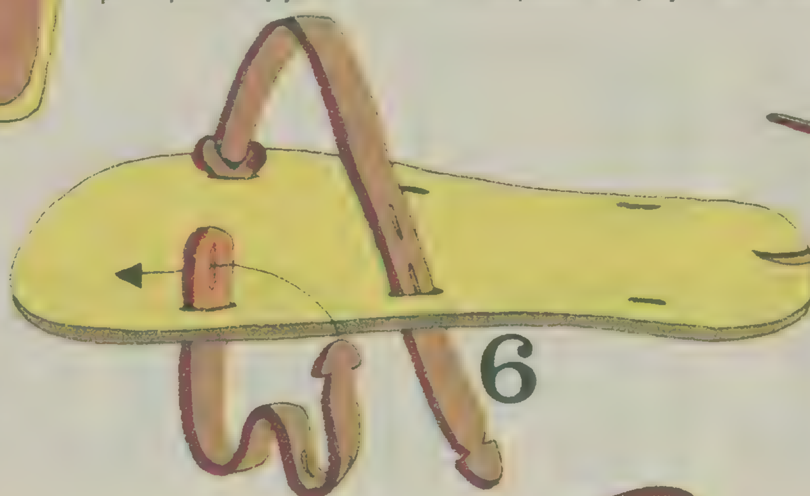
МЕКСИКАНСКЕ САНДАЛЕ

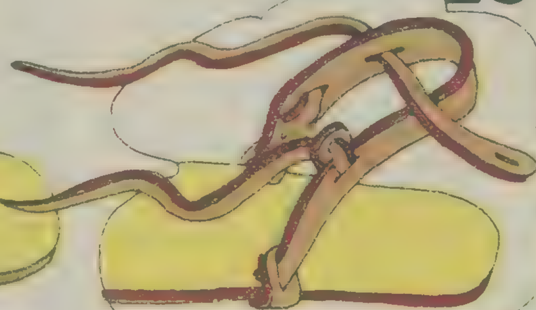
Показаћемо вам како да направите једноставне сандале које ћете моћи да носите док трају летње врућине. Овакве сандале носе мексички сељаци–пеони. Они их праве од сирове коже или, ако су веома сиромашни, од аутомобилских гума. Предлажемо вам да направите сандале од коже, мада и ви можете покушати да их направите од унутрашње аутомобилске гуме.

Потребно вам је парче јаке коже за ђон и мекше за траке. Станите боси на кожу и исцртајте стопала остављајући са сваке стране по 1 cm дуже (црт. 1). Од мекше коже, али не сасвим меке и танке, искројте по две траке ширине око 2,5 cm за сваку сандалу (укупно 4 траке – црт. 2), по једну као на цртежу 3 (укупно 2 такве траке) и од сасвим меке коже по две за сваку сандалу (укупно 4 као на црт. 4) и оне представљају пертле које се везују на чланку ноге. Дужину трака измерите према својој нози. Пошто сте направили на ђону по три прореза са сваке стране, (црт. 1) где ће се провлачити траке провуците обичне платнене траке и подесите њихове дужине према нози, пришпендлајте их (црт. 5) и покушајте да ходате. Ако све пасује, онда кожне траке сеците према тој мери. Кројте их 10-12 cm дуже да бисте имали довољну дужину за повезивање крајева као што је приказано на цртежима 6, 7 и 8. Траке са цртежа 2 провуците кроз прорезе на кожи као на цртежима 6, 7 и 8. Траку са црт. 3 која иде око пете повежите као на црт. 7. Прорезе кроз које треба провући пертле направите испод кости изнад чланка (црт. 7), јер ће вас петље пертле жуљати ако прорез буде у висини кости. Пертле повежите као на црт. 10, а готова сандала види се на црт. 11.

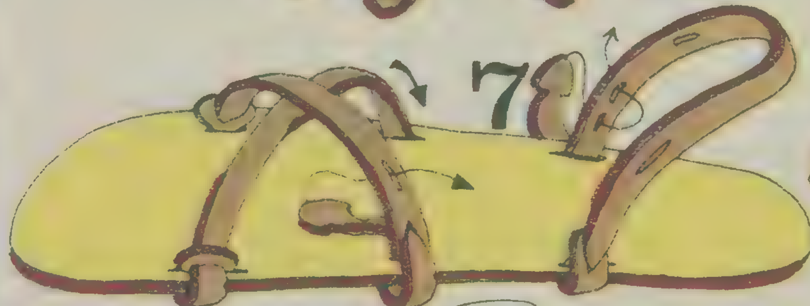
Овакве сандале могу се направити и од канапа, али ће оне далеко мање трајати од кожних. Од алата потребан вам је само оштар ножић са шиљатим врхом, или скалпел или јачи нож за тапете.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

АЛЕН ДИН ФОСТЕР

А ШТА С ПРИЈАТЕЉИМА?

ПРОЗРАЧНА МАСА СЕ ПОСТЕПЕНО ПРЕТВАРАЛА У ПУЛСИРАЈУЋЕ ВАТРЕНЕ МЛАЗЕВЕ ДА БИ НАЈЗАД ДОБИЛА ЧУДАН, А ИПАК ПРЕПОЗНАТЉИВ СРЕБРНАСТОСИВ ОДСЈАЈ.

„Трин" је почео да се спушта. Планета је представљала дивну мешавину зелених шума и пашњака, плавих језера и океана, и смеђе боје плодног тла. Као што су сви на броду знали све је обавијала жућкаста опна Оклопа. „Професор" кога су сви тако звали, јер нико није умео да изговори његово име, затресао је својим опнастим крилима прозрачним од старости и проговорио:

– Дошао је тренутак да свим добровољцима ове мисије објасним њену сврху. Као што знате, приближавамо се Тери, трећој планети Соларног сазвежђа која је Златним Оклопом 450.000 теранских временских јединица практично одвојена од свемира. Оклоп потиче из давних времена када су Терани кренули у истраживања нових сазвежђа. Тада се наша данашња Федерација састојала од уније свих планета и звезда настањених интелигентним бићима и називала се Вин. Вин је, као најнапреднији облик живих бића, владао овим многорасним световима својим супериорним умом. Када су се Терани појавили, Вин им је предложио да постану чланови уније али, зачудо, они су то одбили. Понудили су разнородне трговачке и научне уговоре као и споразум о ненападању. Вин је пристао. Терани, толико удаљени од свих наших сазвежђа, ни у ком случају не би их могли угрозити, а трговина би ишла на обострану корист. И поред тога започели су ратови, али из сасвим других разлога. Винови научници проучили су способности Терана и закључили да би ови за релативно кратко време надмашили Вин у сваком погледу и самим тим задобили превласт у њиховој империји. Тако су почели познати Тера-Вин ратови. Трајали су дуго и исцрпли оба света. Свакако, због бројности, Вин је теоретски победио, али само зато што су успели да створе Златни Оклоп, непробојан и неуништив, бар се тако досад веровало, диригован са једног јединог сателита смештеног ван самог оклопа, иако у Териној орбити. Од тада је Тера заборављена, осим у легендама о њиховој храбрости, лукавости и памети, које се и сада читају деци како у вашим пећинама, Рапане, тако и у вашим гнездима, Капетане, и у свим сазвежђима свих планета данашње Федерације. Као што знате, ратови су исцрпли Вин до те мере, да су их једноставно угушиле остале расе, па је после многих борби и трвења најзад створена ова наша данашња Федерација.

– Зашто сад долазимо овамо? Шта ће нам Терани који већ толико дуго живе у свом кавезу... Ко зна шта је од њих остало – упита кроз своју дугу сурлу мајушни филолог са Ко планете.

– Зато што нам је потребна помоћ – одврати Професор – било чија и било каква. Наши ратови са Јоповцима, исцрпли су Федерацију до те мере да смо сви ми, овако различити какви смо, на ивици пропасти. А свесни сте чињенице да би ако Јоповци победе, то био крај сваком органском интелигентном бићу – стресао је своје старачко перје и нервозно почео да лупка отупелим канџама по командној табли. – Јер, Јоповци, на жалост, имају неугодан обичај да прождиру све што је органско, било да поседује ум или не. Уједно, некако су дошли до научних открића која им омогућавају да остану неповређени и код напада најмодернијим неутро-азотским топовима Федерације. Да, Тера је наша последња нада, ако ни у чему другом, онда у људству, кога је у Федерацији и свим постојећим облицима све мање.

– Ви сте први и једини научник – рече Први Командант с поштовањем – који је успео да открије решење отварања Златног Оклопа?

– Тачно. Не ја већ цео тим са моје звезде радио је на томе 200 фед-деценија. И сада ћемо опробати нашу теорију.

Показала се успешна. Прошли су без потешкоћа оставивши за собом округли отворен простор у златастој опни. Зујање, хучање, зврцкање, шуштање и клокотање оглашавало је весеље целокупне разнолике посаде сакупљене са десетина разних светова Федерације.

Спустили су се на тло. Предео је пружао невероватно миран и леп призор: мало језеро, нека златножута трава, очигледно чувана и обрађивана теранском руком, шумарци и чудни звуци малих летећих бића. Професор, Први Командант Зинан, Други Командант Рапан и филолог кренули су возилом да успоставе први контакт.

После кратке вожње кроз дивне пределе, питоме и пријатно топле, Професор заустави возило: угледали су двоношца како води једног четвороношца који је вукао неку машину за прекопавање тла остављајући за собом линије грубо изоране земље.

– Градова нема – рече Зинан – видели бисмо их са брода. Околина с оволико кисеоника и претераним присуством озона, мир и питомост указују да су становници постали баш онакви какви би за нас били неупотребљиви. А у легендама су приказани као непобедиви и неустрашиви ратници...

– Не треба пренагљивати, драги пријатељу, – одврати Професор. – Сад је на вас ред – показа на филолога. – Треба да успоставите контакт, пронађете језик којим говоре да бисмо могли да комуницирамо. Крените.

Филолог се промешкољио, накострешио длачице свог гусеничастог тела, усправио свих својих пола метра висине и лагано кренуо.

– Требало је ипак да нам дозволите да понесемо оружје – рече тихо.

– А шта ће вам? Ако су толико питоми да не могу да ратују, онда вам оружје не треба, а ако су онакви какви су описани, онда им је оружје далеко супериорније од нашег, па нам наше ни онда не треба.

– А са ким да отпочнем? Са двоношцем или четвороношцем?

– Ако се не варам, у легендама је записано да су Терани били двоношци, са предњим екстремитетима који су им служили за манипулисање предметима око себе.

Филолог крену, а остали полако за њим. Пришли су двоногом Терану.

– Ми... дошли у миру... Пријатељи... Другови... Ми добри... Разумети?

– Ја Тарзан, ти Џејн – одврати Теранин без имало чуђења. Мирно их је посматрао, док их је четвороножац прво погледао, а затим мирно наставио да једе траву. Ни трага од очекиваног запрепашћења, страха или нервозе.

– Бојим се да не схватам значење овог одговора – рече филолог.

– Нема везе – одврати Теранин течним иако архаичним галактичким језиком.

– То је стара шала коју ви сигурно нисте чули.

– Ох! Па он **говори**! – зашушта огромни Рапан.

– Да. То је глупа сентименталност које се никако не могу ослободити... Смрт Вину! Али, ни то нема везе. Него, уместо што овако причамо, изволите код мене у кућу. Марија је направила диван сладолед којим вас могу погостити. Надам се да волите чоколаду. Једино се бринем како ћемо нахранити овог Кинг Конга – рекао је мирно погледавши Рапана, што овај одлучи да прими као комплимент. Уједно је размишљао да ли је „сладолед" храна или боја или благи раствор за чишћење његових гвоздених зуба од корозије.

– Захваљујемо на гостопримству, господине, али ми смо дошли по веома важном послу о коме треба хитно да разговарамо са вашим... хм... вођама или владом. То, можда, укључује питања ван вашег поимања. – Теранин га је гледао са разумевањем и таквом сигурношћу да Професор додаде: – Иако ми се чини да ви већ претпостављате о чему говорим...

– Да. Али, прво сладолед – рече домаћин смирено.

Лепа кућа саграђена од дрвета са мало метала у угловима и много простора. Марија се појавила, благо осмотрила госте, па казала: – Алекс, зашто ми ниси јавио да доводиш госте? Спремила бих више!

– Жао ми је душо, али ова господа су нам тако рећи пала с неба, довео сам их на сладолед.

– Надам се да воле чоколаду – промрмља Марија.

Тада се појави мали двоножац. Мирно их је осмотрио и отишао да се игра са неким округлим предметом. Марија и Алекс су се изгубили да донесу послужење.

– И ово су нам ти убиствени ратници који треба да се боре против Јопа – рече Први Командант с презиром.

– Чудно, као да сви знају зашто смо дошли – мрмљао је Професор.

Појели су сладолед на Рапанов ужас јер није имао никакве везе са укусом нафте, његове уобичајене хране. Тада Теранин упита за разлог њихове посете. После Професоровог детаљног објашњења, климну главом и с разумевањем рече:

– Ратови Тера-Вин су заламћени, али ми не гајимо никакву мржњу према вашој Федерацији јер то је сасвим нова групација. Уосталом, нисмо никад схватили зашто су нас Виновци напали јер разлог за рат са наше стране није никад постојао. Ја, свакако, морам све то пренети нашој... како је оно назвасте, влади. Али, пре тога, реците ми, шта ће бити противуслуга ако се одлучимо да вам помогнемо?

– Уклањање Златног Оклопа **заувек** као и примање у Федерацију, свакако, ако то желите. Затим, могућност трговине, раз-

мена научних достигнућа... – којих овде нема, помисли Професор. Па ипак, са својих сто милиона становника, уз добру војну обуку били би од велике користи.

Први пут два ока Теранина Алекса засјаше подигавши се према небу. Такав жар ретко се виђао код бића било које галаксије.

– Морам признати – рече Алекс гледајући Професора право у његово једно око, – да је то једина загонетка коју ми, Земљани, досад нисмо могли да разрешимо. А сад, ја одох да пренесем вашу поруку. Враћам се за неколико сати... по нашем времену.

Игра ли неко бриџ? – упита љубазна домаћица.

Рапан је одлучио да прошета јер га та игра никако није привлачила. Дивио се околини неупоредиво лепшој од његове сиве звезде пуне дубоких јама и пећина које су служиле као обитавалишта. Код језера угледа малог двоношца како се игра штапом пљескајући по кристално чистој води. Затим је кренуо узбрдо, а Рапан поче да га прати. Кад се успео на врх брда, с ужасом је угледао за њега најстравичнији призор који је могао замислити: у долини испод брда стајао је Јопов брод. – Сто му пећинских злотвора – проклињао је – мислили смо да смо се ослободили проклете Јопове ратне крстарице, заварали траг... Како ли су прошли кроз Златни Оклоп? Вероватно кроз процеп који је направио наш брод!

Дрхтао је са своја три метра висине кад је угледао како један од гигантских оклопа иде право према малишану који је мирно стајао и посматрао га. Рапан посегну за оружјем, али се сети да су све оставили на броду. Оклоп је зграбио дечака и подигао га у ваздух масивеном гвозденом шапом, па га свом снагом бацио с намером да га набије на шиљке својих стопала. Дечаково лице с изразом потпуне невиности намршти се још у лету. На неколико педаља од оштрих бодљи, оно се заустави, промени правац и одлепрша неколико корака даље.

– Лоши људи – рече мали, још намрштен, и упери штап на једног па онда и на другог Јоповца. У истом часу уз једва чујан прасак два оклопника се претворише прво у беле сенке, а затим у две хрпице пепела. Дечко затим погледа џиновски брод, па опет рече: – Сви лоши људи – упери штапић према летелици са којом се одигра исто. Потом се окрете и поче да трчи за једним инсектом шарених крила, који је, као за пакост, летео право према Рапану. Овај поче да бежи, тутњећи свом својом тежином. Није желео да ризикује да и он буде окарактерисан као „лоши људи" иако те две речи није сасвим разумео. У паници угледа неко удубљење и по инстинкту, јер му је личило на пећину-дом, баци се према рупи.

Пробудио се у металној соби. Није био везан. Присећао се лагано свог падања кроз стотине подземних нивоа. Пригушени звук машина непрестано је зујао. Милиони уређаја нечујних инсталација... топао ваздух, ниво изнад нивоа... стотине спратова машинерија концентрисаних испод коре планете... Изашао је на металну терасу и почео да трчи према дашку свежег ваздуха окружен тихим металним светом. Смејао се: невини, готово примитивни људи. Споља! Једноставна дрвена кућа, сладолед! А испод површине невероватна научна достигнућа... Мора наћи излаз, мора упозорити остале! Нико га у томе није спречавао. Није знао да га посматрају, да су његово порекло и органски састав већ проучени и да је као безопасан слободан да неометано пронађе пут на површину.

Мило ми је што вас могу обавестити – говорио је Теранин Алекс – да је комитет... тј. влада... већ сам заборавио како их ви називате, да су одлучили да пруже помоћ Федерацији у борби против Јопа. Ти Јоповци нису баш претерано љубазна бића.

– Стварно пристају?! – завали Зинон, Док Професор одахну са олакшањем.

– Па иако нисмо баш бројни, а и помало застарели у обуци...

– Ништа не мари – одврати Професор ужурбано – историја ће забележити ваш храбар и галантан потез, вашу жељу да помогнете праведну борбу Федерације... Већ сам упутио наређење... – Зауставио се јер се израз лица Теранина одједном променио: са погледом упереним у небо, сјај одушевљења, полета, храбрости, жеље за непознатим видицима. Два дотад мала, питома, сива ока блеснула су као пламен. Зинон се повуче уназад неколико корака, Професор устукну, док се филолог потпуно скамени од зебње и поштовања.

– Оклоп је нестао! – повика домаћин.

– Оклоп је нестао – узврати Марија.

Њихов узвик пренесе се телепатски на милионе људи и животиња широм планете. Сви су у истом часу сазнали да је Оклоп нестао. Мали Алексов пас поче одмах озбиљну дискусију са Филипом, Алексовим коњем, о последицама овог чина.

– Тако дуго нисмо учествовали ујedном пристојном, правом рату – прошапта Алекс. – Како то да нисмо открили да је оклоп диригован са сателита изван њега самог! Сателит је сада онеспособљен?

– Свакако – одговори Професор. – Једном када се прекине коло Златног Оклопа оно се не може обновити. То је најмање што смо могли да вам пружимо за вашу велику услугу.

На „Трину" су славили успешно обављен задатак, док је Рапан шиштао на сав глас:

– Слушајте ме, станице! Био сам доле... уређаји који надмашују све што је Федерација икада достигла! Прешли су вас! **Слушајте ме!** Аутоматске фабрике, синтетички процесори... Читава планета је једна велика МАШИНА!!! – Нико га није слушао, зато настави још гласније: – Машине програмиране да одговоре на сва питања... Питао сам – Професоре! Ми их морамо зауставити! (МОРАМО ИХ ЗАУСТАВИТИ!)

– Јесте ли погледали у небо, младићу? – одврати Професор. – Нема Оклопа. Да, верујемо вам, верујемо. Наши двоножни, па чак и вишеножни савезници ЗНАЛИ су тачно када је Оклоп одстрањен, чак пре него што су погледали у небо, пре него што смо им то **казали.** Одмах су знали зашто смо уопште дошли.

– Шта вас наводи да верујете да ће одржати реч? – упита Зинон.

– Два разлога: Алекс је рекао да хоће а чини ми се да њихова култура држи до испуњења датог обећања, а друго, могли су да одбију и униште нас у било ком тренутку после скидања Оклопа.

– Професоре! – рече Зинон чудним гласом, – **они долазе** како су обећали!

Усред планетиног највећег океана поче да се издиже огромна, дотад невиђена маса у облику стуба густог кристала. У почетку прозрачна постепено се претварала у пулсирајуће ватрене млазеве: плаве, љубичасте, златне, да би најзад задобила чудан, а ипак препознатљив сребрнастосив одсјај. Следећи „Трин" Месец је почео да се креће На броду је владала потпуна тишина.

– Па... они... доводе цео свој Месец! – промуца Командант Зинан.

– Готово да ми је жао Јоповаца – рече филолог весело.

– Има само једна ствар која ме брине – рече тихо Професор.

– А шта је сад то? – Јопи су очигледно готови, зар не?

– Да – одговори Професор. – Али, шта ћемо учинити са Теранима када јоповаца више не буде било? Или, боље речено, **шта ће они учинити с нама?**

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	КАЈМАК	СОВЈЕТСКИ ПИСАЦ	ЕЛЕКТРОНСКА ЦЕВ	ЗАБЕЛЕЖИТИ (СТР.)	ДЕЛО ХОМЕРА	СТАНОВНИЦИ ЛАЦИЈА / НАВОДИ	
МЛАДА БИЉКА ЗА ПРЕСАЂИВАЊЕ							
ВРСТА МИНЕРАЛА							
ДОНЕТИ НА СВЕТ ЖИВОТИЊУ							
ЈЕДИНИЦА ЛУЧНЕ МЕРЕ УГЛА							
КУЦАТИ, ЛУПАТИ У ВРАТА							
3,14...			ПЕСНИК ЕНДРЕ / РЕДАКТОР				МАЛЕ ЛЕСТВЕ
АЗИЈСКИ ДЕО ТУРСКЕ, АНАДОЛИЈА	СИРОВИНА ЗА ИЗРАДУ ВРЕЋА					ОДГОВАРАТИ МЕРИ, ПАСИРАТИ	
ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ ЦЕТИНИЋ					ЗНАК ЗА ПЕЋ / ХОБОТНИЦЕ		
ТУРСКА ТИТУЛА (МН.) / ХЛАДНОЋА				КЕР / ПРАВАЦ У УМЕТНОСТИ			
РУСКИ ИСТОРИЧАР УМЕТНОСТИ ДМИТРИЈС							
ДОДАЦИ							
ЗАКУПНИК							
ИВАН РАОС			КРПА, ДРОЊАК / ВИЈАК				
ЗНАК ЗА ЈОД		"ЗАЈЕЧАР" / ОПЕРА ЂУЗЕПА ВЕРДИЈА			ПОЗАДИ		ПРИЛАЖЕЊЕ, ПРИЛАЗАК
ЛЕТОПИС						"ПИКО" / ЗНАК ЗА ЕГИПАТ	
МАЋИЈА, ПРОКЛЕТСТВО	РАЗНОСАЧ АВИЗА						
ПОВЕЋАТИ БРЗИНУ ЧЕГА							
ПРАВАЦ ПУТОВАЊА					РЕКА У АУСТРИЈИ ПРИТОКА ДУНАВА	"ЛИТАР" / ЗНАК ЗА НИШ	
ОКАМЕНОТИНА, ФОСИЛ							
ДОМАЋА ЖИВОТИЊА				РЕД, СЛЕД			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: крампон, разрада, одрезак, снажити, КИ, Анит, очи, СИ, НК, смет, типка, и, р, Арно, играчке, Модест, с, Лисац, Прантл, ЛЕ, Сеад, Ат, крто, Воки, п, Арабија, РИ, урод, Ичикава, тад, кањ, Иран, не.

ИНДИЈАНЦИ ИЗ „КАУБОЈСКИХ" ФИЛМОВА

ЈА САМ РЕКАО, ХАУГ!

СТВАРНА СЛИКА О СЕВЕРНОАМЕРИЧКИМ ИНДИЈАНЦИМА ЗНАТНО СЕ РАЗЛИКУЈЕ ОД ОНЕ КОЈА СЕ ВИЂА НА БИОСКОПСКОМ ПЛАТНУ ИЛИ МАЛОМ ЕКРАНУ.

Десетак породица у каравану старих и расклиматаних запрежних кола са арњевима споро се креће на запад у потрази за плодном земљом. Повремено застају да одморе коње, а онда фанатичном упорношћу настављају даље. Када коначе, колима образују круг. То је мера предострожности; ноћ у дивљини доноси опасност. Највећа су Индијанци! Сви мушкарци су наоружани а ватра у средини круга одржава се целе ноћи.

Рађање сунца дочекује се с олакшањем. Ако се уопште и дочека. Јер, Индијанци нападају обично у зору. Намазани ратничким бојама по лицу и рукама, некад и телу, голи до паса и брзи као муња, нечујно се привлаче и јуришају уз пиклич. Жене завршавају као супруге ратника који их заробе, док се деца васпитавају да живе као Индијанци.

Где год се појаве Индијанци остављају иза себе лешеве, згариште и дим. Црта њихове суровости је и обрезивање главе и скидање коже с косом убијеног противника, по злу чувено скалпирање.

Велика неправда

Ови и слични призори из такозваних вестерн филмова, данас познатих у готово свим деловима света, одсликавају мукотрпно насељавање Сједињених Америчких Држава и Индијанце како их немилосрдно и без икаквог повода убијају и муче. За савремени човека неупућеног у америчку историју, Индијанац је крволочни „црвенокожац" с којим бели становници, чак и кад су се налазили у миру, нису били начисто шта смера, па је отуда међу њима и кружила крилатица: „Само мртав Индијанац је добар Индијанац"! Утицај филма био је толико снажан да су се деца у многим земљама Европе, између осталих и код нас, играла „каубоја и Индијанаца" делећи се на једне и друге. Подела их је аутоматски доводила у сукоб из којег је требало да изађе победник.

Да ли су Индијанци заиста били такви? И средње образован амерички грађанин упућен у историју своје земље зна да нису, бар не огромна већина. Одиста: тешко је наћи у свету народ којем је учињена већа неправда него што су северноамерички Индијанци. Приказивање њиховог живота у прошлости на филму и у литератури најчешће је фалсификат који у свести човека нико више не може да измени. Чак и такав детаљ кад у фулмској причи ратници племена Апача и Сијукса заједнички нападају – смешан је јер је та два племена делило растојање од неколико стотина километара и, изнад свега мржња.

Истина је да су се северноамерички Индијанци, како иначе гласи њихов прави назив, сукобљавали са насељеницима и војницима размештеним по утврђењима, али само када би им они толико сузили животни простор да им је претила глад и изумирање. Не треба заборавити да су живели по племенима и да је свако имало своју територију на којој је опстајало неколико стотина па и хиљада година. Само смрт могла је да их отргне од родне груде. Она их је и десетковала. Сустизала их је од пушчаног метка фармера или војника. Зато, када су Индијанци нападали, то је било у крајњој нужди и као самоодбрана.

Најгрубља грешка, међутим, је стављање свих северноамеричких Индијанаца у исту врећу. Од племена раштрканих широм Сједињечих Америчких Држава ратници су били само преријски Индијанци Семиноле на Флориди и неколико мањих на западу. Ту би се условно могли сврстати и Апачи који су припадали пустињским Индијанцима.

Поштење до наивности

Преци Индијанаца дошли су на амерички континент из северне Азије још пре 5–6 хиљада година. Пристизали су у племенима, разуме се у етапама и кроз векове, преко земљоуза који је спајао данашње Чукотско полуострво и Аљаску. Новопридошла група потискивала је претходну дубље у унутрашњост. Тако су се разасули на југ све до Мексика. У Новом Мексику су пронађена окамењена кукурузна зрна стара 5–6 хиљада година што говори да су се преци Индијанаца још тада бавили земљорадњом. Верује се да су Моголам и Хохокам најстарија племена северноамеричких Индијанаца. Живели су пре хиљадите године наше ере на југозападу данашњих Сједињених Америчких Држава. Градили су куће од камена и користили систем за наводњавање. Северније су боравили Анасази, такође ратари. Заузимали су садашње подручје савезних држава Аризоне, Јутаха и Колорада. Изградили су утврђене градове у које су се повукли пред надирањем Навахоса, Пуеблоса и Апача.

Северноамерички Индијанци се деле на неколико група: пустињске, шумске, Индијанце средњег запада – ратаре, преријске, Индијанце далеког запада – сакупљаче; Индијанце северозападне обале – приморце и Индијанце – ловце са севера. Групе су се разликовале по територији насељавања, начину живота и језику. Само су им антрополошке особине биле исте или сличне: монголске црте лица, црна коса, смеђе очи и бакарна боја коже због чега су их амерички досељеници подругљиво назвали црвенокошцима. Група се делила на племена која су се понекад такође битно разликовала језиком и начином живота. Једно племе ретко је залазило на територију другог.

У свакодневном животу Индијанци су били миролубиви и заокупљени собом. Поштење до наивности била је њихова особина. Закон нису имали, закон је био поредак који се одржавао генерацијама и задата реч која није смела да се погази.

Кочизова туга

Најзанимљивији и најживописнији су пустињски Индијанци. Живели су на југу, у најбесплоднијем крају Сједињених Америчких Држава, на територији Аризоне, Новог Мексика и Колорада. Изузимајући Апаче који су били ратници али часни и достојанствени, остала племена – Пима, Папаго, Пуебло, Навахо и друга мања више су нагињала ратарству и сталним насеобинама. Тешко је замислити Пуебло-Индијанце, ненадмашне плетаче корпи како витлају ратном секиром, или Навахоса намазаног бојама пред окршај кога је жена претходно избацила из куће!

Ниједној групи Индијанаца филмаџије нису учиниле већу неправду него пустињским јер је највећи део америчке вестерн-продукције снимљен баш на њиховој некадашњој територији, а они обележени општим појмом Индијанца!

Ко се не сећа оних дивних стеновитих пустињских предела толико пута виђених на филмском платну. У подножју полако јаше колона војника, а на врху стене сличној каквом огромном столу Индијанци шаљу димне сигнале. И смешно и тужно: то је Долина споменика у једном крају Велике америчке пустиње – од искона постојбина племена Навахо. Ту су живели само они, а пре њих Пуеблоси које су потисли. Од њих су научили да сеју кукуруз и тикве. Живели су у породицама. Она је била основна друштвена ћелија.

Од јуриша уз поклич – никад ништа! Јер, Навахо мушкарац је био старешина породице, али је женина реч била прва. , највише захваљујући обичају да породица остаје да живи код женининих родитеља. То никако не значи да је он био „слабић", напротив, али како да по филмском сценарију спакује шатор и крене даље када је живео у изби од блата без прозора. Шта тек рећи за јурише када је жена, уколико је злостављена, могла у свако доба дана да избаци његове ствари из куће и то је био знак да је брак разведен.

Готово у свим филмовима Индијанцима се приписује веровање у врховног бога – Манитуа. Навахоси, међутим, никада нису чули за њега. Њихово врховно божанство било је Мајка Промена. Слично је и са осталим племенима и групама.

Пустињска племена Пима и Палаго наследници су старих Хохокама. Гајили су чак и пасуљ. Ратник који се враћао са скалпом строго је кажњаван.

ШКРТИ НА РЕЧИМА

Северноамерички Индијанци, као уосталом сви људи на племенском ступњу живота, нису били шкрти на речима зато што је то њихова особина, већ је разлог мали фонд речи којима су се служили. Због тога старешина племена, савременом човеку познатији под именом поглавица, није могао завршити казивања оним познатим „Ја сам рекао, хауг!”, како обично пише у књигама или се види на филму јер Индијанци готово нису познавали глаголске облике, поготову се нису користили помоћним глаголима бити и хтети. Кад су и научили енглески, говорили су веома искварено. Граматику никако нису могли да савладају. Она је и данас за њих проблем.

Пуеблоси су били најмногољуднији. Највише их је било дуж Рис Гранде у Новом Мексику. У њиховој заједници живот је текао устаљеним редом. Промене и напредак били су застрашујуће ризични. Веома су се плашили болести. Навахо и Апачи су их окружили и на крају потисли.

Та два племена у почетку су се бавила само ловом. Затим су се одвојила. Навахоси су се приклонили ратарству, а Апачи повукли на југ не слутећи да ће их непрестано малтретирање Шпанаца, који су вршљали по Мексику, претворити у ратнике. Током 1848. Сједињене Америчке Државе добиле су од Мексика Аризону и Нови Мексико, али је некадашња свирепост Шпанаца учинила своје: Апачи су се изменили: зазирали су од сваког и стално мењали место боравка. Тешко их је било наћи и још теже ухватити. И таква слика о њима не уклапа се у филмску. Призор из филма о познатом апачком поглавици Кочизу када га хватају а он баца тужан поглед на тек изникао кукуруз који је стигао да посеје у бекству, требало је да каже како његова душа чезне за домом. Сцена је ефектна јер се мало зна да су Апачи волели да раде по башти коју су одржавали кад год су могли.

Америчка влада је Апаче неколико пута сакупљала и гонила у резервате где су живели у тешким условима. Бежали су, а кад им је вода дошла до грла, подигли су устанак на челу са такође познатим поглавицом Џеронимом. Побуна је скршена, а преживели Апачи и Џеронимо пребачени у Флориду. Касније су их вратили у Оклахому, али то више нису били они Апачи. Џеронимо је умро 1913. године.

Све за коња

Све што данашњи Европљанин зна о северноамеричким Индијанцима, а што је видео на филму или прочитао у литератури поглавито се односи на преријске Индијанце. У њиховом опису је најмање грешака. Команчи, Сијукси, Црне ноге, Кајове, Чајени... све су то били ратници. Напад у зору, бубњеви, ратничке боје, полигамија, поглавичина кала од орлових пера, шатори-вигвами, сеобе, детаљи су њиховог живота. Највише су ценили коња и пушку. За коња су били спремни да учине све. Крали су га, давали жену за њега, отимали силом. Важили су за изврсне трагаче и ловце. Били су у предности у односу на Индијанце запада који нису имали пушке и оне са истока који нису имали коње. Поред пушке користили су лук и стрелу.

Основу исхране преријских Индијанаца чинило је месо, претежно бизона. Доста мушкараца зазирало је од ратовања. Разлог је био страх. Такви су радили женске послове и становали у шаторима ван села.

Најмоћније племе били су Сијукси, а њихове најпознатије вође Бик Који Седи и Луди Коњ. Сијукси су били и најжешћи.

Несрећу преријских Индијанаца чинила је земља на којој су живели, јер је баш централни и западни део Тексаса привлачио досељенике. Једни су стизали да гаје говеда, други тумарали Црним планинама у потрази за златом. Ницали су градићи, пробијала се пруга, окупљали коцкари, пробисвети и револвераши. Број бизона се смањивао а дивља прерија, извориште хране, постала је за Индијанце гробница. Нашли су се пред одлуком: умрети или опстати. Нека племена су узмакла у Долину споменика. Остатак се упустио у неравноправну борбу. Губио је свзку. Једна је добијена: почетком 1876. окупило се око 12 хиљада Сијукса, Чајена и Арапахоса на челу са Биком Који Седи и код Литл Биг Хорна слистило америчку коњицу! Али то је била само утеха. За мање од годину дана главнина је сломљена. Бик Који Седи побегао је у Канаду. Предао се 1881.

На филму се најчешће могу видети напади Индијанаца на досељенике и мања одељења коњице. Ретко кад се каже да су то преријска племена, а још ређе да је разлог напада – опирање смрти! Умрети од пушчаног метка било је лакше него скончати од глади.

М. ТОДОРОВИЋ

БЕОГРАД ★★★ МАКЕДОНСКА 29 11001

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

ИМИТАЦИЈА ЖИВОТА

Молим те да ми кажеш нешто о хипосима, панкерима, шминкерима и новоромантичарима.

ИВАНА,
Београд

Твоје питање захтевало би као одговор једну дужу студију па ћемо због тога дати крајње поједностављена објашњења: без обзира о којем покрету је реч он представља реакцију на друштвено-политичку, културну и економску ситуацију земље у којој се рађа. Тако се рецимо хипи-покрет, продукт Запада, јавља као протест против све израженијег милитаризма, опасности рата, посебно атомског. Имајући у виду друштво у којем су настали, тежњу за миром, разоружањем, слободом, љубављу бар у извесној мери му се не може оспорити прогресивност.

За разлику од хипика, а без упуштања у разлоге који су довели до њиховог појављивања, панкери нису носиоци позитивних друштвених идеја. Они све игноришу и све мрзе, труде се да, како кажу, буду безосећајни и мисле само на себе. У овом последњем нису особито оригинални: да је другачије, вероватно не би ни постојали услови за њихово појављивање.

Основни предуслов да неко буде шминкер је – новац. Он омогућава одевање у светским модним центрима, ношење пре свега ексцентричних модела који никако не могу а да не падају у очи, накит. Коса шминкера је негована, увек чиста, кратка, лице јако нашминкано. Шминкер је, речју, човек као из кутијице. Неко коме је најважнија ствар на свету да лепо изгледа. Имајући то у виду, јасно је да не могу да се друже макар с ким. Између њих и света увек је новац.

Филозофија неоромантичара је можда нешто једноставније: важно је да човек ради оно што му се допада и то, обавезно, елегантно одевен. Јасно, елегантно одело само по себи није довољно, неопходан је и какав детаљ, тек колико да се види да човек има стила.

Присталица или боље рећи, имитатора свих набројаних а и других покрета, има и код нас али, чини нам се да треба нагласити, да идеолошко опредељивање за једно од њих у нашим друштвеним условима губи свој смисао. Наши хипици, панкери, шминкери и неоромантичари се од својих вршњака углавном разликују по начину одевања и музици коју воле да слушају.

писмо недеље

НЕ ВЕРУЈУ МИ

Како да докажем родитељима да не пијем и не пушим јер је то главни разлог због којег ми не дају џепарац? Спреман сам да се подвргнем свим лекарским прегледима.

С. Ј.
Ниш

Најбоље је да уопште не инсистираш ни на каквим доказима, понајмање лекарским, јер тиме ништа нећеш постићи. Тако ћеш и себе и родитеље лишити мучних расправа и објашњења а до џепарца може да се дође и на неки други начин, рецимо радом преко лета на неком пољопривредном добру (брањем вишања, јабука, крушака), давањем часова, итд. На теби је да сдабереш оно што ти највише одговара.

Уверени смо да ће временом твоји родитељи увидети да су у заблуди (ако то заиста и јесу) и да ће ти указивати веће поверење).

ПОРТАБЛ ОРГУЉЕ

Веома ме интересује да ли заиста постоји инструмент који се зове органа или оргàне и ако постоји, како изгледа?

Д. Ч.
Обреновац

Органа је одомаћени назив за портабл електричне оргуље. Наиме, оргуље се на грчком зову organon, латинском organum, енглеском organ, француском orgue, немачком Orgel, италијанском organo.

ЉУБАЗНА

Веома ми се свиђа рубрика „Мала пошта" и молила бих те да ми у њој одговориш шта значи моје име Алма.

АЛМА ХОЏИЋ,
Угорско 3/III
Вогошћа

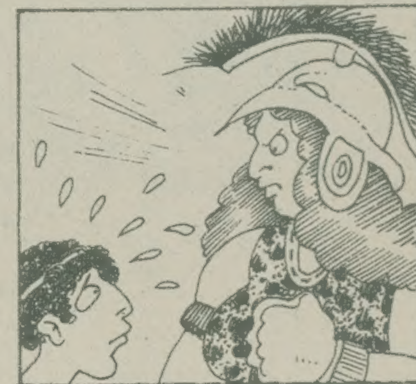
Алма на латинском значи „љубазна", „благонаклона".

РАТОБОРНЕ КЋЕРИ БОГА РАТА

Постоје ли Амазонке и да ли живе око истоимене ријеке? Молим те и за тумачење мог имена.

ЖЕЉКА,
Винковци

По митском казивању, Амазонке су биле ратоборне кћери бога рата Ареса и нимфе Хармоније. Живеле су на обалама реке Термодонт (данас Термекчај) у Кападокији, најисточнијој покрајини Мале Азије, смештеној између Црног мора и планине Таурус. Према томе Амазонке нису имале никакве везе са највећом јужноамеричком реком. Њихово име потиче од грчког израза у чијој се основи налази реч „дојка" а који је највероватније значио „оне које немају дојку".

Из своје државе на обалама Термодонта Амазонке су често провaљивале на Запад, а пре свега у Грчку. Мушкарце нису трпеле: немилосрдно су их убијале или доводиле у своју земљу да им служе као робови. Домаћинством се нису бавиле. Све своје време проводиле су у лову, одгајању кћери и ратовању. Само једном годишње долазиле су у додир са мушкарцима да им род не би изумро. Мушки пород су убијале или слале очевима да их чувају а девојчицама су одсецале десну дојку да им не би сметала при затезању лука.

Имајући све ово у виду није нимало чудно што су Амазонке још од античких времена омиљена тема многих уметника.

Порекло твог имена објавили смо у међувремену.

ДОСТА ЈЕ БИЛО, АНДРИЈА!

Идем у пети разред осмогодишње школе и заљубила сам се у једног Андрију који иде у исти разред и исту смену са мном. Он зна да га волим јер ме другарице стално завитлавају због њега.

Упркос томе, стално говоримо једно другом ружне речи, па не знам како да му се приближим. Не разумем баш његово понашање утолико пре што ме је неколико пута и шутирао. Пошто не знам коме да се обратим, јављам се теби, Забавниче, надам се да ћеш моћи да ми објасниш његово понашање.

ЧИТАТЕЉКА,
Београд

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Сунчица Недељковић, 18500 Врање, Владимира Тасића 7 – има 17 година, жели да се дописује на француском језику.

Ивана Алујевић, 58000 Сплит, Динка Шимуновића 20 – има 10 година сакупља значке и салвете, воли рок музику, навија за „Хајдук".

Небојша Костић, 38000 Приштина, Сунчани Брег III-I-7 – сакупља значке и заставице домаћих и страних ногометних клубова, навија за „Загреб", воли музику, спорт и путовања.

Понашање Андрије може да се схвати двојако али твоје – никако. Једно од објашњења због чега се понаша тако бахато и као да све то што се дешава нема везе с њим јесте да му је непријатно што твоје другарице знају за ТАЈНУ. Друго, вероватније је, да њему није стало до тебе у оној мери у којој је теби до њега. Сумњамо да би дечак, чак и у тим раним годинама, могао да говори ружне речи па и да физички малтретира девојчицу до које му је стало. Такво понашање не би требало да му дозволиш јер ће умањити поштовање других према теби а и оно које гајиш сама према себи.

НИЈЕ БАШ АЛАВ

Недавно сам добио мишара. Пошто нећу моћи скоро да га пустим, молио бих те да ми наведеш коју све храну могу да му дајем, у којој количини и како да га натерам да једе?

БРАНО РУДИЋ,
Јежевци

Мишар је као што знаш грабљивица, па према томе нимало не мари за вегетаријанску храну. Све што можеш да му понудиш јесу ситне животиње, миш на пример. Радо ће појести и малу птицу под условом да ти не буде жао да му је даш. Мишари своје жртве једу заједно са костима и перјем. У којој количини, то већ нико не може да каже јер птице, за разлику од нас, једу само онолико колико им треба. Не дешава се да буду алаве, па да се преједу. А како ћеш га натерати да једе? Па, ту ти не треба ништа посебно: јешће кад и колико буде гладан.

ОРГАНСКА ХЕМИЈА

Молио бих вас да ми одговорите у којој књизи могу наћи сва угљична једињења и гдје да набавим ту књигу?

С. С.
Фоча

Оно што те интересује о једињењима угљеника наћи ћеш у свакој органској хемији, свеједно ког аутора. Уколико је нема у књижарама у твом граду, потражи је у библиотеци.

ПУТЕМ КОНКУРСА

Твој сам редован читалац и не само ја већ и цела моја породица. Много ми се допадаш, али мислим да би требало да излазиш на више страна и да чешће објављујеш детективску причу. Желео бих и да ми одговориш на два питања: колико се плаћа за 1kg старог гвожђа и коме да се обратим за добијање стипендије, односно које је организације нуде?

Н. Н.
Београд

У оскудици папира која траје већ неколико година нема на жалост никаквих изгледа да повећамо број страница. Што се тиче детективске приче бојимо се да би можда било претерано да се појављује баш у сваком броју.

Осим тога, у њима је реч о истинитим случајевима који нису окончани оперативним радом већ уочавањем детаља на самом увиђају или током истраге, а таквих случајева нема много.

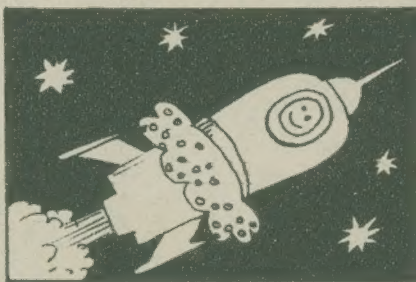
По којој цени ће ти бити плаћен килограм старог гвожђа зависи од тога да ли је у питању лим, гвожђе или нешто треће. У сваком случају, најнижа цена је 2 динара а највећа преко 6.

Што се тиче радних организација које дају стипендију њихов списак не можемо ти дати јер – не постоји. Једини начин да сазнаш за неку од њих јесте да редовно пратиш конкурсе у дневној штампи или се распиташ у СИЗ-у за запошљавање који се налази у Улици Гундулићев венац 26.

ВАЛЕНТИНА

Како се звала прва жена која је полетела у космос? Молим те да ми одговориш и ког је то датума било и како се звао брод?

ЧИТАЛАЦ из
Младеновца

Прва жена космонаут била је Валентина Владимировна Терјешкова. У васиону је полетела 16. јуна 1963. на броду „Восток-6".

И ЗА „О" ИМА ЛЕКА

Имам 14 година и другарице ми кажу да су ми ноге прилично криве. Постоје ли неке вежбе којима бих могла да их исправим?

ЛЕЛА,
Београд

Да бисмо могли да ти дамо што потпунији савет, требало би да знамо да ли ти имаш такозване „х" или „о" ноге. Међутим, ти то ниси написала, па ћемо зато објаснити шта треба предузети када су ноге размакнуте у коленима (о „х" ногама писали смо у једном од прошлих бројева). Најчешће, „о" ноге су последица болести, повреде колена али и урођеног деформитета. Као и код „х" ногу и на овај деформитет може да се утиче али обратним поступком и то пасивним мерама и активним вежбама. Пасивне мере подразумевају да се међу стопала стави неки предмет (јастуче, мек завежљај и сл.) а колена бандажирају и држе тако неко време водећи рачуна да буду опружена. Активне вежбе имају циљ да ојачају мишиће спољашње стране ногу и растегну оне са унутрашње. Једна од најефикаснијих вежби је да се седне на под, узме неки тежи предмет између стопала и ноге подижу са тла. Што је чешће будеш понављала, резултати ће бити бољи.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Инспектору Крстићу није промакло да је баш у тренутку кад је Јордан Мишић рекао да његови синови имају нове сатове, домаћица пришла кревету и скинула нешто са ексерчића на зиду. Одмах је помислио да је у питању сат. Провера је показала да је не само био у праву него и да је у питању сат марке „слава". Даљом истрагом утврђено је да су задружну продавницу обили Јорданови синови, али да је с тим била упозната само њихова мајка.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Сурућић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Костуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Неврајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција, Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220.00 динара, полугодишња 440.00 динара и годишња 880.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440.00 динара, полугодишња 880.00 динара и годишња 1.760.00 динара.

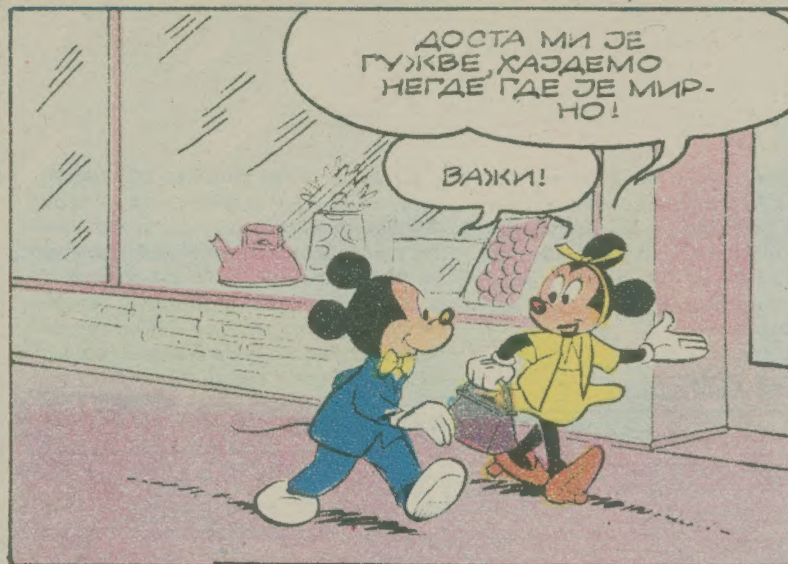
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	115.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	107.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	267.–
ШВЕДСКА	Шкр.	271.–

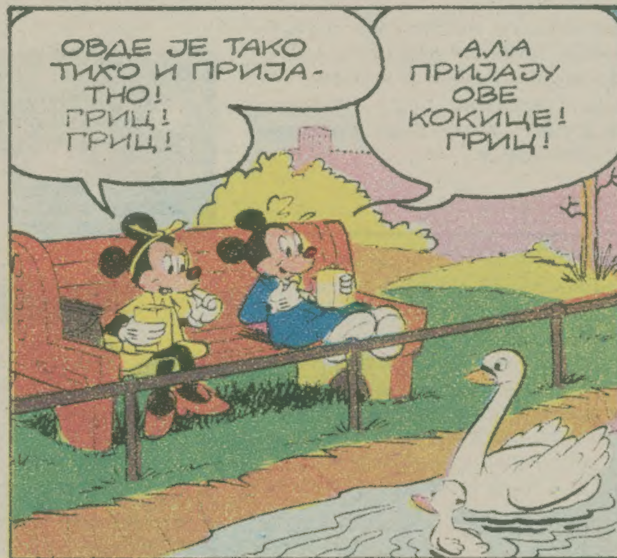
Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

ДОСТА МИ ЈЕ ГУЖВЕ, ХАЈДЕМО НЕГДЕ ГДЕ ЈЕ МИР-НО!
ВАЖИ!

ОДАВНО НИСМО ШЕТАЛИ ПАРКОМ! ХАЈДЕМО ТАМО!

МАЛО РОМАНТИКЕ, КАО У ДОБРА СТАРА ВРЕМЕНА!
ГРАДСКИ ПАРК

ОВДЕ ЈЕ ТАКО ТИХО И ПРИЈА-ТНО! ГРИЦ! ГРИЦ!
АЛА ПРИЈАЈУ ОВЕ КОКИЦЕ! ГРИЦ!

МОЛИМ ВАС ДВЕ ВЕЛИКЕ КЕСЕ!
КИКИРИКИ
Copyright © 1983
Walt Disney Productic
World Rights Reserve

ОД ЧИСТОГ ВАЗДУ-ХА И ШЕ-ТЊЕ САМ ОГЛА-ДНЕО! МЉАЦ!
И ЈА! МЉАЦ!

ДВА ДУПЛА, МОЛИМ!
СЛАДОЛЕД! СЛАДОЛЕД! ИЗВОЛ'ТЕ!
СЛАДОЛЕД
СЛАДОЛЕД

ОХ, ПОГЛЕДАЈ, ЧУВЕНИ „RICO" ИМА НОВЕ ЗАВЕСЕ! ЛИЗ!
АХА! ЛИЗ!
РЕСТОРА
•RICO
by King Features Syndicate.

ЗНАШ, МОЖДА БИСМО МОГЛИ ДА СВРАТИМО НА РУЧАК!
ТИ, ТИ... БЕДНИ ПРЕВА-РАНТУ!

ОДУВЕК САМ ЖЕЛЕЛА РУЧАК У „RICU", А ТИ МЕ **САД** ЗОВЕШ...

...КАД САМ СИТА ДО ГУШЕ!